

การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย
บริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย

นางสาวนันทน์ พิศุทธกุล

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย
บริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่

โดย
นางสาวนันท์ พิศุทธกุล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม
ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**PERCEPTION OF THAI TOURISTS THROUGH PHYSICAL ELEMENTS:
CASE STUDY THAPAE ROAD, CHIANG MAI**

By

Nuntanut Pisuttakoon

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF LANDSCAPE ARCHITECTURE

Department of Urban Design and Planning

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเรื่อง “การรับรู้
องค์ประกอบทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย บริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่”
เสนอโดย นางสาวนันท์นัช พิศุทธกุล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ภูมิสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศน์วงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล

คณะกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุจิโรจน์ อนามบุตร)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. สินีนาถ สุกลรัตน์เมธี)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติกุล)

...../...../.....

53060205 : สาขาวิชาภูมิสถาปัตยกรรม

คำสำคัญ : การรับรู้ / จินตภาพ / นักท่องเที่ยวชาวไทย / ถนนท่าแพ

นันทนัช พิศุทธกุล: การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยบริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่. อาจารย์ที่ปรึกษาคันทวีอัสระ: รศ.ดร.ชัยสิทธิ์ ด่านกิตติกุล.93 หน้า.

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษารับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพื่อเสนอแนะรูปแบบทางกายภาพที่เหมาะสมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการรับรู้ทางจินตภาพบริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในสองระดับคือ ระดับข้อมูลเบื้องต้นจากการศึกษาทบทวนเอกสารที่มีการตีพิมพ์ และการสำรวจภาคสนามโดยใช้แผนที่บันทึกข้อมูลด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความสูงและความหนาแน่นของอาคาร และความสำคัญของสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่กรณีศึกษาประกอบด้วยแบบสอบถามแผนที่จินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ผลการศึกษาพบว่า

1 อาชีพ การศึกษา และรายได้ไม่มีนัยสำคัญต่อผลการประเมินจากแบบสอบถามแต่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว และตำแหน่งของการแจกแบบสอบถาม

2 ความแตกต่างของอายุ และเพศ มีผลต่อความแตกต่างในการรับรู้คือฝ่ายหญิงให้ความสำคัญจากการเริ่มจดจำสถานที่ที่ตัวเองมีส่วนร่วมหรือเป็นแหล่งนัดพบในขณะที่ฝ่ายชายให้ความสำคัญกับการเริ่มจดจำเส้นทางในการเดินทางเป็นหลัก

3 ภาพจินตภาพที่เด่นชัดของบริเวณถนนท่าแพตามลำดับ 10 อันดับแรกคือ แม่น้ำปิง ย่านตลาดวโรรส สะพานนวรัฐ ประตูท่าแพ ถนนท่าแพ ย่านไนท์บาซาร์ ถนนช้างคลาน จวนผู้ว่าราชการ โรงแรม IMM และSTARBUCK ตามลำดับ

4 อุปสรรคต่อการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้มีประเด็นที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันคือ การขาดสัญญาณชี้แนะ การละเลยคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม และบรรยากาศของบริเวณพื้นที่ศึกษายังไม่ส่งเสริมการเดินทาง

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาคันทวีอัสระ .....

53060205 : MAJOR : LANDSCAPE ARCHITECTURE

KEY WORD : PERCEPTION / IMAGE CITY / THAI TOURISTS / PHYSICAL ELEMENTS

NUNTANUT PISUTTAKOON : PERCEPTION OF THAI TOURISTS THROUGH PHYSICAL ELEMENTS: CASE STUDY THAPAE ROAD, CHIANG MAI. INDEPENDENT STUDY ADVISOR : ASST. PROF.CHAIYASIT DANKITTIKUL, D.E.D. 93 pp.

The purpose of this research was to study the recognitions of the physical elements in concept image city of Thai tourists. For the offering ways to improve the physical elements that obstruct the recognitions of Thapae road, Chiang Mai. The research studied in two levels: the literature reviews that gather data arranged in database and by fieldwork survey using the observation form that noted the Land use, Height of building and the valued data and significance of building in Thapae road.

The results of the study were:

1 Jobs occupation, educations and incomes come to nothing in this study but related to the purpose of Tourism and the location of questionnaire.

2 The different of ages and genders related to the cognition. Female see landmark, districts that participate in as important while Male see paths, how to get this location as important.

3 The Physical elements that stand out in 10 arrange are Ping river, Nawarat bridge, Thapae gate, Thapae road, Night bazaar district, Chang Klan road, The governor's house, IMM hotel and Starbuck.

4 The obstruction of recognitions of Thai tourists point in the same way that no cue, abandon of the cultural heritage, non-identity of building, bad sidewalk corridors.

Department of Urban Design and Planning
Student's signature .....
Independent Study Advisor's signature .....

Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2011

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเรื่อง การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย บริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยสิทธิ์ ด้านกิตติคุณ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระรวมทั้งคณะกรรมการ ตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุจิโรจน์ อนามบุตร ประธานกรรมการ และ อาจารย์ ดร.สินีนาด สุกลรัตนเมธี ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอัน เป็นประโยชน์แก่การค้นคว้า ผู้ศึกษามีความซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ผู้สนับสนุน และคอยให้กำลังใจเสมอมา ขอบคุณ คณาจารย์คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาในด้าน ต่างๆ ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ ที่ช่วยแจกแบบสอบถาม ช่วยรวบรวมข้อมูล ความห่วงใย รวมถึงจนถึง การแนะนำ และกำลังใจจากบุคคลมากมาย ทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
สารบัญภาพ	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.3 ประเด็นคำถามในการศึกษา	2
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4.1 ขอบเขตในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย	2
1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่.....	2
1.4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา	3
1.5 ขั้นตอนการวิจัย	4
1.5.1 กำหนดหัวข้อศึกษา และวางแผน โครงการวิจัย	4
1.5.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล	4
1.5.3 ออกแบบการวิจัย.....	5
1.5.4 ขั้นตอนการวิเคราะห์.....	7
1.5.5 ขั้นตอนการสรุป และข้อเสนอแนะ.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 จิตวิทยาของการรับรู้.....	9
2.1.1 มนุษย์กับการรับรู้.....	9
2.1.2 กระบวนการของการรับรู้	10

2.1.3	อิทธิพลที่มีผลต่อการรับรู้.....	10
2.2	จิตวิทยาเกสตัลต์ (Gestalt's Theory).....	11
2.3	ทฤษฎีการรับรู้ทางทัศนการ	13
2.3.1	การจัดระเบียบในการรับรู้.....	13
2.3.2	การรับรู้ความลึก.....	14
2.3.3	ความคงที่ของการรับรู้	15
2.3.4	มายาทงทัศนการ	16
2.4	การศึกษาของเควิน ลินซ์ (Kelvin Lynch) เกี่ยวกับจินตภาพของเมือง	17
2.4.1	เส้นทาง (Paths)	17
2.4.2	เส้นขอบ (Edges).....	17
2.4.3	ย่าน (Districts).....	17
2.4.4	ชุมทาง (Nodes)	17
2.4.5	ที่หมายตา (Landmarks)	17
2.5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19
2.5.1	การอนุรักษ์ทัศนียภาพในเมืองเชียงใหม่	19
2.5.2	การศึกษาการจัดหมวดหมู่ของสิ่งที่รับรู้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	20
2.6	สรุป	21
3	บริบทของพื้นที่ศึกษา.....	23
3.1	ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดเชียงใหม่.....	23
3.1.1	ลักษณะภูมิประเทศ	24
3.3.2	แหล่งน้ำ.....	25
3.3.3	ประชากร	26
3.2	ข้อมูลทั่วไปของกำแพงเมืองเชียงใหม่	27
3.3	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	30
3.3.1	สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติของจังหวัดเชียงใหม่.....	30
3.3.2	ลักษณะพฤติกรรมการเดินทาง.....	31
3.3.3	ฤดูกาลท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่	32
3.4	บริบทของพื้นที่ศึกษา	33
3.4.1	ความเป็นมาของพื้นที่	33

3.4.2	ที่ตั้ง และสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	36
3.4.3	ลักษณะของสถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้างในพื้นที่ศึกษา.....	36
3.4.4	ลักษณะของพืชพรรณภายในพื้นที่ศึกษา	47
3.4.5	ลักษณะการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ศึกษา.....	48
4	การประมวลผล และวิเคราะห์แบบสอบถาม	56
4.1	ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม.....	56
4.1.1	ข้อมูลส่วนตัว	56
4.1.2	การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ และการจัดกลุ่มในการรับรู้	61
4.1.3	ข้อมูลวัดตัวแปรในด้านการรับรู้ และความคิดเห็น	66
4.2	ผลการวิเคราะห์โดยรวมทั้ง 4 กลุ่มเป้าหมาย.....	71
4.2.1	ข้อมูลส่วนตัว	71
4.2.2	การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ และการจัดกลุ่มในการรับรู้	72
4.2.3	ข้อมูลวัดตัวแปรในด้านการรับรู้ และความคิดเห็น.....	72
4.3	สรุปสิ่งที่พบจากการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ.....	73
5	สรุป สังเคราะห์ และข้อเสนอแนะ	75
5.1	บทสรุปผลการศึกษา.....	75
5.2	สังเคราะห์ข้อมูล	77
5.3	เสนอแนะแนวทางการศึกษา.....	79
5.4	ปัญหา และอุปสรรคที่พบในการศึกษา	84
5.5	ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อไป.....	85
	บรรณานุกรม	86
	ภาคผนวก	88
	ประวัติผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ลำดับขั้นตอนของการศึกษา	8
2 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ.2547-2551).....	30
3 จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ.2547-2551)	31
4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท) ของผู้เยี่ยมชมชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ.2547-2551)	32
5 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณสองฟากถนนท่าแพ	48
6 สัดส่วนเพศเทียบกับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	56
7 สัดส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง.....	57
8 สัดส่วนรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกับบริเวณพื้นที่แจกแบบสอบถาม	58
9 สัดส่วนการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง.....	58
10 สัดส่วนที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง	59
11 สัดส่วนวัตถุประสงค์ในการเดินทางระหว่างช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง.....	60
12 ความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพในแต่ละช่วงอายุ.....	60

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1 รายละเอียดของกระบวนการรับรู้ กระบวนการเรียนรู้ และ กระบวนการทางพฤติกรรม.....	12
2 สัดส่วนรายได้ของมวลรวมจังหวัดนอกเหนือจากภาคการเกษตร (ปี2552).....	27
3 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ.2547-2551).....	30
4 จำนวนวันพักเฉลี่ยนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ.....	31
5 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท) ของผู้เยี่ยมชมชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ.2547-2551)	32
6 ลำดับความเป็นมาของพื้นที่ถนนท่าแพ.....	36
7 ลำดับปีที่มีการก่อสร้างศาสนสถานตั้งแต่สมัยพญามังรายจนถึงปัจจุบัน.....	40
8 เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณสองฟากถนนท่าแพ	49
9 สัดส่วนเพศของเทียบกับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	57
10 การเปรียบเทียบอาชีพของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง	57
11 การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ศึกษา.....	58
12 การเปรียบเทียบการศึกษาของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง.....	59
13 การเปรียบเทียบที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง.....	59
14 วัตถุประสงค์ในการเดินทางเปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง	60
15 ความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพในแต่ละช่วงอายุ.....	61
16 สัดส่วนความหนาแน่นของการใช้พื้นที่ช่วงหัวมุมถนนท่าแพ และ ช่วงกลางถนนท่าแพเทียบกับช่วงอายุของกลุ่มผู้ใช้งานทั้งเพศหญิงและชาย	74

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 พื้นที่ศึกษาระดับจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่.....	3
2 พื้นที่ศึกษาระดับพื้นที่ชุมชนท่าแพเชียงใหม่	4
3 สัญญาฉีเณะเอกนัยน์ในการรับรู้ความลึก.....	14
4 ขนาดของวัตถุที่ปรากฏบนเรตินาตามสัดส่วนที่สัมพันธ์กับระยะห่าง	15
5 ตัวอย่างมายาทศนาการการเปรียบเทียบขนาด.....	16
6 องค์ประกอบหลัก 5 ประเภทในการอ้างอิงจินตภาพของเมือง.....	18
7 แผนที่ประเทศไทยแสดงพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่	23
8 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่แสดงอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่.....	24
9 ลักษณะภูมิประเทศโดยรวมของพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่	25
10 ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของกำแพงเมืองเชียงใหม่.....	29
11 ตำแหน่งสถาปัตยกรรมแบบพม่าบนถนนท่าแพ.....	33
12 ถนนท่าแพย่านค้าขายในอดีต.....	34
13 สภาพการค้าขายบนถนนท่าแพถ่ายโดยมิชชันนารีชาวอเมริกัน(ปีพ.ศ.2440-2450)	34
14 ถนนท่าแพบริเวณหน้าวัดอุปกุดเมื่อลงมาจากสะพานนารัฐเมื่อครั้งในอดีต	35
15 วัดบุปผาราม	37
16 วัดแสนฝาง	38
17 วัดอุปกุด	38
18 วัดมหาวัน	39
19 วัดเซตวัน	39
20 อาคารตึกแถวไม้สองชั้น และหนึ่งชั้นตามลำดับที่อยู่ในพื้นที่.....	40
21 อาคารไม้ฉลุลดลายนมปังจิง	41
22 อาคารเหลี่ยวยังง่วน ในอดีต และปัจจุบัน	41
23 อาคารกิตติพานิชในอดีต และปัจจุบัน.....	41
24 อาคารรัตนผล	42
25 อาคารเก้าอี้แยกอุปกุด	42
26 อาคารกิ่งปุ่นกิ่งไม้ใกล้ธนาคารชนชาติ	43
27 อาคารทางการเงินที่ขึ้นกระจายตัวอยู่บนถนนท่าแพ.....	43

28	อาคารต้นตราภรณ์เก่า.....	44
29	อาคารพาณิชย์กรรมหลังช่วง พ.ศ. 2510 บริเวณถนนท่าแพในรูปแบบต่างๆ	44
30	ความสูงของอาคารที่พบบนถนนท่าแพ	45
31	อาคารไม้ที่พบบนถนนท่าแพ	45
32	ความสูงของอาคารที่พบบนถนนท่าแพ	46
33	อาคารที่ใช้โทนสีขาวและโทนสีที่หลากหลายไม่เป็นระเบียบ.....	47
34	ขบวนแห่ของช้าง (หลังพ.ศ.2453) โดยมีต้นมะฮ็อกกานีปลูกอยู่ริมข้างทาง	47
35	พืชพรรณที่พบบริเวณพื้นที่เชิงสะพานนวรัฐ และบริเวณพุทธสถาน	48
36	พืชพรรณที่พบบริเวณลานเอนกประสงค์ประตูท่าแพ.....	48
37	การใช้ประโยชน์ที่ดินบนถนนท่าแพ	50
38	การใช้ประโยชน์อาคารบนถนนท่าแพ.....	51
39	การใช้ประโยชน์อาคารประเภทรองรับนักท่องเที่ยวบนถนนท่าแพ.....	52
40	การใช้ประโยชน์อาคารประเภทเครื่องประดับ เครื่องแต่งกาย บนถนนท่าแพ	53
41	การใช้ประโยชน์อาคารประเภทอาคารสำนักงานบนถนนท่าแพ.....	54
42	การใช้ประโยชน์อาคารประเภทอื่นๆบนถนนท่าแพ.....	55
43	จินตภาพของถนนท่าแพในปัจจุบัน	77
44	จินตภาพของถนนท่าแพที่นักท่องเที่ยวรับรู้.....	78
45	จินตภาพของถนนท่าแพที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถรับรู้ได้.....	78
46	จินตภาพของถนนท่าแพหลังการปรับปรุงสภาพทางกายภาพ	79
47	แนวทางการปรับปรุงทางกายภาพ (1).....	82
48	แนวทางการปรับปรุงทางกายภาพ (2).....	82
49	แนวทางการปรับปรุงทางกายภาพ (3).....	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ย่านท่าแพเป็นย่านการค้าขายเก่าแก่ซึ่งอยู่ทางด้านทิศตะวันออกของกำแพงเมืองเชียงใหม่ ซึ่งมีการรู้จักอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ในอดีต ผ่านข้ามห้วงเวลากว่า 100 ปี จากย่านร้านค้าและที่อยู่อาศัยของชาวพม่า และชาวตองสู ในสมัยต่อมาได้กลายเป็นย่านพ่อค้าชาวจีนตลอดสาย ในปัจจุบันได้กลายมาเป็นถนนสายสำคัญทางด้านการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ซึ่งมีสถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์กรรมที่สวยงามหลายหลัง ทั้งรูปแบบอาคารไม้ฉลุลวดลายขนมปังขิงที่เก่าแก่กว่า 80 ปี อาคารสถาปัตยกรรมแบบยุโรปลวดลายปูนปั้น รวมทั้งร้านค้าแบบไม้สองชั้นที่เก่าแก่สองข้างทาง นอกจากนี้บริเวณถนนท่าแพยังมีวัดพม่าที่สร้างมาเมื่อหลายร้อยปีจำนวนหลายวัดตลอดแนวถนน เริ่มตั้งแต่วัดอุปกุศ วัดแสนฝาง วัดบุพพาราม และวัดเซตวัน อันเป็นการหลอมรวมระหว่างสถาปัตยกรรมและกิจกรรมที่ผ่านข้ามเวลามาจนถึงปัจจุบัน

แต่เนื่องจากกาลเวลา และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการพัฒนาของเมือง จากพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรม เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นทำให้การรับรู้ทางจินตภาพของความเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่เคยหลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียว เริ่มไม่เด่นชัด ด้วยความตระหนักถึงคุณค่าในมรดกทางสถาปัตยกรรม จึงสมควรอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษาการรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพบริเวณถนนท่าแพของนักท่องเที่ยวชาวไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะรูปแบบทางกายภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับนักท่องเที่ยวชาวไทยผู้ใช้สอยพื้นที่ในลำดับต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพบริเวณถนนท่าแพของนักท่องเที่ยวชาวไทย

1.2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ส่งผลต่อการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ

1.2.3 เพื่อเสนอแนะรูปแบบทางกายภาพที่เหมาะสมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมจินตภาพ

1.3 ประเด็นคำถามในการวิจัย

1.3.1 องค์ประกอบทางจินตภาพที่นักท่องเที่ยวชาวไทยรับรู้ได้คืออะไร

1.3.2 ปัญหาและอุปสรรคของลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อการรับรู้ทางจินตภาพบริเวณถนนท่าแพของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้แก่อะไรบ้าง

1.3.3 แนวทางในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อบรรเทาปัญหา และอุปสรรคที่ส่งผลต่อการรับรู้ความเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

โดยยึดถือขอบเขตนักท่องเที่ยวชาวไทยตามเกณฑ์อายุที่สำนักงานสถิติอ้างอิงในการสำรวจพฤติกรรมของการเดินทางท่องเที่ยวชาวไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2544) คืออายุ 15 ปีขึ้นไป ประกอบกับผลการศึกษาของงานวิจัยพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยในภาคเหนือของนักเที่ยวชาวไทย (จรัสพันธ์ สิริทธิเจริญ, 2550: ง.) ที่อ้างถึงว่าโดยส่วนใหญ่อายุของนักท่องเที่ยวชาวไทยคืออายุ 21-40 ปี จึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยวโดยแบ่งช่วงอายุ และการศึกษาเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้เนื่องจากการรับรู้ของแต่ละบุคคล มีผลในเรื่องของประสบการณ์อันเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อทฤษฎีการเรียนรู้ โดยจะไม่แยกเพศ การศึกษา ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ ยกเว้นเพียงตรวจสอบว่ามีนัยสำคัญส่งผลถึงการประเมินเบื้องต้นหรือไม่

- ช่วงอายุ 15-20 ปี
- ช่วงอายุ 21-30 ปี
- ช่วงอายุ 31-40 ปี
- ช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป

1.4.2 ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้เลือกพื้นที่ย่านชุมชนท่าแพซึ่งอยู่ภายในเขตเทศบาลเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวถนนท่าแพ ระหว่างถนนช้างคลาน มาทางประตูเมืองท่าแพ ในระยะที่สามารถมองเห็นได้จากริมสองฝั่งถนนตลอดระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร

ภาพที่ 1 พื้นที่ศึกษาระดับจังหวัด จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: เชียงรายพันธ์แท้ [ออนไลน์], 2554

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาข้อมูลของจากเอกสารทางวิชาการที่เชื่อถือได้ และจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องทฤษฎีที่สนับสนุน ในแง่ของความหมายของการรับรู้ ปัจจัยการรับรู้ ทฤษฎีการรับรู้ การรับรู้ทางจินตภาพของเมือง งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง และการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต แนวทางการศึกษานั้น การรับรู้จินตภาพของถนนท่าแพของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาการแก้ปัญหา/อุปสรรคทางกายภาพเป็นหลัก โดยผู้ศึกษายังไม่คิดแทนกลุ่มประชากร และไม่ยึดติดกับความคุ้นเคยของผู้วิจัยเอง

ภาพที่ 2 พื้นที่ศึกษาระดับพื้นที่ชุมชนท่าแพเชียงใหม่

ที่มา: เชียงใหม่ [ออนไลน์], 2554

1.5 ขั้นตอนของการวิจัย

1.5.1 กำหนดหัวข้อศึกษา และวางแผนโครงการวิจัย

1.5.2 ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

หนังสือ ผลงานวิจัย และงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการรับรู้ ปัจจัยการรับรู้ ทฤษฎีการรับรู้ การรับรู้จินตภาพของเมือง

ศึกษาสภาพปัจจุบันทางกายภาพของถนนท่าแพในลักษณะจินตภาพของเมือง

โครงสร้างหลักทางจินตภาพได้แก่ เส้นทาง (Paths) ขอบเขต (Edges) ย่าน (Districts) ชุมทางหรือชุมชนที่รวมกิจกรรม (Nodes) สิ่งสำคัญ หรือเอกลักษณ์ที่เด่นชัด (Landmarks) องค์ประกอบทางกายภาพ และเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1.5.3 ออกแบบการวิจัย โดยกำหนดขอบเขตทางด้านเนื้อหา นิยามตัวแปร การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และแบบสอบถาม

การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นนักท่องเที่ยวยุวชนชาวไทยที่เน้นศึกษาการแบ่งช่วงอายุ ออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

- 1 ช่วงอายุ 15-20 ปี
- 2 ช่วงอายุ 21-30 ปี
- 3 ช่วงอายุ 31-40 ปี
- 4 ช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป

โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากพื้นที่ภายในบริเวณพื้นที่ศึกษาโดยแบ่งเป็น

บริเวณช่วงหัวมุมถนนท่าแพ (ประตูท่าแพ)	40 ตัวอย่าง
ช่วงกลางของถนนท่าแพ (วัดบุพพาราม)	40 ตัวอย่าง
รวมแบบสอบถามในบริเวณพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น	80 ตัวอย่าง

โดยมีการวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเลือกโดยใช้หลักทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบช่วงชั้น (Stratified Random Sampling) คือการเลือกพื้นที่ในการแจกแบบสอบถาม ได้แก่ ช่วงกลางของถนนท่าแพ (วัดบุพพาราม) และบริเวณช่วงหัวมุมถนนท่าแพ (ประตูท่าแพ) แล้วจึงใช้วิธีการแจกแบบสอบถามโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเผชิญ (Accidental Sampling) กับผู้ใช้พื้นที่ช่วงกลางของถนนท่าแพ และบริเวณช่วงหัวมุมถนนท่าแพ โดยใช้การแจกแบบสอบถามด้วยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กับกลุ่มนักท่องเที่ยวยุวชนชาวไทยที่มีช่วงอายุ 15-20 ปี, 21-30 ปี, 31-40 ปี และ 41 ปีขึ้นไป

การกำหนดแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามจำนวน 80 ชุดแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่

พื้นที่ช่วงกลางของถนนท่าแพ (วัดแสนฝาง)	40	ตัวอย่าง
และบริเวณช่วงหัวมุมถนนท่าแพ (ประตูท่าแพ)	40	ตัวอย่าง

รวมแบบสอบถามในบริเวณพื้นที่ศึกษาทั้งสิ้น 80 ตัวอย่าง โดยมีโครงสร้างในแบบสอบถามทั้งสิ้น ประกอบด้วย 3 หมวดคือ

หมวดที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวในด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง และความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพ เพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ทราบถึงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาว่ามีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาเพื่ออะไร พักระยะเวลาสั้นเพียงใด และมีความถี่ในการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ศึกษาบ่อยเพียงใด

หมวดที่ 2 การรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพ

ในการวัดการรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพ ใช้การให้บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เติมชื่อสถานที่ ที่เป็นองค์ประกอบของโครงสร้างเมืองในบริเวณนั้นในโครงแผนที่จินตภาพโดยให้ใส่หมายเลขไว้ประกอบกับสถานที่ที่เติมลงไป โดยไล่เรียงลำดับตั้งแต่สถานที่แรกที่จำได้จนถึงสถานที่สุดท้ายเพื่อนำข้อมูลที่ได้ในการวิเคราะห์

แผนที่จินตภาพกำหนดจากกำหนดขอบเขตของพื้นที่ที่ศึกษาและกำหนดองค์ประกอบทางจินตภาพของเมืองโดยอาศัยลักษณะทางจินตภาพของเควิน ลินซ์ (Kelvin Lynch: 1918-1984) คือ เส้นทาง ขอบเขต ย่าน ชุมทางหรือชุมชนที่รวมกิจกรรมและสิ่งสำคัญหรือเอกลักษณ์ที่เด่นชัด โดยยกตัวอย่างในแต่ละหัวข้อในถนนท่าแพ

โดยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในหมวดการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพมีดังนี้

- ความชัดเจนของสัญญาณชี้แนะในการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นองค์ประกอบหลักทางจินตภาพ โดยวัดจากลำดับที่ 1-10 ของสถานที่ที่บุคคลเริ่มจำได้แต่ละกลุ่มตัวอย่าง ทำให้เราทราบได้ว่าองค์ประกอบหลักทางจินตภาพที่นักท่องเที่ยวชาวไทยรับรู้ได้บริเวณถนนท่าแพคืออะไร
- ความชัดเจนของจินตภาพในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง โดยวัดจากจำนวนองค์ประกอบของโครงสร้างเมืองที่กลุ่มตัวอย่างจำได้ และพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถใส่องค์ประกอบของโครงสร้างเมืองได้ชัดเจนและถูกต้อง ทำให้เราทราบว่า การรับรู้ของกลุ่มประชากรในแต่ละช่วงกลุ่มเป้าหมายมีการจดจำองค์ประกอบทางจินตภาพแตกต่างกันหรือไม่

หมวดที่ 3 ข้อมูลวัดตัวแปรในด้านการรับรู้และความคิดเห็น

โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง หลังจากการสำรวจ แผนที่ เพื่อสอบถามถึงสภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ และตรวจสอบว่าปัญหาที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถจำองค์ประกอบหลักของการรับรู้ทางจินตภาพของถนนท่าแพคืออะไร มีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการรับรู้อย่างไร เพื่อนำมาสู่การวิเคราะห์ในส่วนต่อไป

1.5.4 ขั้นตอนการวิเคราะห์

- สรุปรูปข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยรวมทุกกลุ่มเป้าหมายและสิ่งที่พบจากแบบสอบถามโดยการอ้างอิงเชิงสถิติเชิงปริมาณ
- ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่ได้กับกลุ่มเป้าหมาย กับ โครงสร้างในแบบสอบถาม
- จัดหมวดหมู่ ปัญหา/อุปสรรค ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถาม

1.5.5 ขั้นตอนการสังเคราะห์

- สรุปรูปข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันทางกายภาพของถนนท่าแพในลักษณะจินตภาพของเมือง ร่วมกับ ข้อมูลจากแบบสอบถามในหมวดที่ 2 (การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ) เพื่อนำมาเปรียบเทียบระหว่างจินตภาพของถนนท่าแพในปัจจุบัน กับจินตภาพของถนนท่าแพที่นักท่องเที่ยวรับรู้
- นำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบเพื่อนำมาสู่การเสนอแนะข้อมูล เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพจากการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย

1.5.6 ขั้นตอนการสรุปและข้อเสนอแนะ

- ผลสรุปการวิจัย เสนอแนะแนวทางของการปรับลักษณะทางกายภาพของถนนท่าแพโดยปรึกษา ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

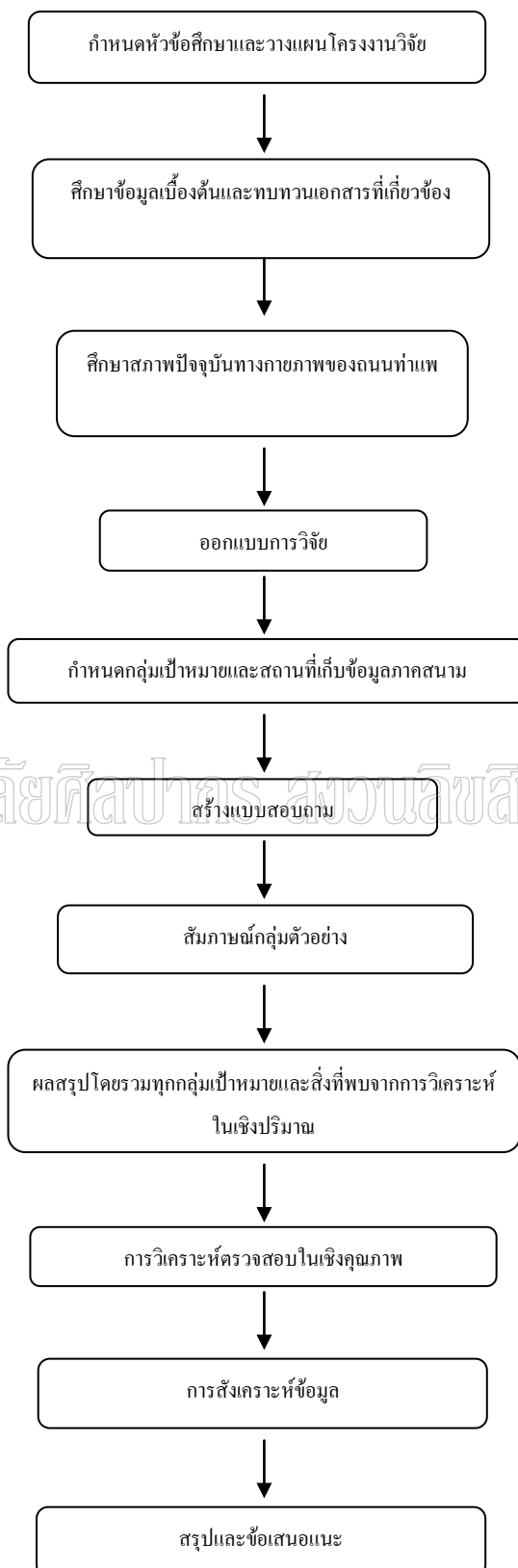
1.6.1 การศึกษานี้ได้เป็นการศึกษาการรับรู้บริเวณย่านถนนท่าแพ เพื่อแนะแนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพที่ตอบสนองกับผู้ใช้งาน โดยจะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเช่น เทศบาลนครเชียงใหม่

1.6.2 ผู้ที่สนใจสามารถใช้เป็นตัวอย่างการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางการปรับปรุงพื้นที่อื่น หรือเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบพื้นที่ท่าแพในอนาคต

1.7 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 องค์ประกอบทางจินตภาพ (Five Elements of City Image) คือสิ่งที่ปรากฏในจิตแทนสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอกในส่วนที่มีความเด่นชัดเป็นส่วนหนึ่งในระบบมโนทัศน์โดยเฉพาะจากสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีเอกลักษณ์โดยมีองค์ประกอบหลัก 5 ประเภทด้วยกันคือ เส้นทาง ขอบเขต ย่าน ชุมทางหรือชุมชนที่รวมกิจกรรม และสิ่งสำคัญหรือเอกลักษณ์ที่เด่นชัดที่หมายตา

1.7.2 นักท่องเที่ยวชาวไทย คือนักท่องเที่ยวที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยินดีให้ข้อมูล และตอบคำถามแก่ผู้วิจัย

ตารางที่ 1 ลำดับขั้นตอนของการศึกษา

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.1 จิตวิทยาของการรับรู้

2.1.1 มนุษย์กับการรับรู้

กระบวนการรับรู้สภาพแวดล้อมเกิดจากการที่มนุษย์ถูกเร้าด้วยสิ่งแวดล้อม (ในที่นี้จะรวมถึงบุคคล สัตว์ สิ่งของ กิจกรรมอันเกิดจากสิ่งเหล่านี้ ปรากฏการณ์ธรรมชาติต่างๆ และรวมไปถึงสิ่งที่ไม่เป็นตัวตน เช่น คำพูด ภาษา หลักศีลธรรม ขนบธรรมเนียมและประเพณีในสังคม สิ่งเหล่านี้จัดเป็นสิ่งเร้า ที่ทุกคนจะต้องเข้าเกี่ยวข้องกับด้วย ไม่ว่าจะในเวลาใดเวลาหนึ่ง หรือตลอดเวลา) โดยจะเกิดความรู้สึกจากการสัมผัสผ่านอวัยวะสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง ในจำนวนอวัยวะรับสัมผัส 7 อย่าง (หู ตา จมูก ลิ้น ผิวกาย) แต่ความรู้สึกเหล่านั้นไม่มีความหมายในตัวของมันเอง ผู้รับสัมผัสต้องแปลความหมายของมันโดยอาศัยประสบการณ์เดิม การแปลความหมายของความรู้สึกจากการสัมผัสดังกล่าวเรียกว่า “การรับรู้” (จำเนียร, 2516: 1)

กระบวนการรับรู้ คือการสัมผัสที่มีความหมาย(Sensation) การรับรู้เป็นการแปลหรือตีความสัมผัสที่ได้รับออกเป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมาย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้ประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิม

กระบวนการรู้ คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตที่รวมการเรียนรู้ การจำ และการคิด กระบวนการทางจิตดังกล่าวย่อมรวมถึงการพัฒนาด้วย กระบวนการรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญาพร้อมกัน ในกระบวนการรับรู้ และกระบวนการนี้เกิดการตอบสนองทางด้านอารมณ์ เกิดเป็นกระบวนการทางด้านอารมณ์ ซึ่งกระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้ และกระบวนการทางอารมณ์เป็นพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior)

เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปของนักทฤษฎีทางจิตวิทยาในปัจจุบันว่า “กระบวนการรู้”คือ กระบวนการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการรู้ที่แทรกอยู่ระหว่างการเข้ามาของพลังงานภายนอกในปัจจุบัน และในอดีต กับพฤติกรรมตอบสนองทั้งหลายของมนุษย์ในปัจจุบัน และในอนาคตกระบวนการต่างๆที่ว่านั้นได้แก่การรู้สึก การรับรู้ การเกิดจินตภาพ การจำ การระลึก การเกิดความรู้สึกทางอารมณ์ การใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา การประเมินและการตัดสินใจ นั่นคือกระบวนการรับรู้ เป็น การย่อยของกระบวนการรู้ ประเด็นอยู่ที่ว่าสิ่งที่อยู่ในโครงสร้างของการรับรู้ (Cognitive Structure)

หรือที่ปรากฏเป็นระบบมโนทัศน์ (Conceptual System) นั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้เสมอ บุคคลจะทำการเลือกสิ่งที่รับรู้เข้ามาตามอิทธิพลของประสบการณ์ในอดีต ทำให้เกิดสภาพการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในโลกในลักษณะเฉพาะ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ากระบวนการรับรู้เป็นระบบย่อยของการเรียนรู้ และขึ้นอยู่กับกระบวนการรู้ด้วย

2.1.2 กระบวนการของการรับรู้จะเกิดขึ้นต้องประกอบด้วย

- อาการสัมผัส หมายถึงอาการที่อวัยวะรับสัมผัส รับสิ่งเร้า หรือสิ่งเร้าผ่านเข้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสต่างๆ เพื่อให้คนเรารู้สภาวะแวดล้อม
- การแปลความหมายจากอาการสัมผัสซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยทำให้การแปลความหมายสามารถแปลได้ถูกต้อง โดยอาศัยจาก สติปัญญา การสังเกตพิจารณา ความสนใจ ความตั้งใจ และคุณภาพของจิตใจในขณะนั้น
- ความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิม ได้แก่ ความคิด ความรู้ และการกระทำที่เคยปรากฏแก่ผู้นั้นมาแล้วในอดีตมีความสำคัญมากสำหรับช่วยในการตีความหมายหรือแปลความหมายของอาการสัมผัสได้โดยแจ่มชัด (วิมลสิทธิ์, 2541: 7-9.)

2.1.3 อิทธิพลที่มีต่อการรับรู้

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของมนุษย์มีมากมายหลายประการแต่พอสรุปได้เป็นสองประการ คือประการแรกได้แก่บทบาทอิทธิพลภายในอันได้แก่คุณสมบัติภายในของผู้รับรู้ เช่น ความต้องการหรือแรงขับ คุณค่า ความสนใจ และประสบการณ์เดิม อีกประการหนึ่งคือบทบาทของอิทธิพลสังคมภายนอกซึ่งได้แก่ ความยึดมั่น ความเชื่อถือ คำบอกเล่า คำแนะนำ คำสอนที่ได้รับต่อกันมา ทั้งหมดนี้มีอิทธิพลที่ทำให้การรับรู้ที่บุคคลมีต่อเรื่องราว เหตุการณ์ภาวะแวดล้อมต่างๆ มีความแตกต่างกันสิ่งเร้าอันเป็นต้นเหตุให้เกิดการรับรู้ที่แบ่งออกเป็นสองประเภทด้วยกัน คือสิ่งเร้าที่มีโครงสร้าง และแบบแผน การรับรู้ของบุคคลต่อสิ่งเร้าเหล่านี้ เป็นการรับรู้ตามคุณสมบัติที่เป็นจริงของสิ่งเร้าต่างๆ ส่วนสิ่งเร้าที่ไม่มีโครงสร้าง และแบบแผนหรือสิ่งเร้าที่มีลักษณะกำกวม ดูได้เป็นสองนัยขึ้นไป คนเรามักรับรู้และตีความหมายให้กับสิ่งเร้าดังกล่าวนี้ โดยใช้ความต้องการ คุณค่า ทักษะคติ บุคลิกภาพของตนเป็นเครื่องกำหนดในการรับรู้ทุกคราวไป

การรับรู้ของคนเราเป็นการเลือกเฟ้นหรือเลือกสรรสิ่งเร้า ที่ตรงกับความต้องการ และความสนใจของตน ความใส่ใจหรือตั้งใจต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยเฉพาะเป็นเหตุให้คนเราก่อการรับรู้ที่ละเอียดแจ่มชัดขึ้น อย่างไรก็ตามอิทธิพลภายในตัวบุคคลและสภาวะการณ์ของคุณสมบัติของสิ่งเร้าภายนอกก็มีอิทธิพลที่ก่อให้เกิดความใส่ใจที่มีผลต่อการรับรู้ของคนเรา

การเตรียมพร้อมในการรับรู้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใด ย่อมทำให้บุคคลสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าในสิ่งที่จะเกิดขึ้น และเตรียมพร้อมสำหรับตัวเองอย่างเต็มที่ในการแสดงพฤติกรรมใด

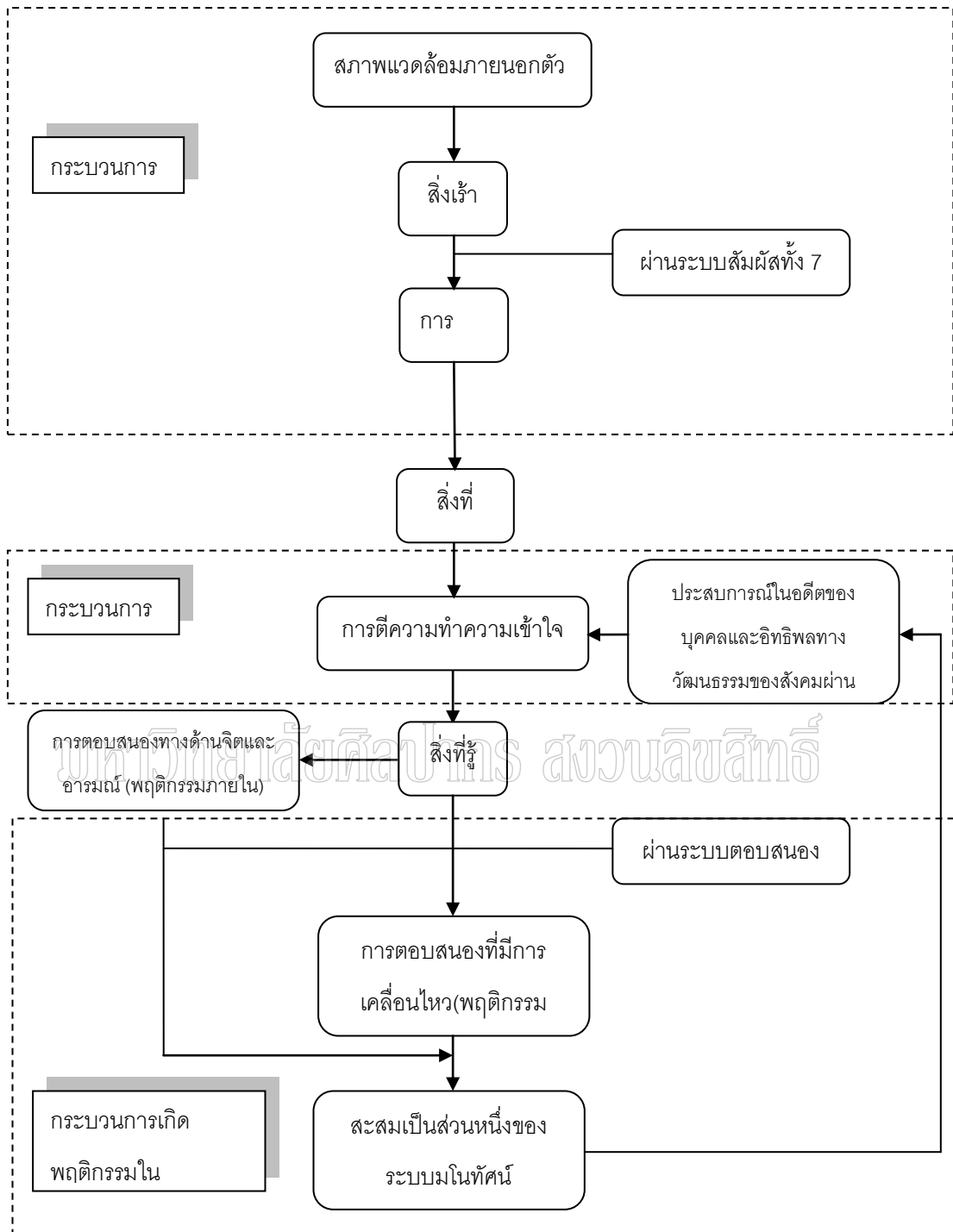
พฤติกรรมหนึ่งออกมา ความต้องการ ความรู้สึกในคุณค่า ตลอดจนบุคลิกของบุคคลย่อมมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของคนเราเป็นอันมากและมีผลที่ทำให้การรับรู้ของคนเราแตกต่างกันไป

กลวิธีที่ช่วยให้บุคคลระบายความในใจออกมาเป็นวิธีการเพื่อต้องการทราบเกี่ยวกับความต้องการ ความนึกคิด ความปรารถนา และจินตนาการของบุคคลที่แอบแฝงซ่อนเร้นเอาไว้ให้ปรากฏออกมา ด้วยการให้บรรยายเกี่ยวกับภาพต่างๆ ที่มีลักษณะกำกวม มองได้หลายแง่เพื่อที่สิ่งเหล่านี้จะได้รับการวิเคราะห์หรือออกมาในรูปแบบของพฤติกรรม ความประพฤติ และบุคลิกภาพต่อไป (จำเนียร, 2516: 167-168)

2.2 จิตวิทยาเกสตัลต์ (Gestalt's Theory)

เป็นแนวความคิดของนักวิชาการชาวเยอรมัน กลุ่มจิตวิทยาเกสตัลต์ ในการลดทอนปัญหาที่ซับซ้อน โดยเริ่มจากความสนใจในการศึกษาการรับรู้เชิงทัศนศาสตร์ของการเคลื่อนไหว (Visual Perception of Movement) ที่สนใจศึกษาการรับรู้ของมนุษย์ และกระบวนการรับรู้อื่นๆ (วิมลสิทธิ์, 2541: 38-40) คำว่า “Gestalt” มีความหมายทำนองเดียวกับคำว่า “Configuration” ในภาษาอังกฤษ แม้จะไม่ใช้คำแปลโดยตรงก็ตาม จึงอาจหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับโครงรูปหรือรูปลักษณะในการรับรู้โดยมีหลักมูลฐานทางทฤษฎีที่ว่า ในการรับรู้ บุคคลมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งต่างๆ ในภาวะที่ได้ทำให้ง่ายลงหรือที่ได้ลดความซับซ้อนลง จากการศึกษาการรับรู้ทางทัศนศาสตร์จากรูปเขียนเชิงเรขาคณิต และพร้อมหลักการนี้ที่ทฤษฎีเกสตัลต์ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของการเห็นการความแตกต่างระหว่างภาพกับพื้น (Figure and Ground) โดยทั่วไป เรามักเห็นภาพเป็นวัตถุแยกจากพื้น เฉพาะกรณีเท่านั้นที่เราจะเห็นกลับกันด้วยคือ เห็นพื้นเป็นภาพที่มีความสำคัญได้ด้วย และด้วยหลักการของทฤษฎีเกสตัลต์ดังกล่าวทำให้เรามองเห็นสิ่งต่างๆ ในโลกอย่างที่เป็นอยู่

แต่หลักการที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาทางจิตวิทยา คือการที่ทฤษฎีเกสตัลต์ให้ความสำคัญความเป็นทั้งหมด โดยมีคำกล่าวที่สำคัญคือ “ทั้งหมดย่อมมากกว่าผลรวมของสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการรับรู้ นั้น ไม่ได้มาจากการพิจารณาส่วนประกอบแต่ละส่วน ดังนั้นในการวิเคราะห์ที่แยกศึกษาส่วนประกอบแต่ละส่วนเพื่อหวังที่จะศึกษาผลรวมทั้งหมด จึงเป็นการขัดต่อหลักการของทฤษฎีเกสตัลต์ดังกล่าว โดยเน้นการรับรู้ที่มีต่อสิ่งเร้าทั้งหมด

แผนภูมิที่ 1 รายละเอียดของกระบวนการรับรู้ กระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทางพฤติกรรม

ที่มา: วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร, 2541: 8.

2.3 ทฤษฎีการรับรู้ทางทัศนการ

โดยทั่วไปเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ทางทัศนการ แม้ว่า การรับรู้สภาพแวดล้อมในชีวิตประจำวันจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ทางด้านอื่นๆด้วย แต่การรับรู้ทางทัศนการนั้นมีความสำคัญและมีบทบาทมากที่สุดต่อการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม ซึ่งเรารับรู้ทั้งทางด้านปริภูมิ และทางด้านเวลาผ่านทางทัศนการ เช่นเราเห็นสีส้ม และรูปร่าง 3 มิติของสิ่งต่างๆ เราเห็นสิ่งต่างๆ ต่อเนื่องกัน ไปในปริภูมิ เราเห็นการเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่สัมพันธ์กับเวลา ฯลฯ

ประเด็นสำคัญๆที่เป็นหลักมูลฐานของการรับรู้ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะได้แก่

2.3.1 การจัดระเบียบในการรับรู้ (Organization in Perception) การที่เรารับรู้สิ่งต่างๆในสิ่งรอบตัวหรือสภาพแวดล้อมได้ สามารถแยกสิ่งหนึ่งออกจากอีกสิ่งหนึ่งได้ เพราะว่ามี การจัดระเบียบขึ้นในกระบวนการรับรู้ หลักการสำคัญของการจัดระเบียบในการรับรู้ที่เป็นหลักการของจิตวิทยาเกสตัลต์ได้แก่

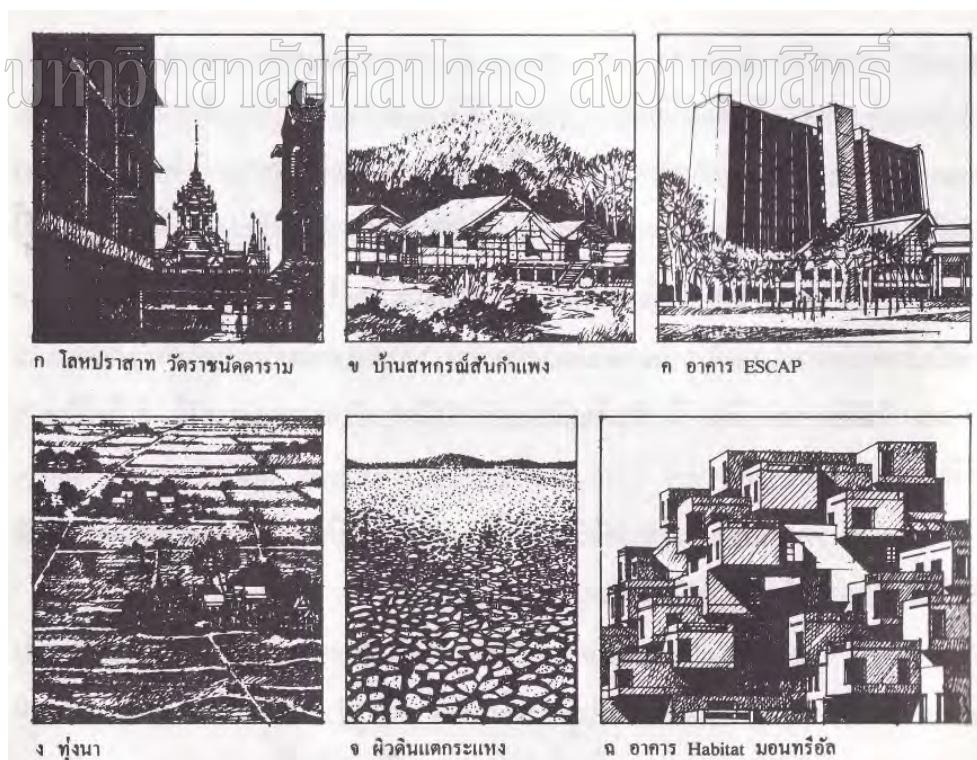
ภาพและพื้น (Figure and Ground) เราเห็นเป็นภาพเป็นรูปขึ้นมา เพราะภาพนั้นตัดกับพื้น พื้นทำให้กายลอยเด่น เส้นขอบที่ร่างภาพ ตลอดจนสี และความหยาบ ตะเยียด ที่แตกต่างกันระหว่างภาพกับพื้น มีส่วนสำคัญในการกำหนดความชัดเจนของภาพ และพื้น ในกรณีที่ภาพเป็นสิ่งที่เราเข้าใจความหมายหรือ คู่กันเคย แต่ก็เป็นไปได้ว่าเราอาจเห็นในลักษณะสลับกัน คือเห็นพื้นเป็นภาพ และภาพเป็นพื้นได้ ซึ่งการรับรู้ในลักษณะที่เป็นภาพ ด้วยความสำคัญของการรับรู้ในลักษณะภาพ และพื้นนี้ นักจิตวิทยาเกสตัลต์ได้พยายามค้นหาสาเหตุที่ทำให้เกิดการรับรู้ในลักษณะเช่นนั้น สาเหตุบางประการที่สำคัญ คือหลักความสมบูรณ์และการรวมกลุ่ม

ความสมบูรณ์ (Goodness) การรับรู้เป็นภาพนั้นมีส่วนหนึ่งมาจากแนวโน้มที่บุคคลพยายามเห็นสิ่งต่างๆเป็นสิ่งที่ง่ายและชัดเจนเป็นที่เข้าใจได้ซึ่งหมายถึงแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งต่างๆในลักษณะที่สมบูรณ์ จากการศึกษารูปเขียนเชิงเรขาคณิตโดยบุคคลมีแนวโน้มที่จะเห็นเป็นภาพที่สมบูรณ์โดยการปิด (Closure) หรือการประสานส่วนของภาพให้เกิดความสมบูรณ์ขึ้นในภาพ ซึ่งเป็นไปตามอิทธิพลทางประสบการณ์ในอดีตของบุคคล

การรวมกลุ่ม หรือการจัดกระสวนในการรับรู้ (Perceptual Grouping or Patterning) การเห็นภาพแยกจากพื้นมีส่วนเกิดจากการที่องค์ประกอบต่างๆ ของโครงสร้างเกิดการรวมกลุ่มกัน การรวมกลุ่มนี้อาจเกิดจากการที่องค์ประกอบต่างๆ มีความคล้ายคลึงกัน ความใกล้ชิดหรือต่อเนื่องกันเป็นโครงสร้างรูปแบบหนึ่ง

2.3.2 การรับรู้ความลึก (Depth Perception) เราสามารถแยกได้ว่าสิ่งใดอยู่ใกล้ สิ่งใดอยู่ไกลทั้งที่ตามข้อเท็จจริงแล้ว สิ่งที่ปรากฏบนเรตินาที่มีลักษณะเกือบแบนนั้น ไม่น่าที่จะทำให้เรารับรู้ความลึกได้ แต่การที่เราเห็นเป็นลักษณะสามมิติ และรู้สึกในความลึกจึงต้องมีสัญญาณชี้แนะที่เป็นข่าวสารอย่างเพียงพอที่ทำให้รับรู้ความลึกได้ อาจแยกสัญญาณชี้แนะนี้ออกเป็น 2 ประเภทด้วยกันคือ

สัญญาณชี้แนะทวินันน์ (Binocular Cue) เป็นสัญญาณหนึ่งที่ทำให้เราเห็นความลึกได้ เนื่องมาจากการที่เราใช้ตาทั้งสองข้างพร้อมๆ กันซึ่งไม่ได้อยู่ตำแหน่งเดียวกัน ดังนั้นภาพที่ปรากฏบนเรตินาจึงมีความแตกต่างกันเล็กน้อย ความแตกต่างกันของภาพบนเรตินานี้เป็นสัญญาณชี้แนะทวินันน์ ที่มีส่วนช่วยให้เราเห็นความลึกได้ แต่ก็ยังมีสัญญาณชี้แนะอื่นๆ อีกมากที่ทำให้รับรู้ความลึกได้เมื่อใช้ตาเพียงข้างเดียว สัญญาณชี้แนะเอกนัยน์ (Monocular Cue) เราอาจรับรู้ความล้าได้ด้วยตาเพียงข้างเดียวเช่นกัน แม้ว่าอาจเคลื่อนไปบ้างจากเมื่อใช้ตาทั้งสองข้าง ซึ่งสัญญาณที่เกิดจากการรับรู้ด้วยตาเพียงข้างเดียวที่มีส่วนช่วยให้รับรู้ความลึกได้แก่ การซ้อนกัน (ทำให้เข้าใจได้ว่าสิ่งเรานั้นอยู่ใกล้กว่า) ทศนิยมภาพ (อันเกิดจากขนาด เส้น ระนาบทางนอน ความหยาบละเอียด ความชัดเจน แสง และเงา การเคลื่อนไหว)

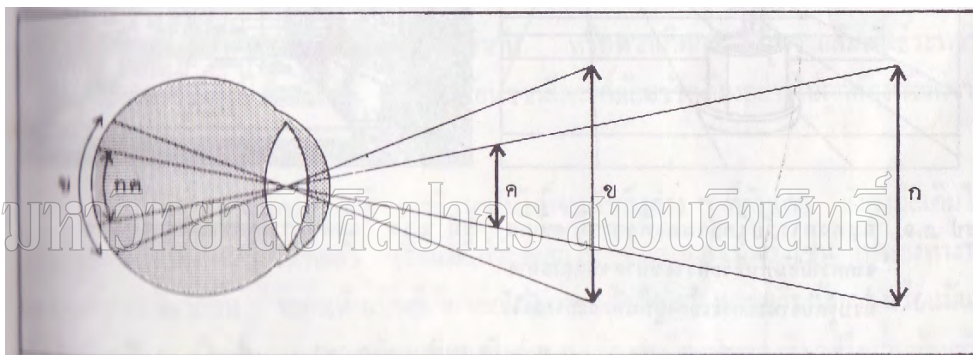
ภาพที่ 3 สัญญาณชี้แนะเอกนัยน์ในการรับรู้ความลึก ก)การซ้อนกัน ข)ขนาด ค)ทศนิยมภาพของเส้น ง)ระนาบทางนอน จ)ความหยาบละเอียด ฉ)แสงและเงา

ที่มา: วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541: 56.

2.3.3 ความคงที่ของการรับรู้ (Perceptual Constancy) สิ่งต่างๆที่เรารับรู้มักปรากฏเป็นลึกลงๆเสมอ มีความคงที่ว่าเป็นสิ่งเดิมเสมอ ไม่ว่าเราจะเปลี่ยนตำแหน่งเปลี่ยนแสงสว่างบนสิ่งนั้น เรามีแนวโน้มที่จะเห็นสิ่งนั้นเป็นสิ่งเดิม

ความคงที่ทางวัตถุ การที่เรามีแนวโน้มในการรับรู้สิ่งต่างๆในลักษณะคงที่ เพราะเกิดการรับรู้ความคงที่ในประการสำคัญของวัตถุดังนี้

ความคงที่ของขนาด เรามีแนวโน้มที่จะรับรู้ขนาดของสิ่งต่างๆเป็นขนาดคงที่โดยไม่เกี่ยวกับระยะห่างของสิ่งนั้นๆจากตา แต่ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับความคุ้นเคยของวัตถุแม้ในกรณีที่ไม่ปรากฏมีสัญญาณบอกระยะห่างก็ตาม เช่นการที่เด็กเล็กๆพยายามจะคว้าเอาดวงจันทร์มาเป็นของเล่นของตน โดยที่ไม่รู้ว่าดวงจันทร์คืออะไร อยู่ห่างไกลเท่าใด และมีแนวโน้มที่จะรับรู้จากภาพดวงจันทร์บนเรตินา

ภาพที่ 4 ขนาดของวัตถุที่ปรากฏบนเรตินาตามสัดส่วนที่สัมพันธ์กับระยะห่าง

ที่มา: วัฒนสิทธิ์ ทรยางกูร, 2541: 57

ความคงที่ของรูปร่าง เรามีแนวโน้มที่จะรับรู้รูปร่างของสิ่งต่างๆเป็นรูปร่างของสิ่งนั้นๆ ที่เราเห็นในชีวิตประจำวัน อาจเป็นการง่ายที่จะอธิบายการรับรู้ความคงที่ของรูปร่างว่า เป็นเพราะเรารู้มาก่อนว่าสิ่งที่รับรู้นั้นแท้จริงมีรูปร่างอย่างไร และเกิดมีการปรับรูปร่างที่ปรากฏเป็นภาพบนเรตินากับรูปร่างที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม ประสาทการณ์ที่มีมาก่อนหน้า อาจมีส่วนช่วยให้เกิดการรับรู้สิ่งต่างๆแต่คงไม่ใช่เหตุผลทั้งหมด เพราะเรารับรู้ความคงที่ของรูปร่างของสิ่งที่ไม่คุ้นเคยด้วยเช่นเดียวกัน

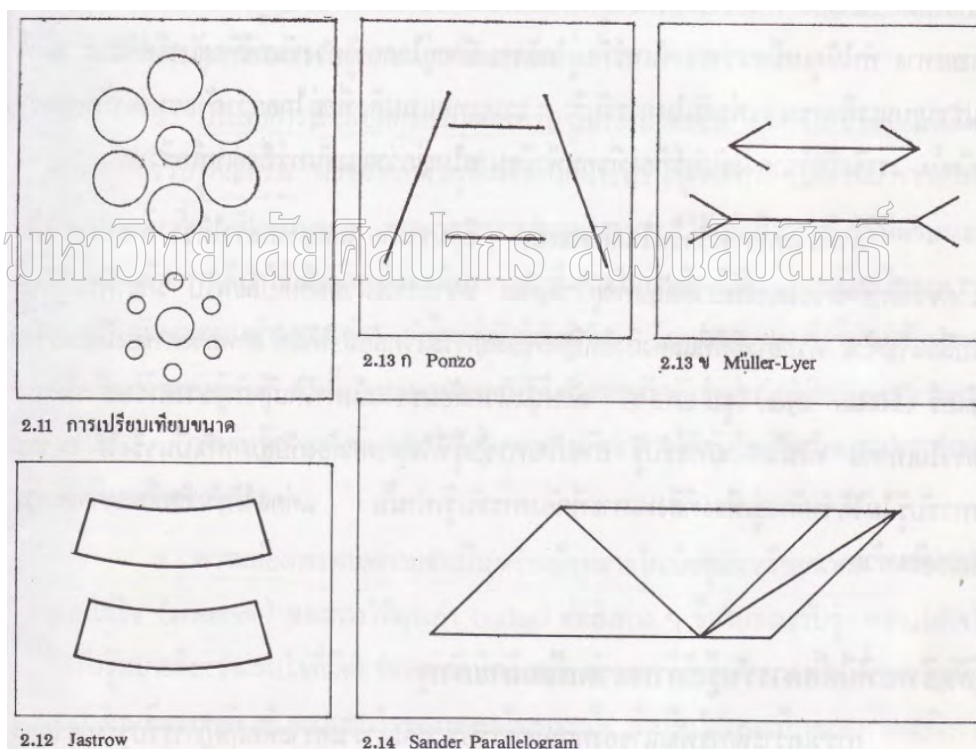
ความคงที่ของแสงสว่าง เรามีแนวโน้มที่จะรับรู้ความคงที่ของแสงสว่างของสิ่งต่าง ๆ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ของแสงสว่างระหว่างสิ่งต่างๆกับสิ่งแวดล้อมข้างเคียง

ความคงที่ของสี เรามีแนวโน้มที่จะเห็นสิ่งต่างๆที่คุ้นเคย ยังคงมีสีเดิมไม่ว่าจะอยู่ในที่สว่างมากหรือในที่สลัว ซึ่งการที่บุคคลรู้ถึงลักษณะของแสงส่องสว่างและสีของสิ่งแวดล้อมย่อมมีส่วนช่วยให้เกิดการรับรู้สีในลักษณะคงที่ด้วย แต่ที่สำคัญคือประสาทการณ์ที่บุคคลมีต่อสีของสิ่ง

ต่างๆ

ความคงที่ทางตำแหน่ง เรารับรู้สิ่งต่างๆ ในตำแหน่งที่ตั้งที่ปรากฏอยู่กับที่ทั้งๆ ที่เราเห็นสิ่งต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปมากมายขณะที่เราเคลื่อนที่ไปมาเช่น เราทราบว่าอ่างล้างหน้าอยู่สูงคงที่เท่ากันทั้งๆ ที่ภาพที่ปรากฏบนเรตินาเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะประสบการณ์ในอดีตย่อมมีส่วนสำคัญทำให้เรารับรู้ความคงที่ของตำแหน่งของสิ่งต่างๆ

2.3.4 มายาทงทัศนการ (Visual Illusion) การรับรู้สิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปมีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์จริง ทำให้เกิดการรับรู้ และเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมได้อย่างถูกต้องเป็ปกติ แต่บางครั้งการรับรู้อาจเกิดความคลาดเคลื่อนไปจากสภาพจริงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับรู้ทางทัศนการภาพลวงตาที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ มักจะสามารถอธิบายได้ด้วยหลักการทางทัศนียภาพ (Perspective) เช่น

ภาพที่ 5 ตัวอย่างมายาทัศนการการเปรียบเทียบขนาด (ภาพที่ 2.11 และภาพที่ 2.12) การเปรียบเทียบความลึกหรือระยะทาง (ภาพที่ 2.13ก)

ที่มา: วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, 2541: 61

ภาพลวงตาอาจเกิดขึ้นในลักษณะอื่นๆ อีกมากมายและอาจกล่าวได้ว่าการลวงเกิดจากอิทธิพลของสภาวะแวดล้อมที่อยู่ใกล้เคียง (ภาพที่ 2.13ข) อาจเกิดการรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงได้ เพราะการรับรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เพียงที่สิ่งเฉพาะที่ต้องการรับรู้เท่านั้น แต่คงได้รับอิทธิพลจากสภาวะแวดล้อมด้วย (วิมลสิทธิ์, 2541: 49-62)

2.4 การศึกษาของเควิน ลินช์ (Kelvin Lynch: 1981-1984) เกี่ยวกับจินตภาพของเมือง

ในการศึกษาของเควิน ลินช์ นักผังเมืองชาวอเมริกัน ส่วนประกอบที่สำคัญในระบบมโนทัศน์ของเมืองซึ่งเควิน ลินช์เรียกรวมกันว่า “Image” นั้นมีอยู่ด้วยกัน 3 ประการอันได้แก่เอกลักษณ์โครงสร้าง และความหมาย ส่วนประกอบทั้ง 3 นี้ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิด แต่การศึกษาของเควิน ลินช์ให้ความสนใจเฉพาะส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ และ โครงสร้าง เพราะเน้นความสำคัญของการจัดระเบียบในสภาพแวดล้อมกายภาพเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ และสามารถทำให้เกิดจินตภาพได้ (Imageability) การเกิดจินตภาพย่อหมายถึงความที่มีการเก็บสะสมข่าวปรากฏเป็นร่องรอยในความจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข่าวสารจากสภาพแวดล้อมกายภาพที่มีเอกลักษณ์ จากการศึกษาวิเคราะห์ผลของการศึกษาดังกล่าว จากองค์ประกอบที่ปรากฏซ้ำกัน (วิลลิสท์, 2541: 157) เควิน ลินช์ได้เสนอว่าในจินตภาพของเมืองมีองค์ประกอบหลัก 5 ประเภทด้วยกันคือ

2.4.1 เส้นทาง เป็นช่องทางที่บุคคลใช้สัญจรไปมา องค์ประกอบนี้เป็นองค์ประกอบที่เด่นชัดที่สุด ผู้คนจะสามารถจดจำได้มากที่สุดที่สุดในจินตภาพของเขาในขณะที่เคลื่อนไหวผ่านเส้นทาง เพราะเกิดความสัมพันธ์กับองค์ประกอบอื่นๆของเมืองตามทางสัญจร

2.4.2 เส้นขอบ เป็นองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นเส้นที่กำหนดขอบเขตของบริเวณซึ่งเป็นที่ตั้งลักษณะ 2 มิติและ 3 มิติ มีความแตกต่างจากเส้นทางเพราะขอบเปรียบเสมือนกับการกั้น การขวาง หรือจัดสภาวะ 2 สภาวะให้ออกจากกัน ลักษณะทางกายภาพของขอบเขตได้แก่ ชายหาด เส้นทางรถไฟที่ตัดผ่าน ขอบของที่ดินที่ถูกพัฒนาเป็น โครงการต่างๆ หรือกำแพงเป็นต้น

2.4.3 ย่าน เป็นบริเวณที่มีขนาดปานกลางหรือขนาดใหญ่ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมือง มีเอกลักษณ์ของบริเวณอันเกิดจากลักษณะเฉพาะร่วมกันของบริเวณ การที่มีลักษณะเช่นนี้จะก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างภายในย่านและภายนอกซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อจจจำของผู้สังเกตได้

2.4.4 ชุมทาง เป็นจุดศูนย์รวมของเส้นทาง อาจเป็นสถานที่ซึ่งมีกิจกรรมเกิดขึ้นอย่างหนาแน่นเป็นจุดศูนย์รวม เป็นจุดเปลี่ยนถ่ายการสัญจร เป็นสถานที่บอกลักษณะหรือเป็นเอกลักษณ์ของย่าน ชุมทางจึงสัมพันธ์กับเส้นทางเพราะเป็นที่ซึ่งเส้นทางพบกัน

2.4.5 ที่หมายตา เป็นสิ่งสำคัญหรือสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์เด่นชัด แต่แตกต่างจากลักษณะของชุมทางตรงที่ที่หมายตาไม่สามารถให้ผู้คนผ่านเข้าไปได้ อันได้แก่ อาคารสำคัญ ป้ายสัญลักษณ์ รวมถึงถึงลักษณะทางภูมิประเทศที่โดดเด่น โดยอาจใช้องค์ประกอบดังกล่าวเป็นจุดอ้างอิงในการบอกทิศทาง เช่น ยอดโบสถ์ที่ปรากฏในระยะไกล

องค์ประกอบทั้ง 5 ประเภทดังกล่าว มักจะปรากฏในจินตภาพร่วมกันเควิน ลินช์พบว่าสภาพแวดล้อมของบางเมืองที่มีการจัดระเบียบที่ดีกว่า ทำให้เกิดจินตภาพได้ชัดเจนกว่า เพราะเกิดความเข้าใจได้ง่ายกว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ประเภทได้แก่ย่านก่อตัวขึ้น โดยการรวมตัวกันของชุมทาง

หรือชุมชนที่รวมกิจกรรม และถูกจำกัดตีกรอบด้วยเส้นขอบ โดยมีเส้นทางเป็นโครงข่ายภายในและมีจุดอ้างอิงต่างๆ โดยการใช้สิ่งสำคัญที่เด่นชัดเป็นที่หมายตา โดยปกติแล้วองค์ประกอบทั้งหลายจะซ้อนเหลื่อมกัน ฉะนั้นหากวิเคราะห์ความแตกต่างกันขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่ง ผลที่ได้จึงมักจะต้องมองเป็นภาพรวม

องค์ประกอบทั้ง 5 ประเภทจึงมีประโยชน์ต่อการศึกษาเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางกายภาพระหว่างเมืองต่างๆ และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการศึกษาจินตภาพของเมืองอื่นๆ ในภายต่อมา (แปลเมือง, 2544 : 20-27.)

ภาพที่ 6 องค์ประกอบหลัก 5 ประเภทในการอ้างอิงจินตภาพของเมือง

ที่มา: แปลเมือง, 2544: 21.

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษารายงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยทางผู้ศึกษา ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อวัตถุประสงค์ในการสอดคล้อง และเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายซึ่งในเรื่องนี้ (ปัญญาวัจน์, 2545) ได้มีจุดประสงค์ และบทสรุปดังนี้

2.5.1 การอนุรักษ์ทัศนียภาพในเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ

- เพื่อประเมินคุณค่าของทัศนียภาพทางด้านภูมิทัศน์ชุมชน สถาปัตยกรรม และมรดกทางวัฒนธรรมภายในพื้นที่กรณีศึกษา
- เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลทัศน์ขึ้นภายในพื้นที่กรณีศึกษา
- เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทัศนียภาพ และการจัดการปัญหามลทัศน์ภายในพื้นที่กรณีศึกษา
- เพื่อเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์ทัศนียภาพ และแนวทางในการจัดการปัญหามลทัศน์ที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่กรณีศึกษา

โดยผู้วิจัยได้ใช้การศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์ภายในพื้นที่ และการใช้แบบนำสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มคือ กลุ่มประชาชน กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องผลของการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ลักษณะทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 20-40 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับอนุปริญญาหรือปริญญาตรี ลักษณะของการศึกษา และการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับงานด้านภูมิทัศน์ และส่วนมากมีความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามลทัศน์อยู่ในระดับปานกลาง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าทัศนียภาพภายในพื้นที่ศึกษาไม่มีความสวยงามสาเหตุสำคัญประการหนึ่งเนื่องจากปัญหามลทัศน์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทำให้คุณค่าของทัศนียภาพภายในพื้นที่กรณีศึกษาน้อยลง

สำหรับสิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหามลทัศน์มากที่สุดคือระบบสาธารณูปโภคและป้ายโฆษณาที่ไม่เป็นระเบียบ โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีการปรับปรุงสภาพทางภูมิทัศน์ที่ดีขึ้นตามแนวทางที่นำเสนอ คือ

- รูปแบบของสถาปัตยกรรม และสิ่งก่อสร้างควรรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์สามารถสื่อให้เห็นถึงภูมิปัญญาเกี่ยวกับฝีมือในเชิงช่างไม้ ต่อเนื่องกันทางด้านรูปแบบ และขนาดที่ปรากฏ ความสูงของอาคารไม่ควรมากไปกว่า 2-3 ชั้นสิ่งก่อสร้างที่เป็นของใหม่ควรมีรูปแบบที่กลมกลืน

- รูปแบบขององค์ประกอบภูมิทัศน์ชุมชนภายในพื้นที่กรณีศึกษาควรมีความสอดคล้อง

กลมกลืนกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชนเพื่อสื่อให้เห็นถึงจิตวิญญาณของเมืองนั้นๆ ทำให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อให้เมืองมีลักษณะทางสุนทรียภาพที่ดี

-ลักษณะของวัสดุพืชพรรณที่ใช้ภายในพื้นที่การศึกษา โดยการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ในเขตเมืองจำนวนมาก เพื่อช่วยปิดบังสิ่งที่ไม่น่าดู ควบคุมการมองเห็น ช่วยนำทิศทางการมองของสายตา เป็นไม้ท้องถิ่นทำให้มีการดูแลรักษาที่ง่ายโดยควรสร้างเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่นั้นด้วย โดยการปลูกต้นไม้ชนิดเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่ หรือปลูกเป็นแนวยาวตลอดสองฝั่งถนนเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน เมื่อถามถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษกลุ่มตัวอย่างตอบว่าเกิดจากความเห็นแก่ตัวของคนในชุมชนมากที่สุด ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจึงควรแก้ไขด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชุมชนก่อนเป็นอันดับแรกเมื่อคนภายในชุมชนมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์สภาพภูมิทัศน์ของชุมชนแล้วปัญหามลพิษในเขตชุมชนเมืองก็จะค่อยๆ หดหายไป ซึ่งจะส่งผลให้ทัศนียภาพของเมืองเชียงใหม่กลับมามีคุณค่าอีกครั้งหนึ่ง

โดยการศึกษาการรับรู้ทางจินตภาพได้ศึกษารายงานการวิจัย (ชวนะ, 2545) เพื่อใช้อ้างอิงวิธีการดำเนินการโครงการและแบบสอบถาม

2.5.2 การศึกษาการจัดหมวดหมู่ของสิ่งที่รับรู้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดหมวดหมู่ของสิ่งที่รับรู้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณถนนราชดำเนิน กับการจำลักษณะโครงสร้างของเมืองในรูปองค์ประกอบหลักทางจินตภาพ

กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มข้าราชการ พนักงาน และนักเรียนที่มีสถานที่ทำงานหรือสถานที่เรียนอยู่บริเวณถนนราชดำเนิน และกลุ่มผู้ที่เคยเข้ามาใช้พื้นที่บริเวณถนนราชดำเนินจำนวนบริเวณศึกษาทั้งสิ้น 80 ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็นพื้นที่ราชดำเนินใน 20 ตัวอย่างพื้นที่ราชดำเนินกลาง 20 ตัวอย่าง พื้นที่ราชดำเนินนอก 20 ตัวอย่าง และภายนอกพื้นที่ศึกษาอีกจำนวน 20 ตัวอย่าง จากนั้นได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้การเปรียบเทียบสัดส่วนของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่าในการจำโครงสร้างของเมืองบริเวณถนนราชดำเนินการจัดหมวดหมู่ในการจำโครงสร้างของเมือง เป็นส่วนหนึ่งในสิ่งที่ช่วยจำโดยให้มีการเกิดจินตภาพ และสัญลักษณ์แนะขององค์ประกอบในสภาพแวดล้อมทางภาพ เป็นส่วนร่วมในการช่วยการจดจำโครงสร้างเมือง โดยที่บริเวณที่มีสัญลักษณ์แนะขององค์ประกอบชัดเจนจะเกิดการจดหมวดหมู่ของสภาพแวดล้อมขึ้นภายในจิตใจในรูปของการเกิดจินตภาพซึ่งทำให้กายภาพในจิตมีความชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งการศึกษาบริเวณถนนราชดำเนินแสดงให้เห็นถึงลักษณะของเมืองบริเวณที่มีการจัดหมวดหมู่ในการเรียนรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ตามหลักของการจัดระเบียบการรับรู้ โดยจะเกิดขึ้นกับทุกกลุ่มตัวอย่างแต่จะชัดเจนมากขึ้นหรือน้อยขึ้นอยู่กัระยะเวลา และความถี่ในการเข้ามาใช้พื้นที่ ในองค์ประกอบโครงสร้างเมืองบางอย่าง การจำได้จะเกิดขึ้นทั้งในกลุ่มตัวอย่างภายในพื้นที่

ศึกษา และกลุ่มตัวอย่างภายนอกพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดจินตภาพสาธารณะของพื้นที่ได้

โดยผลการวิจัยสามารถจำแนกการเก็บข้อมูลออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

- การจำเฉพาะองค์ประกอบโครงสร้างเมือง ซึ่งเป็นการจำเฉพาะองค์ประกอบที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นส่วนใหญ่จะต้องประกอบด้วย 2 ส่วนคือ เอกลักษณ์ในด้านรูปร่างและรูปทรงที่ต่างจากสภาพแวดล้อม และเอกลักษณ์ในด้านความทรงจำของผู้ที่สามารถนึกถึงได้อย่างเด่นชัดส่วนใหญ่จะปรากฏอยู่ในความทรงจำของผู้ที่เข้ามาในพื้นที่บ้างครั้งคราว ไม่สามารถจำองค์ประกอบย่อยได้หรือไม่ได้อย่างชัดเจน

- จำในรูปของกลุ่มองค์ประกอบโครงสร้างเมือง เป็นการจำโดยมีลักษณะการจัดกลุ่มโดยมีความสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจนมาก และองค์ประกอบที่มีเอกลักษณ์ชัดเจนรองลงมาจำในลักษณะนี้เป็นการจำส่วนใหญ่ของกลุ่มคนในพื้นที่จะสามารถจดจำองค์ประกอบได้มากและชัดเจน หากแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กันในด้านความหมายและการใช้งาน

- การจำทิศทางโดยอ้างอิงจากองค์ประกอบโครงสร้างเมือง โดยส่วนใหญ่จะอ้างอิงจากองค์ประกอบโครงสร้างเมือง โดยมีองค์ประกอบย่อยช่วยให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น การจำทิศทางโดยการอ้างอิงจากองค์ประกอบที่เกิดขึ้นทั้งในกลุ่มผู้อยู่ในพื้นที่และผู้อยู่นอกพื้นที่แต่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่จะจำได้แม่นยำกว่า

2.6 สรุป

ในการศึกษาทฤษฎีและหลักการในบทนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน โดยตลอดโดยเริ่มจากการศึกษาจิตวิทยาของการรับรู้ จากการรับสิ่งเร้าผ่านประสาทสัมผัสซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะมุ่งเน้นประสาทสัมผัสทางด้านสายตา จึงนำทฤษฎีของการรับรู้ทางทัศนศาสตร์ ทั้งหลักของจิตวิทยาเกสตัลต์ ที่มุ่งเน้นการรับรู้แบบองค์รวม (ทั้งหมดย่อมมากกว่าผลรวมขององค์ประกอบ) ซึ่งเน้นการตีความเป็นจินตภาพ (ภาพที่ปรากฏในจิตใจ แทนสภาพแวดล้อมกายภาพภายนอก ซึ่งจากการศึกษาของเควิน ลินซ์มีองค์ประกอบหลัก 5 ประการอันได้แก่ เส้นทาง ขอบเขต ย่าน ชุมทางหรือชุมชนที่รวมกิจกรรม สิ่งสำคัญหรือเอกลักษณ์ที่เด่นชัดที่หมายตา แล้วนำสิ่งที่ได้จากการเรียนรู้มาประกอบกับ สถิติปัญญา การสังเกต พิจารณาความสนใจ ความรู้เดิม ฯลฯ

เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบของคำถามการวิจัย จึงได้ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องผ่านงานวิจัย “การอนุรักษ์ทัศนียภาพกรในเมืองเชียงใหม่ : กรณีศึกษาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนิน ถนนท่าแพและถนนเจริญเมือง” เพื่อทำให้เข้าใจถึงปัญหาของพื้นที่ และข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์เบื้องต้นของกลุ่มประชาชนเจ้าของพื้นที่ร่วมกับนักวิชาการ ประกอบกับการศึกษาการวางแผนโครงการวิจัยของ “การศึกษากิจการจัดหมวดหมู่ของสิ่งทีรับรู้จากสภาพแวดล้อม

ทางกายภาพบริเวณถนนราชดำเนินที่มีความสัมพันธ์กับการจำลักษณะโครงสร้างของเมืองในรูปแบบขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพ” เพื่อทำความเข้าใจในการแยกองค์ประกอบหลักทางจินตภาพของบริบทพื้นที่ศึกษา และสามารถนำความรู้ที่ได้มาออกแบบสอบถามสำหรับการวิจัย “การรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพบริเวณถนนนพเทพของนักท่องเที่ยวชาวไทย” ต่อไป

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทที่ 3

บริบทของพื้นที่ศึกษา

ในการศึกษาการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของพื้นที่นั้นผู้ศึกษาจะอ้างอิงข้อมูลซึ่งครอบคลุมในระดับกว้างของจังหวัด และในระดับของพื้นที่กรณีศึกษาที่ทำการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงกันในแต่ละด้านของข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลทั่วไป จังหวัดเชียงใหม่

จังหวัดเชียงใหม่ตั้งอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 20,107 ตารางกิโลเมตร หรือใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของประเทศและมีจำนวนประชากรประมาณ 1.63 ล้านคน มากเป็นอันดับที่ 5 ของประเทศ แบ่งการปกครองออกเป็น 25 อำเภอ

จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีการพัฒนาในระดับสูง มีศักยภาพในการพัฒนา และเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งทางด้าน การท่องเที่ยว เศรษฐกิจ และการลงทุน จนเป็นเมืองเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในภาคเหนือรองจากกรุงเทพมหานคร

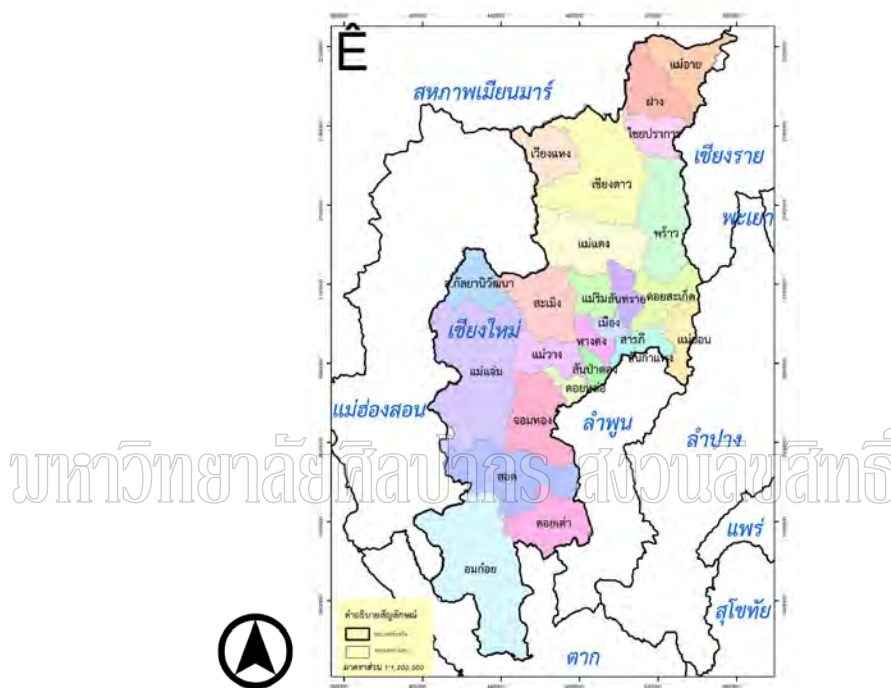

ภาพที่ 7 แผนที่ประเทศไทยแสดงพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: เชียงใหม่ [ออนไลน์], 2554

3.1.1 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดเชียงใหม่ (สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่, 2555) ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของประเทศ ไทยเส้นรุ้งที่ 16 องศาเหนือและเส้นแวงที่ 99 องศาตะวันออก มีความสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,027 ฟุต (310เมตร) ซึ่งห่างจากกรุงเทพมหานคร 696 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 20,107.057 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 12,566,910 ไร่ใหญ่เป็นอันดับ 1 ของภาคเหนือ และใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ

ภาพที่ 8 แผนที่จังหวัดเชียงใหม่แสดงอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา : สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

อาณาเขตติดต่อ

- ทิศเหนือ ภูเขานางของสหภาพพม่า โดยมีคอยฝี่ปันน้ำของคอยคำ คอยปกกลาง คอยหลักแตง คอยถ้ำป่อง คอยถั่ว คอยผาออก และคอยอ่างขางอันเป็นส่วนหนึ่งของทิวเขาแดนลาวเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

- ทิศใต้ อำเภอสามเงา อำเภอแม่ระมาด และอำเภอท่าสองยาง (จังหวัดตาก) มีร่องน้ำแม่ตื่น และคอยฝี่ปันน้ำ คอยเรียม คอยหลวงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

- ทิศตะวันออก อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สรวย อำเภอเวียงป่าเป้า (จังหวัดเชียงราย) อำเภอเมืองปาน อำเภอเมืองลำปาง (จังหวัดลำปาง) อำเภอบ้านธิ อำเภอเมืองลำพูน อำเภอป่าซาง อำเภอเวียงหนองล่อง อำเภอบ้านโฮ้งและอำเภอเถิน (จังหวัดลำพูน) ส่วนที่ติดจังหวัดเชียงราย และลำปางมีร่องน้ำลึกของแม่น้ำกก สันปันน้ำ คอยซาง คอยหลุมข้าว คอยแม่วุ้นน้อย คอยวังผาและ

คอยแม่โต เป็นเส้นกั้นอาณาเขตส่วนที่ติดจังหวัดลำพูนมีคอยขุนห้วยหละ คอยช้างสูงและร่องน้ำแม่ปิงเป็นเส้นกั้นอาณาเขต

-ทิศตะวันตก อำเภอปาย อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน อำเภอขุนยวม อำเภอแม่ลาน้อย อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอสบเมย(จังหวัดแม่ฮ่องสอน) มีคอยฝิปันน้ำ คอยกิวแดง คอยแปรเมือง คอยแม่ยะ คอยอังกะตุ คอยแม่สุรินทร์ คอยขุนยวม คอยหลวงและร่องแม่ริค แม่ฮอย และคอยฝิปันน้ำคอยขุนแม่คั้น เป็นเส้นกั้นอาณาเขต

พื้นที่ภูเขา

ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันตกของจังหวัดคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 80% ของพื้นที่จังหวัด เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก

พื้นที่ราบลุ่มน้ำและที่ราบเชิงเขา

กระจายอยู่ทั่วไประหว่างหุบเขาทอดตัวในแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ที่ราบลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำฝาง ลุ่มน้ำแม่จัด เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะสมต่อการเกษตร

ภาพที่ 9 ลักษณะภูมิประเทศโดยรวมของพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

ที่มา: จังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

3.1.2 แหล่งน้ำ

จังหวัดเชียงใหม่มีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำปิงซึ่งมีความยาวกว่า 600 กิโลเมตร โดยต้นน้ำ

เกิดจากภูเขาในเขต อ.เชียงดาว และยังมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่งคือเขื่อนแม่กวง อุทยานธารา อำเภอคอยสะเกิด และเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล อำเภอแม่แตง และยังแบ่งตามพื้นที่ลุ่มน้ำดังนี้

ลุ่มน้ำตอนบน

เป็นลุ่มน้ำที่สำคัญที่สุดในภาคเหนือตอนบนเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำปิง มีพื้นที่ 25,355.9 ตร.กม. สภาพภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสลับซับซ้อนมีความลาดชันสูงวางตัวแนวเหนือ-ใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่เสี่ยงต่อแผ่นดินถล่มและการชะล้างพังทลายของดินสูง ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบสะวันนา คือมีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้งอย่างชัดเจน และยังมีลุ่มน้ำย่อยอีก 14 ลุ่มน้ำย่อย แม่น้ำที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปิง แม่แตง แม่กวง แม่จัด แม่แจ่ม แม่ขาน และแม่ตื่น

ลุ่มน้ำกก

มีแม่น้ำกกเป็นแม่น้ำสายหลัก มีต้นกำเนิดจากภูเขาในประเทศพม่า ไหลผ่านเมืองก๊ก เมืองสาต ประเทศพม่า เข้าเขตประเทศไทยที่ช่องน้ำกก อำเภอแม่ฮวย จังหวัดเชียงใหม่ แล้วไหลเข้าสู่จังหวัดเชียงราย ก่อนจะไหลลงสู่แม่น้ำโขงครอบคลุมพื้นที่ 2,773 ตร.กม.

ลุ่มน้ำฝาง

มีแม่น้ำฝางเป็นแม่น้ำสายหลัก ซึ่งมีต้นกำเนิดมาจากคอยขุนห้วยฝางและคอยหัวโททางตอนใต้ของอำเภอไชยปราการ ไหลลงสู่แม่น้ำกกมีความยาวลำน้ำประมาณ 70 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 1,984.5 ตร.กม. ในอำเภอไชยปราการ ฝาง และแม่ฮวย

3.1.3 ประชากร

จำนวนประชากร

จังหวัดเชียงใหม่มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,682,382 คน แยกเป็นชาย 821,031 คน หญิง 861,351 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 84 คน/ตร.กม.(ข้อมูล ณ วันที่ 10 มกราคม 2555) โดยมีจำนวนประชากรหนาแน่น 3 อันดับได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสารภีและอำเภอสอยดาว

ศาสนา

ประชากรจังหวัดเชียงใหม่มีผู้นับถือ ศาสนาพุทธ 91.80% ศาสนาอิสลาม 1.17% ศาสนาคริสต์ 5.60% ศาสนาพราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ 0.02% ศาสนาอื่น ๆ 1.41% โดยมีสำนักสงฆ์ 471 แห่ง โบสถ์คริสต์ 356 แห่ง มัสยิด 13 แห่งและโบสถ์พราหมณ์ 3 แห่ง

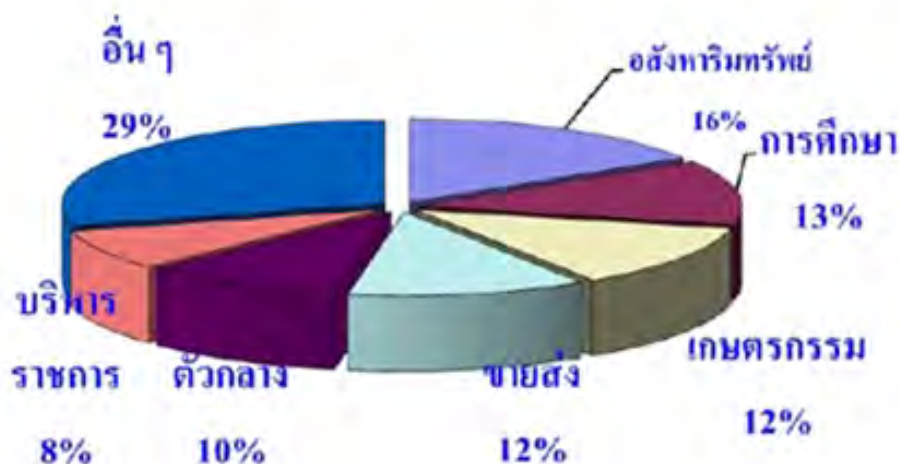
ภาษาราชการ

ที่ใช้ในจังหวัดเชียงใหม่ใช้ภาษาไทยเป็นหลักและมีภาษาท้องถิ่นซึ่งเรียกว่า “ภาษาคำเมือง” ซึ่งแต่ละท้องถิ่นของภาคเหนือมีลักษณะของภาษาที่คล้ายๆกัน จะแตกต่างกันเฉพาะสำเนียงและศัพท์บางคำ

อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่นอกจากภาคการเกษตร จะทำงานทางด้านบริการอสังหาริมทรัพย์ การศึกษา เกษตรกรรมฯ การขายส่ง ขายปลีก ตัวกลางทางการเงิน บริหารราชการ และอื่นๆ โดยมีรายได้ประชากรต่อหัวเฉลี่ย 79,971 บาท/คน/ปี

แผนภูมิที่ 2 สัดส่วนรายได้ของมวลรวมจังหวัดนอกเหนือจากภาคการเกษตร (ปี2552)

ที่มา : สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

ประชาชนกลุ่มน้อย

ในจังหวัด มีจำนวน 64,505 คน กระจายตามอำเภอต่าง ๆ ใน 16 อำเภอ โดยแยกเป็นบุคคลบนพื้นที่สูง อติตทหารจีนคณะชาติ จีนฮ่ออพยพ จีนฮ่ออิสระ ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า และผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า (มีถิ่นที่อยู่ถาวร) ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ไทยลื้อชุมชนบนพื้นที่สูงที่เป็นชาวเขา ชุมชนบนพื้นที่สูงที่ไม่ใช่ชาวเขา บุตรของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ อำเภอที่มีประชากรชนกลุ่มน้อยมากที่สุด ได้แก่ อำเภอฝาง รองลงมาได้แก่ อำเภอเชียงดาว อำเภอแม่ฮาด และอำเภอเวียงแหง

3.2 ข้อมูลทั่วไปของกำแพงเมืองเชียงใหม่

จากการก่อสร้างเมืองล้านนาในคติจักรวาลจึงมีการจัดทำกำแพงเมืองออกเป็น 2 ส่วน คือ กำแพงเมืองชั้นใน กำแพงเมืองนี้ด้านกำแพงทั้งสี่ไม่ผู้ตรงตามทิศทั้ง 4 นักจะมีการเฉียงน้อยๆตัวกำแพงสูงประมาณ 8 ศอกมีลูกป้อมรอบกำแพง ตัวกำแพงหนาประมาณ 5 ศอกมีลูกป้อมล้อมรอบกำแพงตัวกำแพงหนาประมาณ 5 ศอก มีคูล้อมรอบกำแพงเมืองโดยมีน้ำในคูที่ไหลมาจากห้วยแก้วคอยสุเทพ เอามาใช้ในเมือง สำหรับประตูเมืองในกำแพงเมืองชั้นในมี 5 แห่งประกอบด้วย ประตู

หัวเวียง ประตูช้างเรือก ประตูเชียงใหม่ ประตูแสนปุง และประตูสวนดอกซึ่งนับว่ามีความสำคัญกว่ากำแพงเมืองชั้นนอก เมื่อพิจารณาจากการใช้สอยพื้นที่พบว่าภายในกำแพงเมืองชั้นในเป็นศูนย์กลางของการปกครองเพราะเป็นที่อยู่ของกษัตริย์ และเจ้านาย สัญชาติที่กำหนดให้อยู่ได้คือเฉพาะคนไทยญวนเท่านั้น และเป็นที่ตั้งของวัดสำคัญหลายแห่ง เช่น วัดพระสิงค์ วัดเจดีย์หลวง วัดเชียงมั่น ด้านถนนภายในกำแพงเมืองมีลักษณะตัดตรงเป็นเรขาคณิต

กำแพงเมืองชั้นนอก สร้างเป็นรูปพระจันทร์เสี้ยวซึ่งโอบล้อมกำแพงชั้นในโดยลักษณะกำแพงชั้นนอกจะค้ำแคบ และลาดเฉียงไม่เป็นระเบียบ ซึ่งสะท้อนเป็นพื้นที่ซึ่งไม่สำคัญมากนัก โดยเริ่มจากแจ้งศรีภูมิด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือเลียบลำน้ำแม่ข่าลงมาด้านทิศตะวันออกและทิศใต้บรรจบกับกำแพงชั้นในแจ้งกู่เฮืองด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ กำแพงชั้นนอกมีประตูเรียงราย 5 แห่งคือประตูช้างม่อย ประตูท่าแพ ประตูหลายแคว ประตูข้าวก้อม และประตูไหยาหรือหายยา ทั้งนี้บริเวณระหว่างกำแพงเมืองชั้นในและชั้นนอกจะเป็นที่อยู่ของช่างและพ่อค้า เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลายเช่น จีน ฮ่อ มอญ พม่า ไทใหญ่ และไทยญวนหรือคนเมือง

โดยมียุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงกำแพงเมืองเชียงใหม่ตามลำดับดังนี้

1 สมัยพญามังราย

2 สมัยพระเจ้าติโลกราช

3 สมัยพระเมืองแก้ว

4 สมัยพระเจ้ากาวิละ

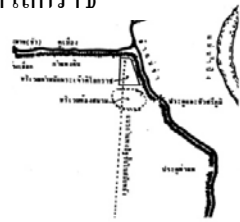
ประตูท่าแพ อยู่ทางด้านตะวันออกของเมือง บริเวณหน้าวัดแสนฝาง ที่มีชื่อว่าท่าแพ เพราะเป็นทางออกสู่มแม่น้ำปิง ประตุนี้ในสมัยพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เรียกว่าประตูท่าแพชั้นนอก เพื่อให้คู่กับประตูท่าแพชั้นใน หรือประตูช้างเรือกเดิม ต่อมาประตูท่าแพชั้นนอกค่อยๆสลายลงเพราะความเจริญเติบโตของบ้านเมือง ชื่อของประตูท่าแพชั้นนอกหายไป ดังนั้นชื่อประตูท่าแพจึงเหลือแค่ประตูเดียวในที่สุด คนรุ่นหลังจึงเรียกประตูท่าแพชั้นในว่า ประตูท่าแพ (เผดิมเกียรติ, 2548: 7-11.)

สมัยพญามังราย

- สร้างเมืองโดยการก่อกำแพงดินล้อมรอบเมือง
- ส่วนตรงกลางเป็นที่ตั้งตำหนักและวัดสำคัญ

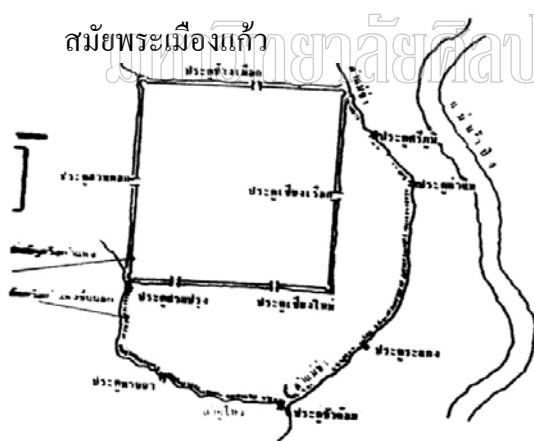
สมัยพระเจ้าติโลกราช

- ย้ายพระราชวังไปทางตะวันออกเฉียงเหนือของเมือง

- เจาะกำแพงเมืองและสร้างสะพานข้ามคูเมืองเพื่อติดต่อกับภายใน โดยให้ชื่อว่าประตูศรีภูมิ และ สะพานศรีภูมิในปี พ.ศ.2008

สมัยพระเมืองแก้ว

- ทรงโปรดให้รื้อปราสาทบ้านศรีภูมิ
- ทรงสร้างกำแพงเมืองชั้นใน ก่อด้วยอิฐ กำแพงชั้นนอกนั้นก่อด้วยดิน พ.ศ.2061

สมัยพระเจ้ากาวิละ

- บูรณะซ่อมแซมกำแพงและคูเมืองทั้งหมดทั้งชั้นในและชั้นนอกโดยเริ่มตั้งแต่แจ้งศรีภูมิเวียนขวาตามลำดับ โดยใช้เวลาบูรณะ พ.ศ.2363-2365

ภาพที่ 10 ลำดับพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของกำแพงเมืองเชียงใหม่
ที่มา: เสดิมเกียรติ สุขกันต์, 2548), 12-15.

3.3 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

เชียงใหม่ นับเป็นศูนย์กลางของจังหวัดในภาคเหนือ โดยเฉพาะเรื่องการท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เนื่องจากความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางด้านธรรมชาติอันงดงาม ด้านศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวเชียงใหม่ที่เป็นเอกลักษณ์น่าประทับใจและความพร้อมในเรื่องสถานที่พักและบริการด้านการท่องเที่ยวต่างๆจึงเป็นที่ดึงดูดคนมาท่องเที่ยวนับล้านคนในแต่ละปี

3.3.1 สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติของจังหวัดเชียงใหม่

ประเภทนักท่องเที่ยว	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
ชาวไทย	1,877,194	1,922,042	3,539,772	2,598,041	3,081,113
ชาวต่างประเทศ	1,746,201	1,786,753	2,050,554	1,583,837	1,446,177
รวม	3,623,395	3,708,795	5,590,326	4,181,878	4,527,290

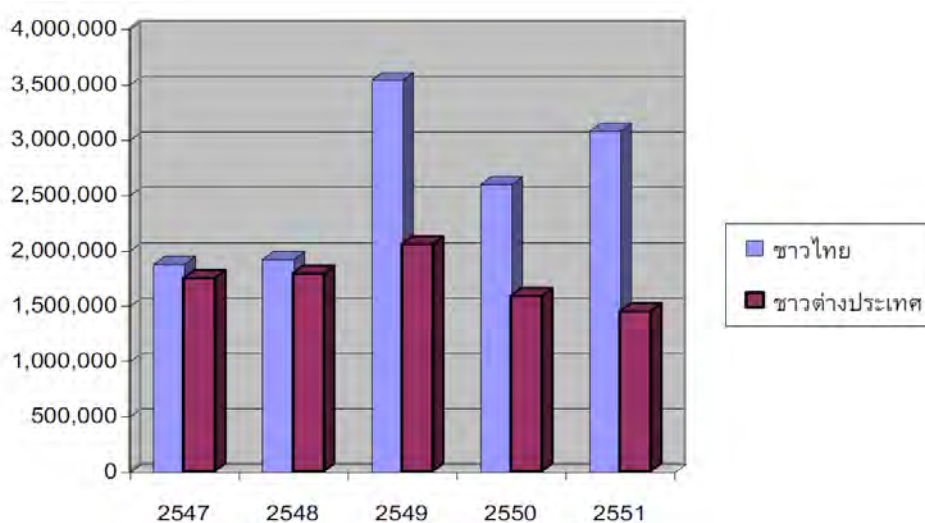
หมายเหตุ: นักท่องเที่ยว หมายถึง ผู้มาเยี่ยมเยือนที่มีเวลาพักแรมมากกว่า 24 ชั่วโมง หรือมีการค้างคืน

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ. 2547-2551)

ที่มา: ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

แผนภูมิที่ 3 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ. 2547-2551)

ที่มา: ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

3.3.2 ลักษณะพฤติกรรมการเดินทาง

การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ (เทศบาลนครเชียงใหม่[ออนไลน์], 2555) ของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมี 2 ลักษณะ คือ การเดินทางมาท่องเที่ยวด้วยตนเองและการใช้บริการจากบริษัทนำเที่ยว โดยที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว นักทัศนจร และผู้มาเยือน ประกอบด้วย โรงแรม เกสต์เฮ้าส์ บังกะโล รีสอร์ท บ้านญาติ/เพื่อน ที่พักในอุทยานแห่งชาติต่างๆ บ้านรับรองของทางราชการและเอกชนอื่นๆ เป็นต้น

โดยมีจำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยเฉลี่ย (พ.ศ.2547-2551) ประมาณ 3 วันและค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่อวันประมาณ 2550 บาท

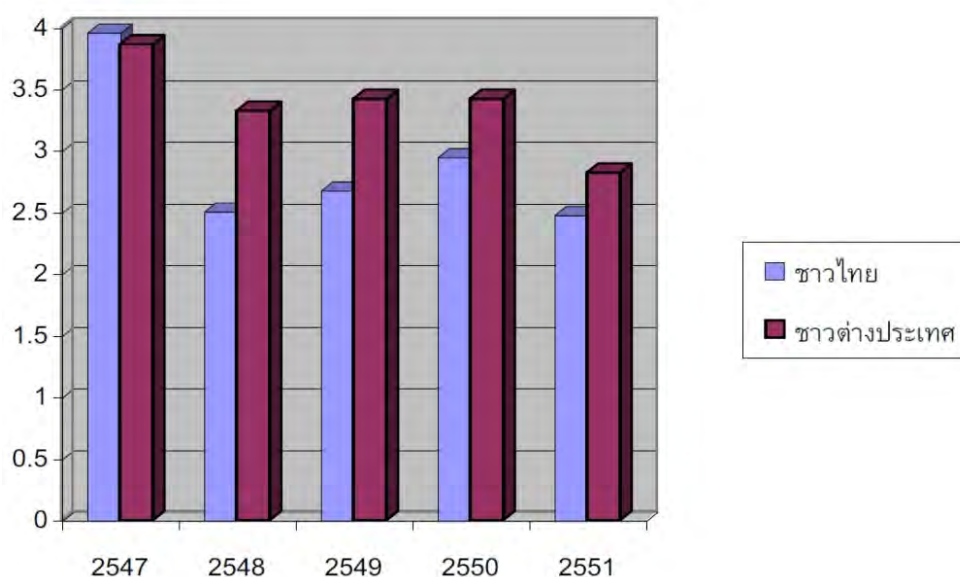
จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติประมาณ 4 วัน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัวต่อวันประมาณ 2550 บาท

จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ (พ.ศ. 2547-2551)					
ประเภทนักท่องเที่ยว	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
ชาวไทย	3.96	2.51	2.68	2.95	2.48
ชาวต่างประเทศ	3.86	3.32	3.42	3.42	2.82
รวม	7.82	5.83	6.1	6.37	5.3

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สวท. สวท. สวท.

ตารางที่ 3 จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ. 2547-2551)

ที่มา: ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

แผนภูมิที่ 4 จำนวนวันพักเฉลี่ยนักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ. 2547-2551)

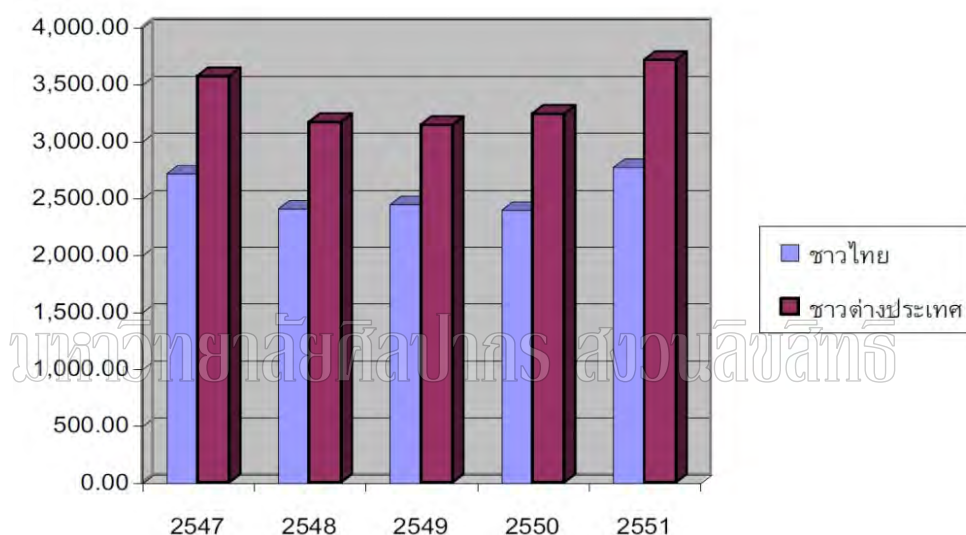
ที่มา: ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท) ของผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศ (พ.ศ. 2547-2551)					
ประเภทผู้เยี่ยมชม	ปี 2547	ปี 2548	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
ชาวไทย	2,720.42	2,410.63	2,449.71	2,399.66	2,774.21
ชาวต่างประเทศ	3,568.40	3,167.78	3,141.02	3,239.56	3,711.29
รวม	6,288.82	5,578.41	5,590.73	5,639.22	6,485.50

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ตารางที่ 4 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท) ของผู้เยี่ยมชมชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ. 2547-2551)

ที่มา: ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

แผนภูมิที่ 5 ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน (บาท) ของผู้เยี่ยมชมชาวไทย และชาวต่างชาติ (ปีพ.ศ. 2547-2551)

ที่มา: ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่ [ออนไลน์], 2555

3.3.3 ฤดูกาลท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

ช่วงฤดูการท่องเที่ยวแต่ละปีของเชียงใหม่มีอยู่ 2 ช่วงด้วยกัน คือ

1 ช่วงสงกรานต์ในเดือนเมษายน

2 ช่วงสิ้นปีตั้งแต่ พฤศจิกายน - มกราคม ซึ่งเป็นช่วงที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวในตัวจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อสัมผัสความหนาวเย็นจากธรรมชาติ

3.4 บริบทของพื้นที่ศึกษา

3.4.1 ความเป็นมาของพื้นที่

หากมองย้อนไปในอดีต ในกำแพงเมืองเชียงใหม่ป็นย่านที่พักอาศัยของเจ้าหลวงเชียงใหม่และเจ้านายฝ่ายเหนือที่เป็นญาติพี่น้อง ถัดไปนอกกำแพงเมืองทางด้านทิศตะวันออกจะเป็นย่านค้าขายของชาวพม่า และชาวไทยใหญ่ซึ่งมาตั้งรกรากอยู่นานมาแล้ว โดยจะขายสินค้าที่มาจากทางเหนือของไทยเลยไปทางแถบมณฑลยูนนานของจีน ซึ่งจะมีการกระจุกตัวอย่างหนาแน่นบริเวณสี่แยกอุปกุด ในปัจจุบันยังสามารถพบเห็นอาคารสถานที่บางแห่งที่เป็นสถาปัตยกรรมแบบพม่าที่สวยงาม และสร้างขึ้นมาหลายร้อยปีจำนวนมากมายในพื้นที่เช่น วัดเซตวัน วัดบุพพาราม วัดมหาวน วัดอุปกุด และวัดแสนฝาง เป็นต้น(อนุ, 2549: 1.)

ภาพที่ 11 ตำแหน่งสถาปัตยกรรมแบบพม่าบนถนนท่าแพ

ที่มา: เชียงใหม่ [ออนไลน์], 2554

ภาพที่ 12 ถนนท่าแพย่านค้าขายในอดีต
ที่มา: บุญเสริม, 2554: 62.

ภาพที่ 13 สภาพการค้าขายบนถนนท่าแพถ่ายโดยมิชชันนารีชาวอเมริกัน ปีพ.ศ.2440-2450
ที่มา: บุญเสริม, 2554: 65.

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 14 ถนนท่าแพบริเวณหน้าวัดอุปกุดเมื่อลงมาจากสะพานนารัฐเมื่อครั้งในอดีต

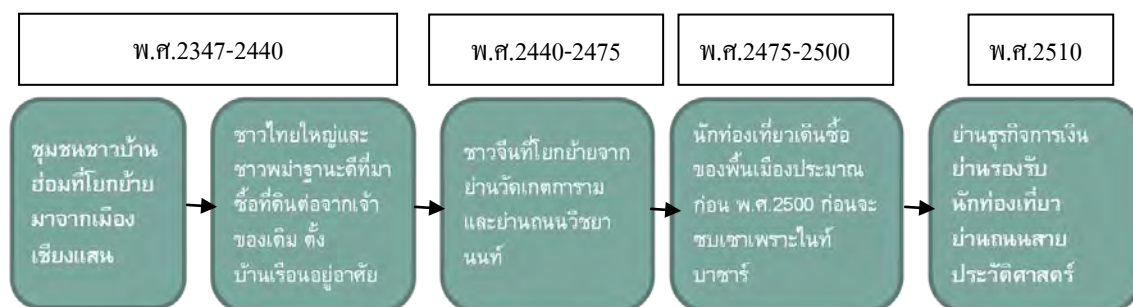
ที่มา: อนุ, 2549: หน้าปก.

ในยุคเดียวกันหากข้ามแม่น้ำปิงไปทางฝั่งตะวันออกบริเวณย่านวัดเกตการามก็เป็นที่อยู่อาศัยของชาวจีนที่อพยพมาตั้งรกรากประกอบอาชีพค้าขายโดยนำสินค้าจากกรุงเทพฯมาจำหน่ายในเมืองเชียงใหม่ โดยขนส่งทางเรือกันอย่างหนาแน่น ซึ่งในขณะนั้นทางรถไฟยังมาไม่ถึงเชียงใหม่ แต่ในบริเวณถนนท่าแพยังเป็นย่านการค้าที่มีความสำคัญเช่นเดิม บ้านเรือนในบริเวณสี่แยกอุปกุดส่วนใหญ่เปลี่ยนมาเป็นชุมชนของชาวจีน

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในช่วง พ.ศ.2475 ย่านการค้าสำคัญจะอยู่ที่บริเวณตลาดวโรรส ย่านวิชัยนันทน์ ย่านช้างม้อยและย่านท่าแพ โดยบริเวณย่านช้างม้อยจะเป็นย่านของพ่อค้าชาวอินเดีย ส่วนบนถนนท่าแพจะมีกลุ่มพ่อค้าสัญชาติต่างๆเปิดทำการค้าขายอยู่ซึ่งจะมีทั้งชาวอินเดีย ชาวพม่า-ไทยใหญ่และชาวจีน

ในปัจจุบันถนนท่าแพยังคงเป็นย่านการค้าที่มีความสำคัญอยู่เช่นในอดีตแต่ความชัดเจนในเรื่องของย่านการค้าที่แบ่งเป็นสัญชาติต่างๆ ได้หมดไป สองฝั่งถนนท่าแพส่วนใหญ่ถูกสร้างเป็นอาคารพาณิชย์ สำหรับสินค้าที่จำหน่ายส่วนมากเป็นสินค้าประเภทของที่ระลึกหรือของฝากสำหรับนักท่องเที่ยว รูปแบบของสินค้าที่วางขายอยู่ในแต่ละร้านก็จะไม่แตกต่างกันมากนัก

สำหรับสถานบันเทิงที่เคยตั้งอยู่บนถนนท่าแพก็ได้ถูกปรับเปลี่ยนไปทำธุรกิจประเภทอื่นๆ ตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่

แผนภูมิที่ 6 ลำดับความเป็นมาของพื้นที่ถนนท่าแพ

3.4.2 ที่ตั้ง และสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ถนนท่าแพ เป็นถนนแนวแกนหลักทางทิศตะวันออกของเมืองเชียงใหม่ซึ่งเป็นถนนแนวการค้าหลักดั้งเดิมของจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้พื้นที่บริเวณนี้มีศักยภาพสูงในเชิงการประกอบธุรกิจและการค้าขาย โดยมีด้านต้นทางติดกับเชิงสะพานนวรัฐ ด้านปลายทางบรรจบกับช่วงประตูท่าแพและถนนราชดำเนินและมีเส้นทางเชื่อมโยงกับถนนลอยเคราะห์ ถนนคนชสาร ถนนช้างคลาน และถนนเจริญประเทศ โดยมีความยาวตลอดช่วงถนนประมาณ 1.4 กิโลเมตร มีความกว้างประมาณ 8 เมตร มีช่องทางเดินรถ 3 ช่องทาง ระบบการจราจรของถนนท่าแพส่วนใหญ่สามารถเดินรถได้ทางเดียว

สภาพของการจราจรบนถนนท่าแพส่วนใหญ่มีความแออัดไปด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆเกือบตลอดเวลาแต่เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนพื้นที่จอดรถ จึงมีการจอดรถอยู่ริมถนนเกือบตลอดทั้งสายจนทำให้ความกว้างของถนนลดน้อยลงและส่งผลให้เกิดการจราจรติดขัดขึ้นบ้างในช่วงเวลา

3.4.3 ลักษณะของสถาปัตยกรรม และสิ่งปลูกสร้างภายในพื้นที่ศึกษา

ยุคสมัยของสถาปัตยกรรมในบริเวณพื้นที่ถนนท่าแพ แบ่งคร่าวๆออกเป็นสามยุคคือ ศาสนสถาน สถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์กรรมเก่าแก่ในพื้นที่ ย่านการเงิน

- ศาสนสถาน บริเวณถนนท่าแพมีวัดพม่าที่สร้างขึ้นมาเมื่อหลายร้อยปีจำนวนหลายวัดซึ่งวัดเหล่านี้ล้วนมีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจและมีสถาปัตยกรรมที่สวยงามมากมายดังนี้

วัดบุปผาราม(พ.ศ.2039)

เป็นวัดคู่เมืองเชียงใหม่ พระเมืองแก้วกษัตริย์ราชวงศ์มังรายโปรดสร้างขึ้นในบริเวณที่เป็นราชอุทยานของพระเจ้าติโลกราช เมื่อนครเชียงใหม่ฟื้นฟูบ้านเมืองเจ้าหลวงเชียงใหม่ และอาณาจักรพริศได้บูรณะวัดให้เจริญรุ่งเรืองสืบมาราวปี พ.ศ. 2362 เจ้าหลวงธรรมลังกาโปรดให้สร้าง

วิหารหลังเล็ก เครื่องไม้ศิลปะล้านนา ส่วนวิหารหลังใหญ่พระเจ้ากวิโลรสสุริยวงศ์โปรดให้สร้างใน พ.ศ. 2539 มีการสร้างหอ มณเฑียรธรรมเพื่อถวายเป็นราชกุศลในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงครองราชย์ครบ 50 ปีด้านหลังวิหารยังมีเจดีย์ทรงพม่าอีกหลังหนึ่งที่ควรค่าแก่การชมอย่างยิ่ง

ภาพที่ 15 วัดบุปผาราม

ที่มา : chalee, [ออนไลน์], 2555

วัดแสนฝาง (พ.ศ.2119)

เป็นวัดเก่าแก่ แห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ปัจจุบันสังกัดคณะสงฆ์มหานิกายตามตำนาน เล่าว่าวัดแสนฝางสร้างขึ้นในสมัยพระญาแสนภู กษัตริย์ราชวงศ์มังรายและคงอยู่จนกระทั่งถึงสมัยพระญาท้าวละ โดยวัดแห่งนี้ได้รับความอุปถัมภ์ด้วยดีจากเจ้านครเชียงใหม่ทุกพระองค์ ดังปรากฏหลักฐานอยู่ในแผ่นจารึกไม้สักในวัด ซึ่งติดอยู่ที่หอพระไตรปิฎก ว่า ชื่อวัดแสนฝางแต่เดิมเรียกกันว่า “วัดแสนฝง” โดยที่มาของชื่อนี้ คือการที่พระเจ้าแสนภูทรงมีพระราชประสงค์จะฝากฝังขุมพระราชทรัพย์ของพระองค์ไว้กับพุทธศาสนาตามอย่างพระเจ้าปู่และพระราชบิดาอีกทั้งพระองค์ทรงมีพระราชดำริที่จะฝังพระราชทรัพย์เหล่านั้นไว้ในที่รกร้าง ว้างเปล่าใกล้ ๆ แม่น้ำสายเล็กห่างจากแม่น้ำระมิงค์พอประมาณ เมื่อ พระเจ้าแสนภูทรงตัดสินพระทัยสละราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อสร้างวัดขึ้นเป็นการฝากพระราชศรัทธาและพระราชสมบัติของพระองค์ไว้ในพระพุทธศาสนาแล้วสถานที่แห่งนั้นจึงได้ชื่อว่า “วัดแสนฝง” โดยคำว่า “แสน” มาจากชื่อของพระเจ้าแสนภูและคำว่า “ฝง” คือการบริจาคพระราชทรัพย์ของพระองค์ ด้วยเหตุนี้จึงได้ชื่อว่า “วัดแสนฝง” หรือ “วัดแสนฝาง” มาตราบนานเท่าทุกวันนี้(oknation, [ออนไลน์], 2555)

ภาพที่ 16 วัดแสนฝาง
ที่มา: oknation, [ออนไลน์], 2555

วัดอุปกุด (พ.ศ.2300)

ในอดีตวัดอุปกุด จะมี 2 วัดคือวัดอุปกุดไทย และวัดอุปกุดม่าน (พม่า) อยู่ติดกัน เนื่องจากหลวงโยนการพิจิตร มีความเลื่อมใสในพุทธศาสนาจึงมีความประสงค์จะให้พระพม่ามาประจำอยู่เพื่อจะได้ทำบุญได้สะดวกจึงขอแบ่งพื้นที่วัดอุปกุดไทยสร้างวัดอุปกุดนิกายสงฆ์พม่าขึ้นแยกออกมา โดยมีการก่อสร้างกุฏิพระ พระวิหาร และนิมนต์พระพม่ามาอยู่อาศัย ต่อมาชาวพม่าในเมืองเชียงใหม่ค่อยลงทำให้วัดอุปกุดพม่าเสื่อมโทรมลง วัดอุปกุดม่านได้ยกเลิกไปจึงมีการรวมวัดอุปกุดทั้งสองเข้าเป็นวัดเดียวกัน (ประวัติวัดอุปกุด, [ออนไลน์], 2555)

ภาพที่ 17 วัดอุปกุด
ที่มา: ประวัติวัดอุปกุด [ออนไลน์], 2555

วัดมหาวัน (พ.ศ.2410)

ตามความหมายของชื่อแปลว่าป่าไม้ใหญ่ สถาปัตยกรรมประกอบด้วยเจดีย์แบบพม่า องค์ระฆังประดับลวดลายปูนปั้น ฐานสี่เหลี่ยมย่อมุมประดับลวดลาย มีซุ้มประจําทิศทั้งสี่ทิศ และ

ได้ทำการบูรณะซ่อมแซมในปี พ.ศ.2565 วิหารแบบพม่า อุโบสถทรงพื้นเมืองล้านนา หอไตรสองชั้นเครื่องบน ไม่มีหลังคาซ้อนชั้น มีการแกะสลักและลวดลายฉลุสวยงาม (ประวัติวัดมหาวัน, [ออนไลน์],2555)

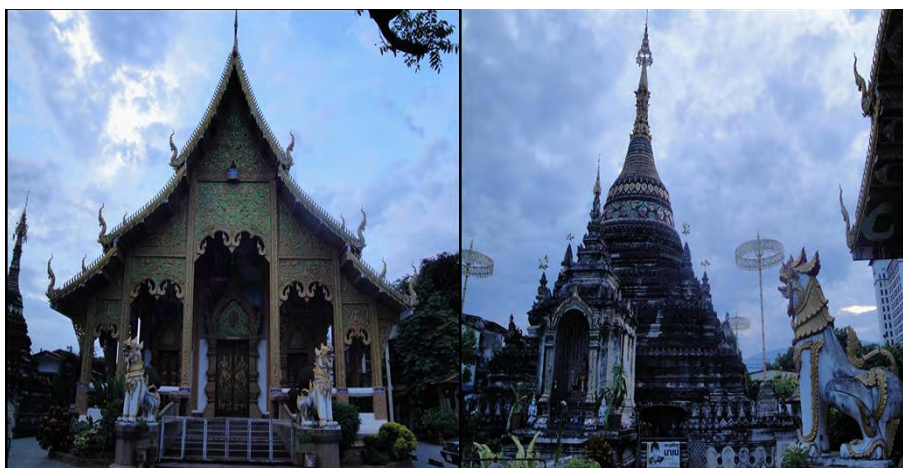

ภาพที่ 18 วัดมหาวัน

ที่มา : วัดมหาวัน, [ออนไลน์], 2555

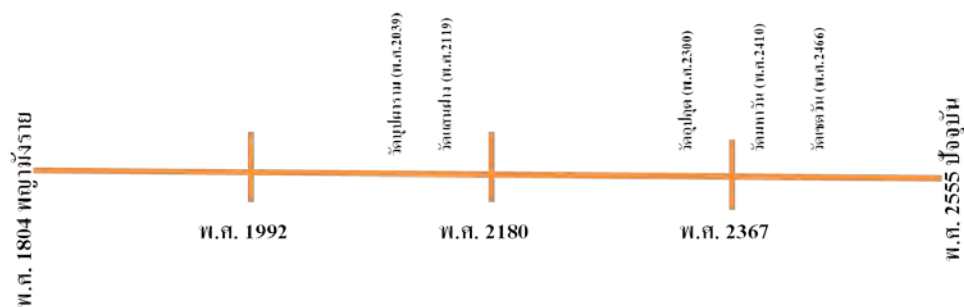
วัดเชตวัน (พ.ศ.2466)

วัดเชตวันมีนามเหมือนกับ "เชตวัน" อารามในประเทศอินเดีย ที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่นานกว่าอารามอื่นๆ ในสมัยที่พระองค์ดำรงพระชนม์ชีพสำหรับวัดเชตวันนี้หมายถึง วัดที่อยู่ในป่าเล็กๆ ตั้งอยู่นอกกำแพง ซึ่งตรงข้ามวัดมหาวัน ซึ่งหมายถึง วัดที่ตั้งอยู่ในป่าใหญ่ นักโบราณคดีสันนิษฐานว่า วัดสองแห่งนี้สร้างขึ้นพร้อมกัน ตามคำเล่าสืบต่อกันว่า "วัดมหาวันผู้เป็นที่สร้าง วัดเชตวันผู้เป็นน้องสร้าง"สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพม่าปกครอง มีอายุหลายร้อยปี ทรงได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อพ.ศ.2466 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ต่อมาพระสงฆ์ผูกพันสีมาครองวิหาร ไม่มีอุโบสถต่างหากเพราะเนื้อที่บริเวณคับแคบ (ประวัติวัดเชตวัน, [ออนไลน์], 2555)

ภาพที่ 19 วัดเชตวัน

ที่มา : ประวัติวัดเชตวัน, [ออนไลน์], 2555

แผนภูมิที่ 7 ลำดับปีที่มีการก่อสร้างศาสนสถานตั้งแต่สมัยพญาเมืองรายจนถึงปัจจุบัน

- สถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์กรรมเก่าแก่ ในพื้นที่มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 80-90 ปีแบ่งออกเป็นยุคอาคารไม้บ้านไม้

เป็นยุคแรกของอาคารบนถนนท่าแพโดยส่วนใหญ่เป็นที่อยู่อาศัยประกอบด้วยกิจการค้าขายเล็กน้อยซึ่งยังมีหลงเหลือให้เห็นบ้าง เช่น ร้านแหลมทองเป็นตึกแถวไม้สองชั้น ร้านนวดspa เป็นบ้านไม้ 1 ชั้นและมีอาคารบ้านไม้ขนมปังจิงเก่าแก่ที่สร้างขึ้นในปี 2548 คือร้านซาระมิงค์ซึ่งได้รับรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่นประจำปี 2547 และรางวัลอาคารอนุรักษ์ดีเด่นประเภทอาคารเก่าเมื่อวันที่ 4 พ.ย. 2547

ยุคอาคารพาณิชย์กรรม (ช่วงราวปี พ.ศ. 2475)

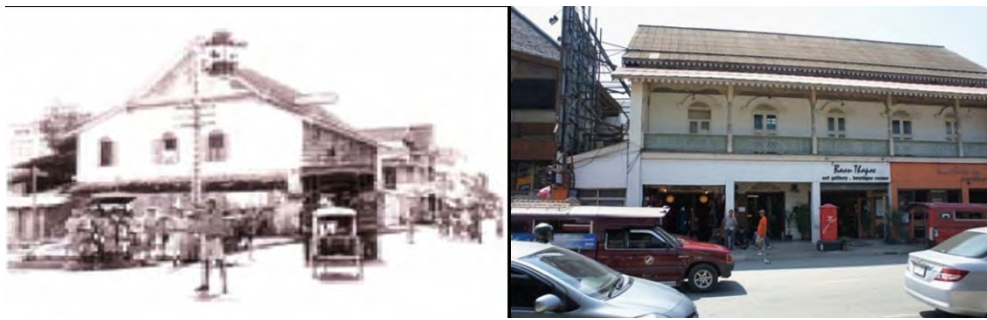
ช่วงยุคเปลี่ยนแปลงการปกครองบ้านเรือนเริ่มมีการปรับตัวไปตามการใช้งานอาคารบ้านเมืองเดิมถูกรื้อเป็นอาคารพาณิชย์ก่ออิฐฉาบปูน เป็นห้องแถวสำหรับประโยชน์ทางการค้าซึ่งมีอาคารเก่าแก่ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เช่นอาคารเหล็วยังง่วนเก่า หรือบ้านท่าแพปัจจุบันซึ่งเปิดเป็นทั้งส่วนขายของ และ โรงแรมบูติก

ภาพที่ 20 อาคารตึกแถวไม้สองชั้น และหนึ่งชั้นตามลำดับที่อยู่ในพื้นที่

ภาพที่ 21 อาคารไม้คูลวดลายขนมปังขิง

ภาพที่ 22 อาคารเหลี่ยวยังง่วนในอดีต และปัจจุบัน

ที่มา : ย่านถนนท่าแพ, [ออนไลน์], 2555

ภาพที่ 23 อาคารกิตติพานิชในอดีต และปัจจุบัน

ที่มา: ชนุ, 2549:74.

ภาพที่ 24 อาคารรัตนผล

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 25 อาคารเก๋สี่แยกอุตุต

ภาพที่ 26 อาคารกิ่งปูนกิ่งไม้ใกล้ธนาคารธนชาติ

ยุคย่านการเงิน (ช่วงราวปี พ.ศ.2510)

ช่วงยุคเปลี่ยนแปลงย่านท่าแพกลายเป็นย่านกิจกรรมการเงิน ซึ่งธนาคารแต่ละแห่งส่งตัวแทนมาซื้อที่ดินในราคาสูงจากเจ้าของเดิมและเริ่มมีสถาปัตยกรรมอาคารพาณิชย์กรรมสมัยใหม่เพิ่มขึ้นมาในพื้นที่ที่มีการสร้างห้างร้านที่เป็นสถาปัตยกรรมสมัยใหม่ขึ้นในพื้นที่ซึ่งยังคงเห็นได้ในปัจจุบัน

ภาพที่ 27 อาคารทางการเงินที่ขึ้นกระจายตัวอยู่บนถนนท่าแพ

ภาพที่ 28 อาคารต้นตราภัณฑ์เก่า

การใช้รูปทรงของอาคารบริเวณถนนท่าแพนอกเหนือจากราชการและวัดส่วนใหญ่เป็นทรงสี่เหลี่ยมในรูปแบบของตึกแถว โดยมีทรงจั่ว ทรงเพิง และทรงปั้นหยาปลุกแทรกประปรายในพื้นที่

ภาพที่ 29 อาคารพาณิชย์กรรมหลังช่วง พ.ศ. 2510 บริเวณถนนท่าแพในรูปแบบต่างๆ

ความหนาแน่นของอาคารและความสูงของอาคาร โดยรวมตลอดถนนท่าแพค่อนข้างกระจายตัวเนื่องจากมีพื้นที่เปิดโล่งของศาสนสถาน และพื้นที่เปิดโล่งของธนาคารช่วยเสริมพื้นที่เปิดโล่ง แต่จะมีความหนาแน่นของอาคารกระจุกตัวบริเวณประตูท่าแพ และช่วงระหว่างวัดบุญปวารามจนถึงวัดอุปกุด ที่จะมียอาคารพาณิชย์เกาะตัวกันอย่างหนาแน่น

โดยความสูงของอาคารในพื้นที่จะเฉลี่ยอยู่ที่ความสูง 2-3 ชั้น โดยพบอาคารที่สูง 1 ชั้น และ 4 ชั้นแทรกบ้างประปราย แต่โดยส่วนใหญ่อาคารความสูง 1 ชั้นจะเป็นอาคารศาสนสถาน และมีความสูงอาคารตั้งแต่ 3-4 ชั้นขึ้นไปจะกระจุกตัวระหว่างวัดบุญปวารามจนถึงวัดอุปกุดทำให้มีลักษณะความสูงของอาคารตลอดถนนท่าแพมีลักษณะสูงๆต่ำๆ ขาดความต่อเนื่องกัน

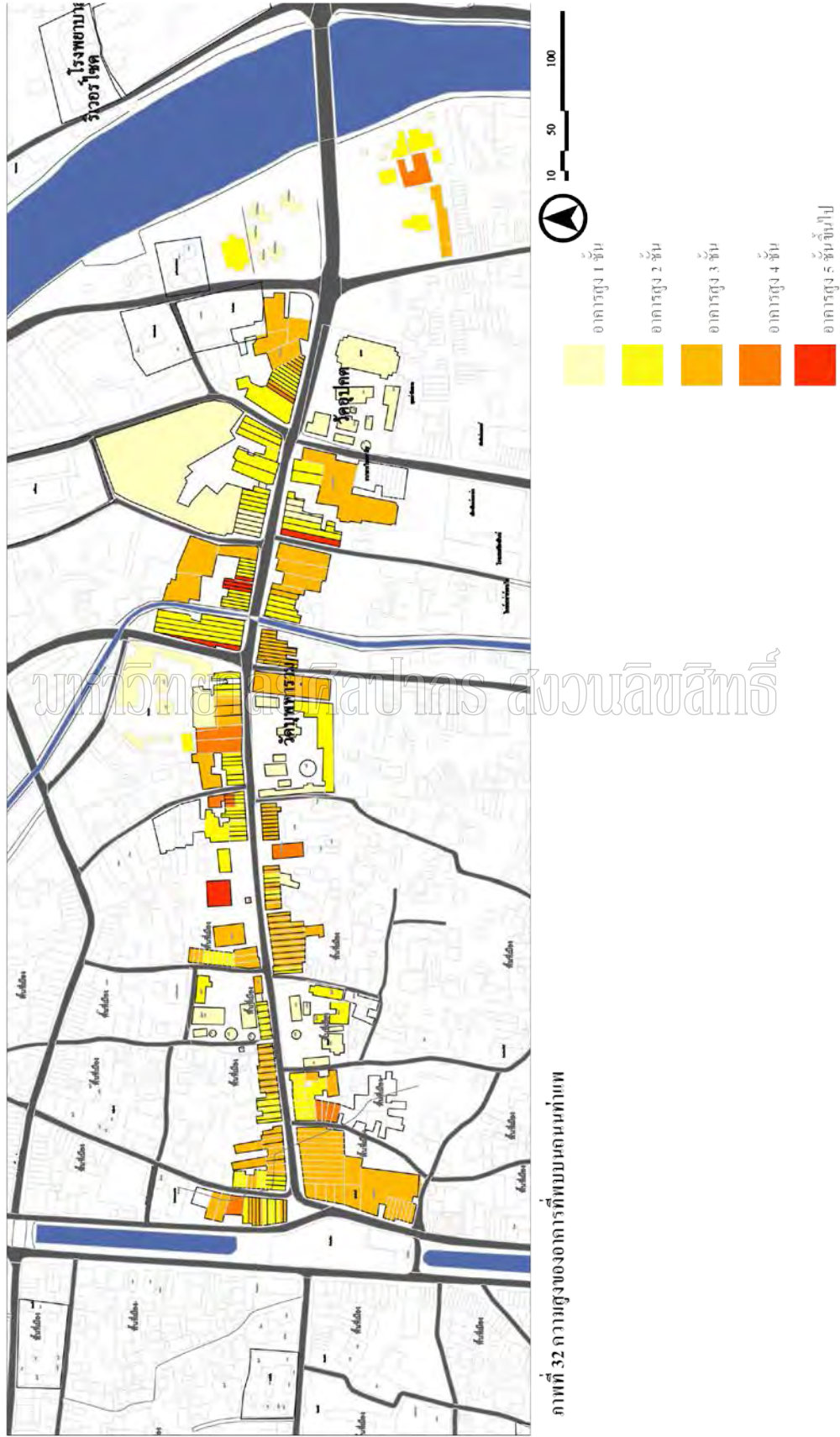

ภาพที่ 30 ความสูงของอาคารที่พบบนถนนท่าแพ

วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างอาคารส่วนใหญ่เป็นคอนกรีต มีอาคารไม้แต่เดิมบ้างประปราย

ภาพที่ 31 อาคารไม้ที่พบบนถนนท่าแพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ทั้งนี้การเลือกใช้สีของอาคารบริเวณถนนท่าแพมีความแตกต่างของสีอยู่มาก โทนมสีหลากหลายและไม่เป็นระเบียบ แต่โดยส่วนใหญ่พบว่าสีที่ใช้ทาภายนอกตัวอาคารมักเป็นสีขาว

ภาพที่ 33 อาคารที่ใช้โทนสีขาวและโทนมสีที่หลากหลายไม่เป็นระเบียบ

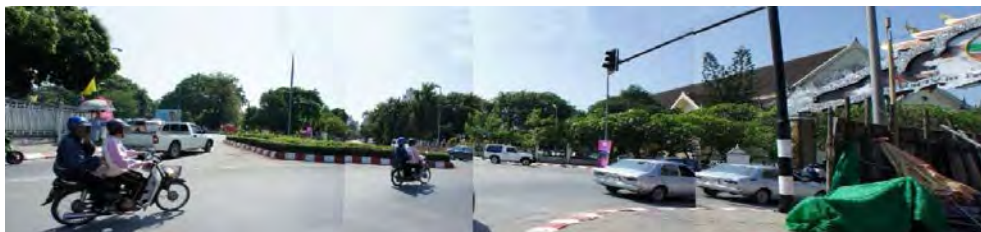
3.4.4 ลักษณะของพืชพรรณภายในพื้นที่ศึกษา

ในปีพ.ศ. 2455 ถนนท่าแพที่ริมถนนมีต้นมะฮ็อกกานิปลูกไว้ทั้งสองข้างทางแต่เนื่องจากต้องปักเสาโทรศัพท์จึงต้องตัดต้นมะฮ็อกกานีออกทางด้านหนึ่งเมื่อพ.ศ.2453

ภาพที่ 34 ขบวนแห่ของช้าง (หลังพ.ศ.2453) โดยมีต้นมะฮ็อกกานิปลูกอยู่ริมข้างทาง
ที่มา: บุญเสริม, 2554: 56.

พืชพรรณที่พบเป็นกลุ่มใหญ่จะอยู่ในบริเวณพื้นที่เชิงสะพานนารัฐ บริเวณพุทธสถาน และบริเวณลานเอนกประสงค์ประตูท่าแพ พันธุ์ไม้ที่ปลูกอยู่บริเวณริมถนนส่วนใหญ่ได้แก่ ประดู่ และต้นอินทนิล ซึ่งสภาพภูมิทัศน์โดยรวมของถนนท่าแพยังคงขาดความร่มรื่นจากพันธุ์ไม้

ภาพที่ 35 พืชพรรณที่พบบริเวณพื้นที่เชิงสะพานนารัฐและบริเวณพุทธสถาน

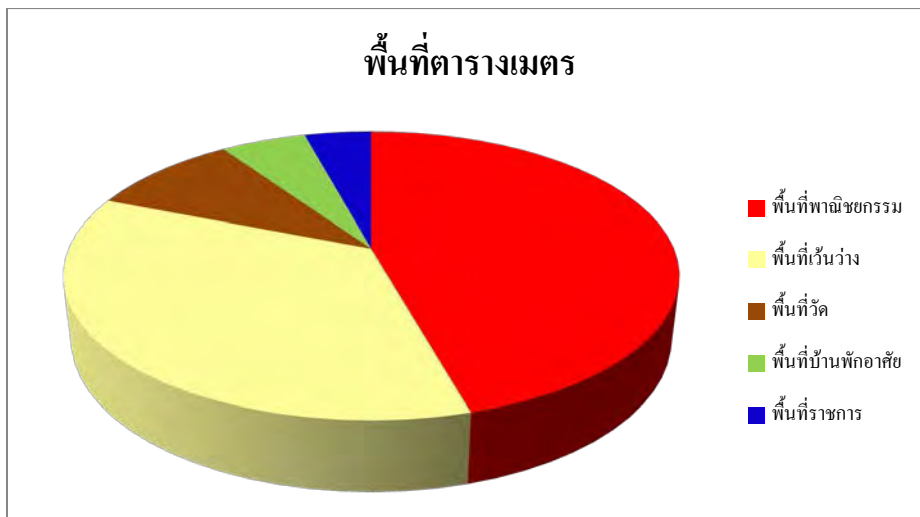
ภาพที่ 36 พืชพรรณที่พบบริเวณลานเอนกประสงค์ประตูท่าแพ

3.4.5 ลักษณะการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ศึกษา

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะการใช้ที่ดินภายในพื้นที่กรณีศึกษาตลอดสองข้างทางของถนนท่าแพ โดยอ้างอิงจากพื้นที่กลุ่มดิน พบว่าพื้นที่บริเวณถนนท่าแพจะถูกใช้เพื่อการพาณิชย์กรรมมากที่สุดคือร้อยละ 45.7 ของพื้นที่ โดยมีพื้นที่เว้นว่าง (นับรวมพื้นที่ Open Space ของส่วน ศาสนสถานด้วย) รองลงมาคือร้อยละ 35.3 พื้นที่ศาสนสถานร้อยละ 9.5 เป็นพื้นที่พักอาศัยร้อยละ 5.4 และเป็นพื้นที่ราชการร้อยละ 4.2

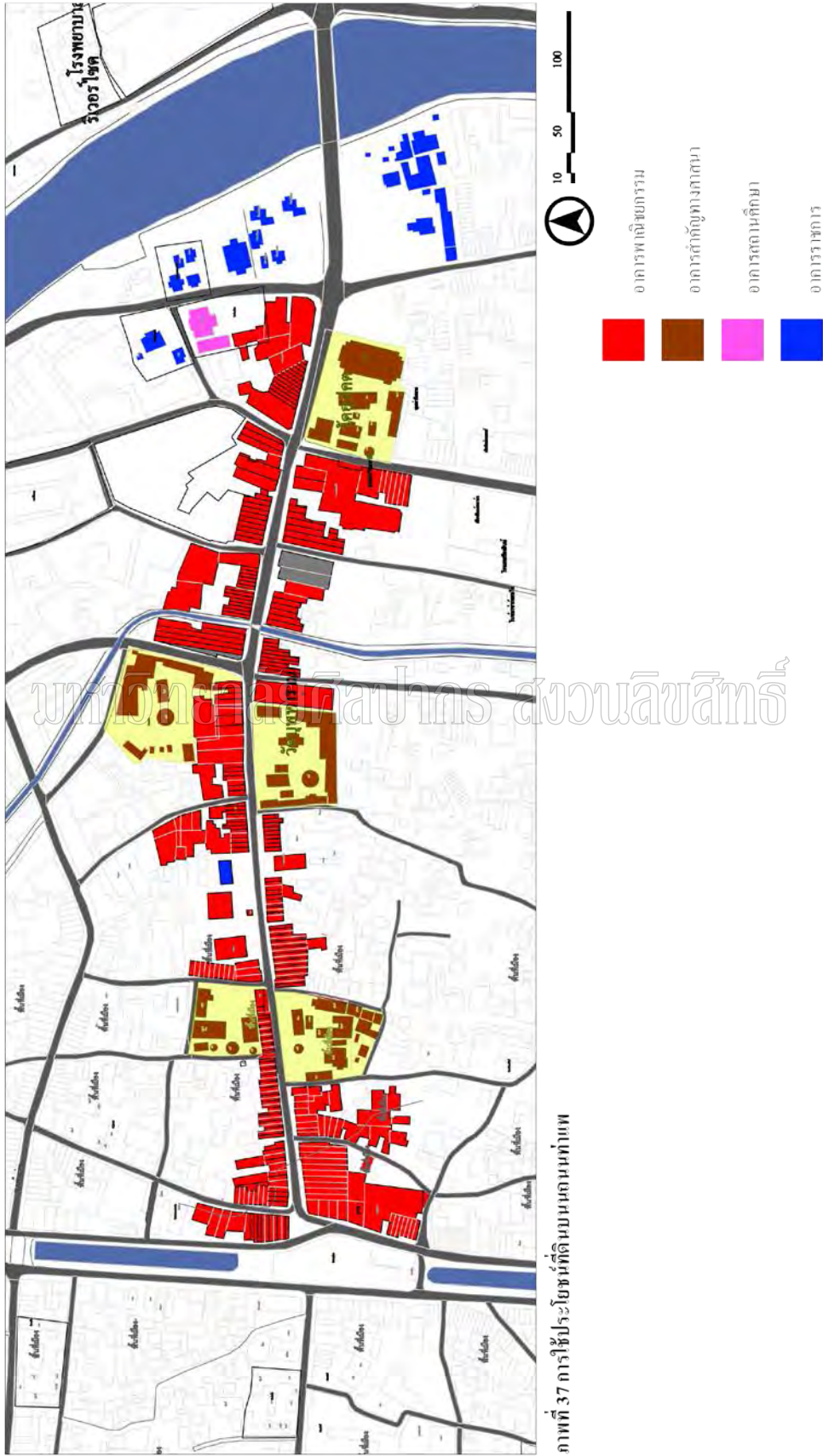
การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ตารางเมตร	เปอร์เซ็นต์
พื้นที่พาณิชย์กรรม	57272.6	45.7
พื้นที่เว้นว่าง	44332.4	35.3
พื้นที่ศาสนสถาน	11862.2	9.5
พื้นที่บ้านพักอาศัย	6720.7	5.4
พื้นที่ราชการ	5260.7	4.2
รวมพื้นที่	125448.7	100.0

ตารางที่ 5 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณสองฟากถนนท่าแพ

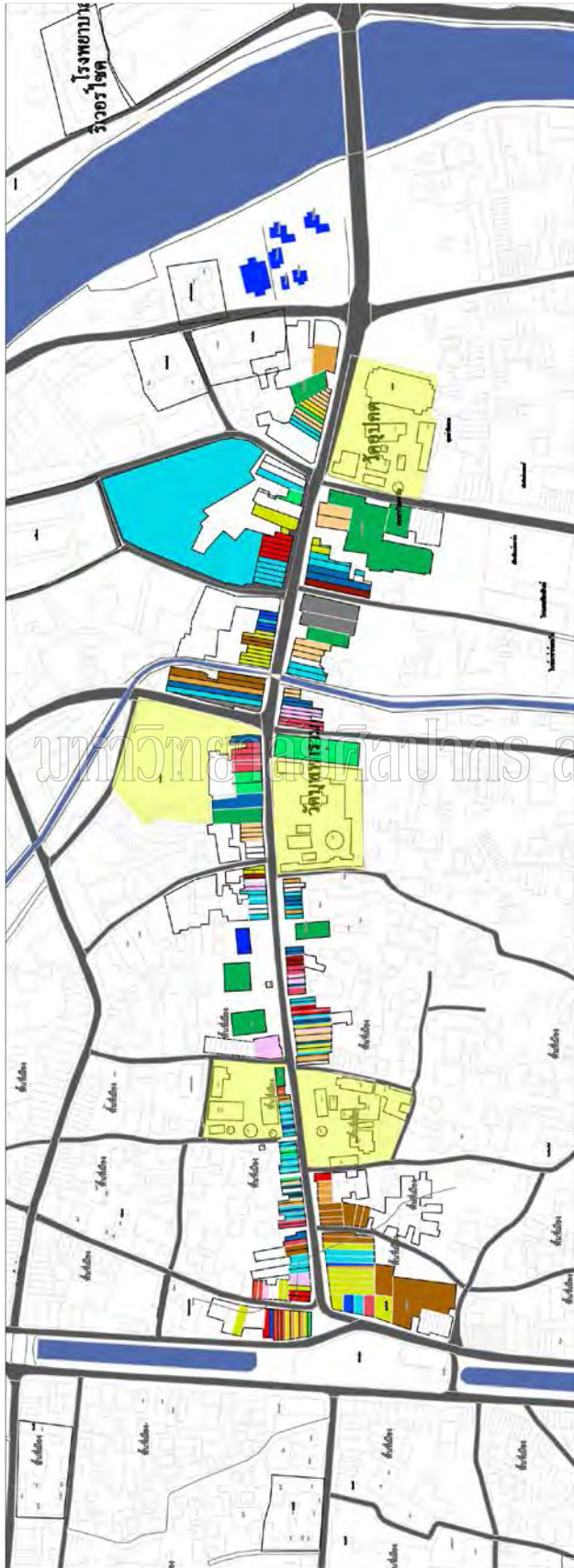
แผนภูมิที่ 8 เปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณสองฟากถนนท่าแพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาพที่ 37 การใช้ประโยชน์ที่ดินบนถนนท่าแพ

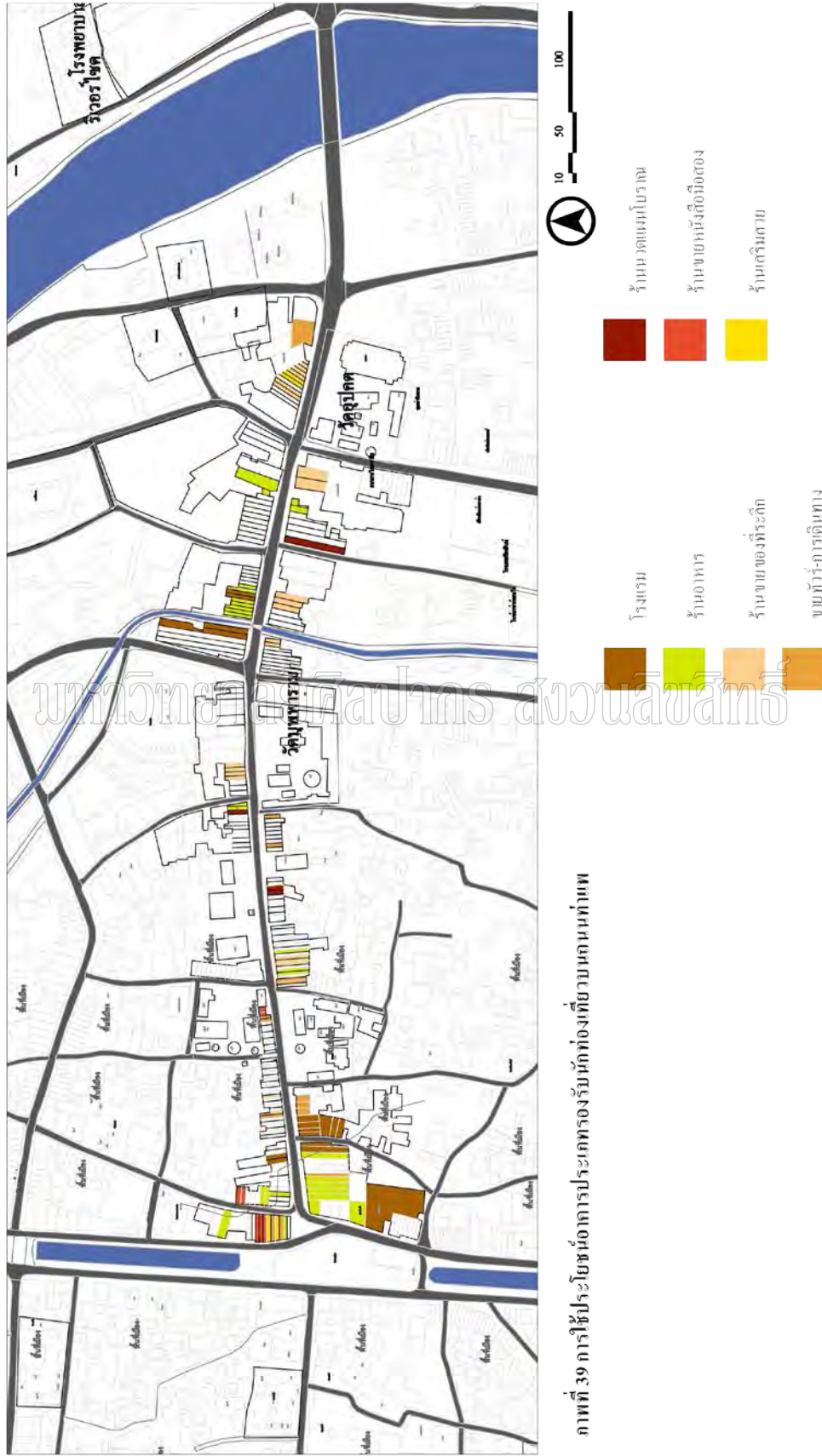

ภาพที่ 38 การใช้ประโยชน์อาคารบนถนนท่าแพ

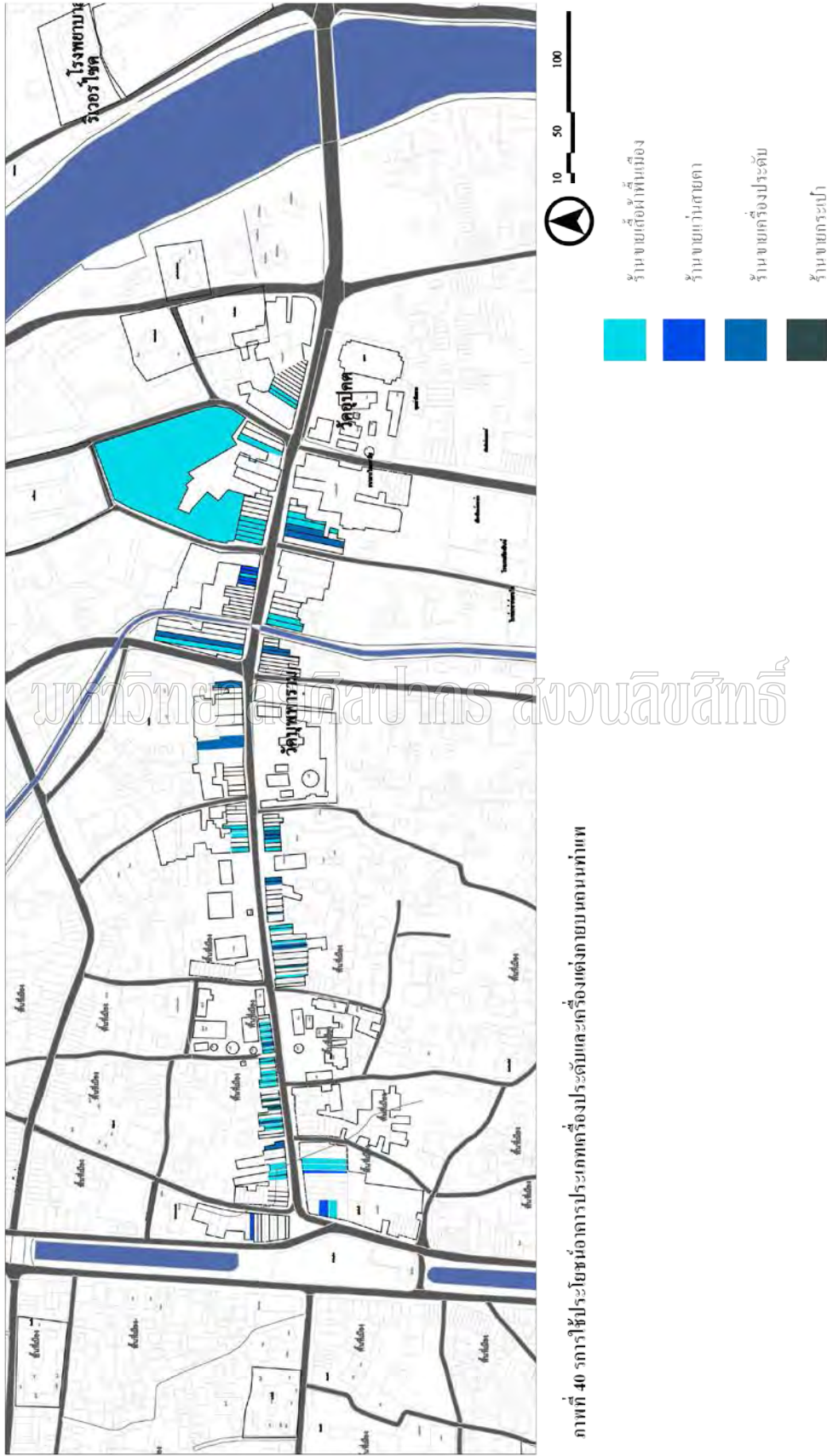
- โรงแรม
- ภัตตาคาร
- ร้านขายของชำ
- ร้านขายของปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก
- ร้านค้าปลีก

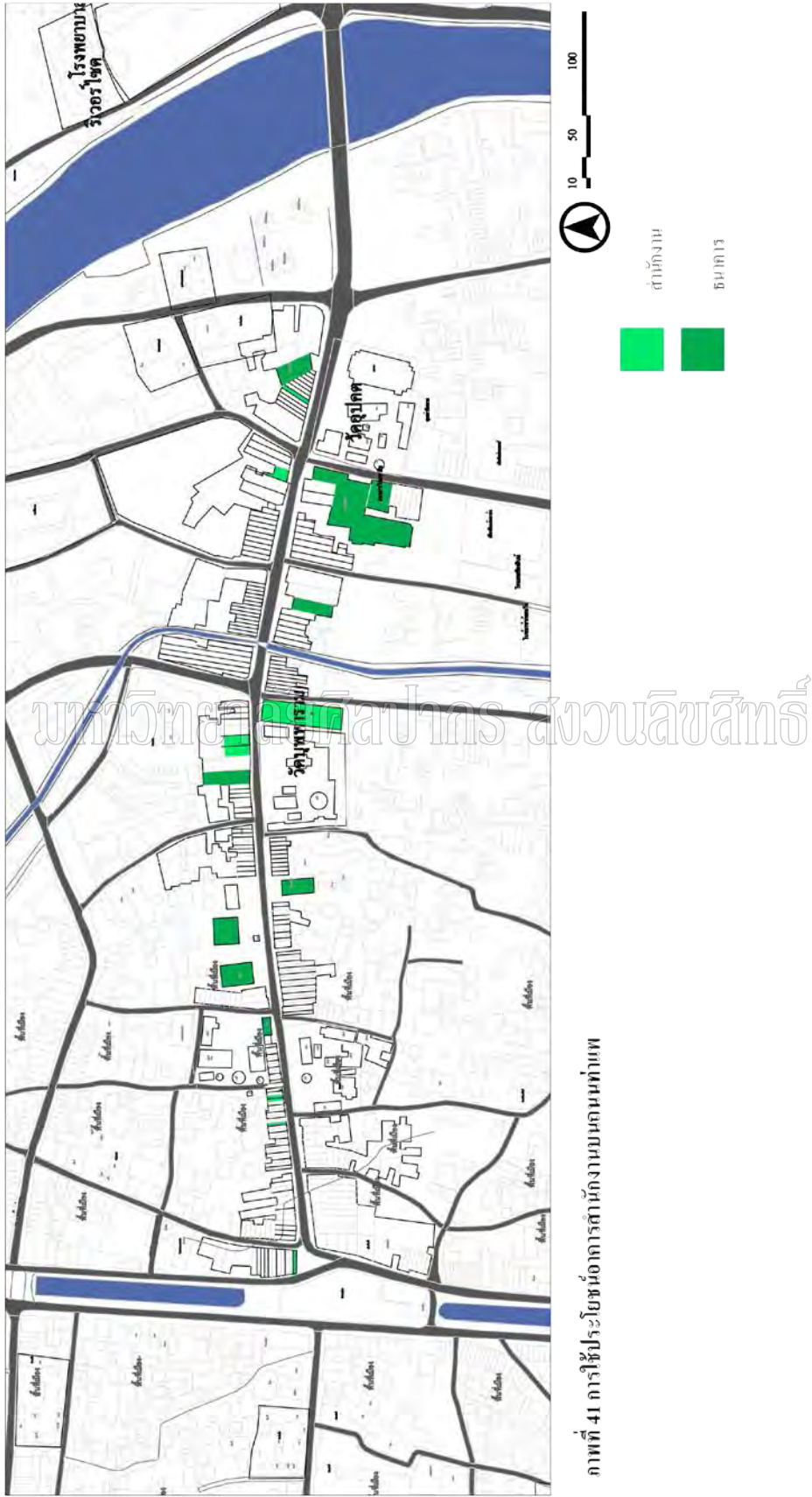
ภาพที่ 39 การใช้ประโยชน์อาคารประเภทรองรับนักท่องเที่ยวตามถนนท่าแพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

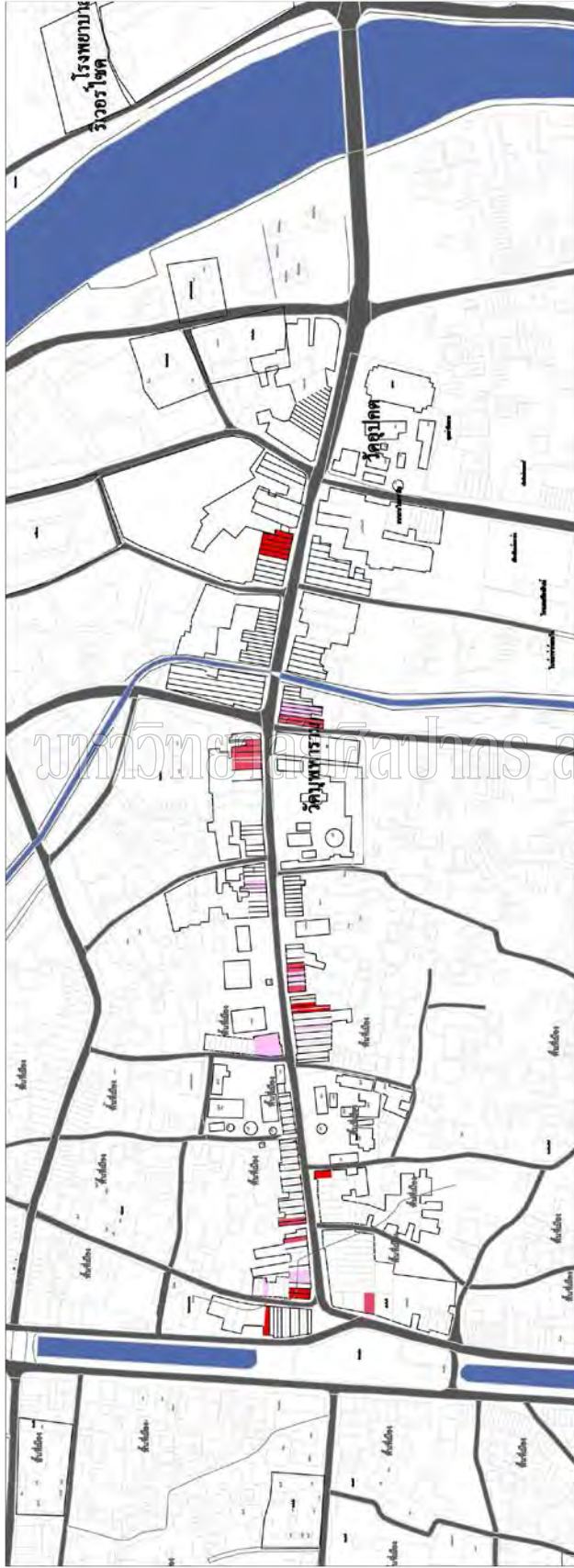

ภาพที่ 40 การใช้ประโยชน์อาคารประเภทเครื่องประดับและเครื่องแต่งกายบนถนนท่าแพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ภาพที่ 42 การใช้ประโยชน์อาคารประเภทอื่นจุ่มถนนท่าแพ

- ▶ รั้วขยค่องใช้ไฟฟ้า
- ▶ คณิศ - พันธ์การรม
- ▶ รั้วค่องค่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทที่ 4

การประมวลผล และวิเคราะห์แบบสอบถาม

จากแบบสอบถามจำนวน 80 ชุดแบ่งพื้นที่แจกแบบสอบถามออกเป็น 2 พื้นที่ ได้แก่พื้นที่ ช่วงกลางของถนนท่าแพ (วัดแสนฝาง) และบริเวณช่วงหัวมุมถนนท่าแพ (ประตูท่าแพ) โดยมี กลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เน้นศึกษาการแบ่งช่วงอายุ เป็น 4 กลุ่มดังนี้ช่วงอายุ 15-20 ปี, ช่วงอายุ 21-30 ปี, ช่วงอายุ 31-40 ปีและช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไปสามารถสรุปผลจากแบบสอบถามได้ ดังนี้

4.1 ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม

4.1.1 ข้อมูลส่วนตัว

เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวในด้านเพศ อายุ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ วัตถุประสงค์ในการเดินทาง และความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพเพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง และพฤติกรรมในการเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษา ว่ามีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาเพื่ออะไร มีความถี่แค่ไหนในการเดินทางเข้ามายังบริเวณพื้นที่ศึกษา

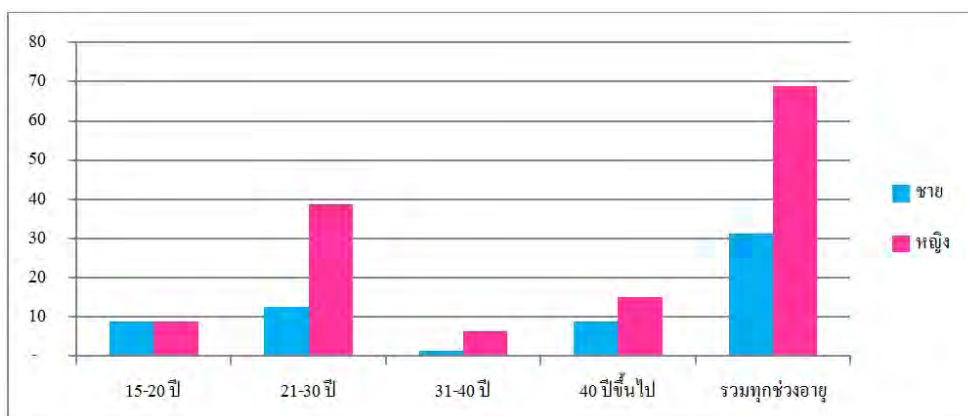
เพศของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด 80 ตัวอย่างมีปริมาณแตกต่างกันอย่างเห็น ได้ชัด คือเพศหญิงในอัตราส่วนร้อยละ 69 และเพศชายร้อยละ 31

อายุ

ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน คือในช่วงอายุ 21-30 ปีซึ่งมีอัตรา ส่วนรวมร้อยละ 52 รองลงมาได้แก่ช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไปมีอัตราส่วนร้อยละ 24 ช่วงอายุ 15-20 ปีมี อัตราส่วนรวมร้อยละ 18 และน้อยที่สุดอัตราส่วนร้อยละ 7 คือช่วงอายุ 31-40 ปี

อายุ \ เพศ	15-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	40 ปีขึ้นไป	รวมทุกช่วงอายุ
เพศชาย	9 %	13 %	1 %	9 %	31 %
เพศหญิง	9 %	39 %	6 %	15 %	69 %

ตารางที่ 6 สัดส่วนเพศเทียบกับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

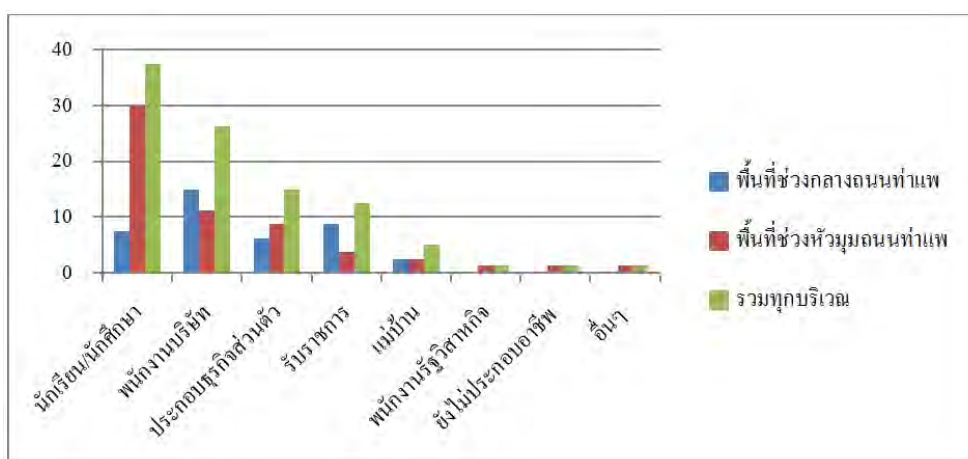
แผนภูมิที่ 9 สัดส่วนเพศเทียบกับช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อาชีพ

อาชีพของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษาร้อยละ 38 รองลงมา ได้แก่ พนักงานบริษัทร้อยละ 26 ประกอบธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 15 รับราชการร้อยละ 13 แม่บ้านร้อยละ 5 ที่เหลือคือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ยังไม่ประกอบอาชีพ อื่นๆ ร้อยละ 1 ตามลำดับ

อาชีพ	พื้นที่	พื้นที่ช่วงกลางถนนท่าแพ(%)	พื้นที่ช่วงหัวมุมถนนท่าแพ(%)	รวมทุกบริเวณ(%)
นักเรียน/นักศึกษา		8	30	38
พนักงานบริษัท		15	11	26
ประกอบธุรกิจส่วนตัว		6	9	15
รับราชการ		9	4	13
แม่บ้าน		3	3	5
พนักงานรัฐวิสาหกิจ		0	1	1
ยังไม่ประกอบอาชีพ		0	1	1
อื่นๆ		0	1	1

ตารางที่ 7 สัดส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

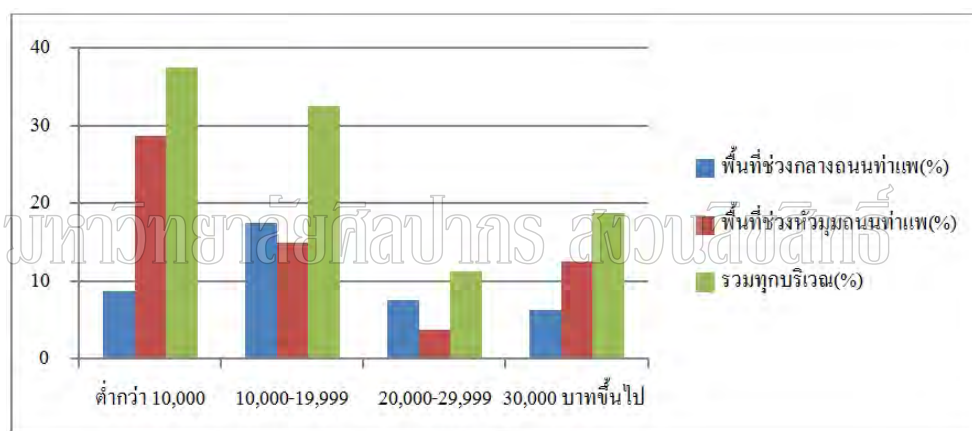
แผนภูมิที่ 10 การเปรียบเทียบอาชีพของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

รายได้

รายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ต่ำกว่า 10,000 บาทร้อยละ 38 รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ย 10,000-19,999 ร้อยละ 33 รายได้เฉลี่ย 30,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 19 และรายได้เฉลี่ย 20,000-29,999 ร้อยละ 11

รายได้เฉลี่ย	พื้นที่ช่วงกลางถนนท่าแพ(%)	พื้นที่ช่วงหัวมุมถนนท่าแพ(%)	รวมทุกบริเวณ(%)
ต่ำกว่า 10,000	9	29	38
10,000-19,999	18	15	33
20,000-29,999	8	4	11
30,000 บาทขึ้นไป	6	13	19

ตารางที่ 8 สัดส่วนรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกับบริเวณพื้นที่แจกแบบสอบถาม

แผนภูมิที่ 11 การเปรียบเทียบรายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ศึกษา

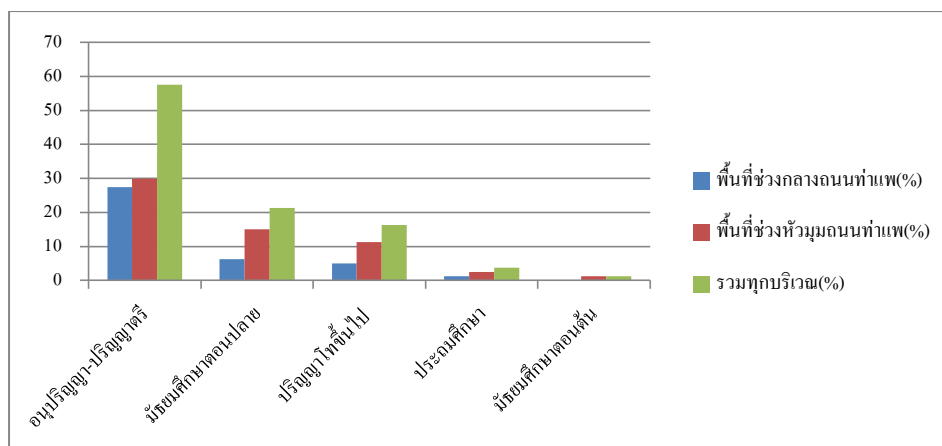
การศึกษา

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาตรี ปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 21 ปริญญาโทร้อยละ 16 ประถมศึกษาร้อยละ 4 และน้อยที่สุดได้แก่ร้อยละ 1 ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

การศึกษา	พื้นที่ช่วงกลางถนนท่าแพ(%)	พื้นที่ช่วงหัวมุมถนนท่าแพ(%)	รวมทุกบริเวณ(%)
อนุปริญญา-ปริญญาตรี	28	30	58
มัธยมศึกษาตอนปลาย	6	15	21
ปริญญาโทขึ้นไป	5	11	16
ประถมศึกษา	1	3	4
มัธยมศึกษาตอนต้น	0	1	1

ตารางที่ 9 สัดส่วนการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

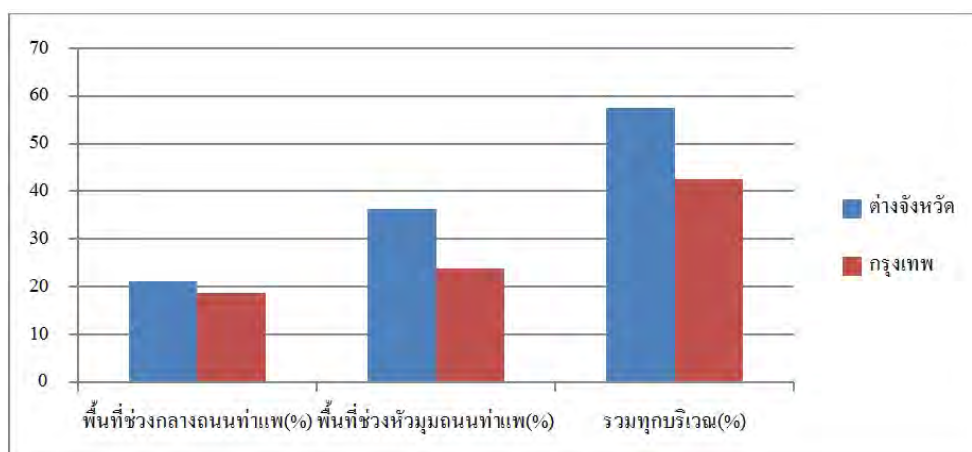

แผนภูมิที่ 12 การเปรียบเทียบการศึกษาของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
ที่อยู่

ที่พักอาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในต่างจังหวัดร้อยละ 58 เรียงลำดับตามภูมิภาคคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ รองลงมาพักอาศัยในกรุงเทพมหานครร้อยละ 43

การศึกษา	พื้นที่ช่วงกลางถนนทำแพ (%)	พื้นที่ช่วงหัวมุมถนนทำแพ (%)	รวมทุกบริเวณ (%)
ต่างจังหวัด	21	36	58
กรุงเทพ	19	24	43

ตารางที่ 10 แสดงสัดส่วนที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง

แผนภูมิที่ 13 การเปรียบเทียบที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่าง

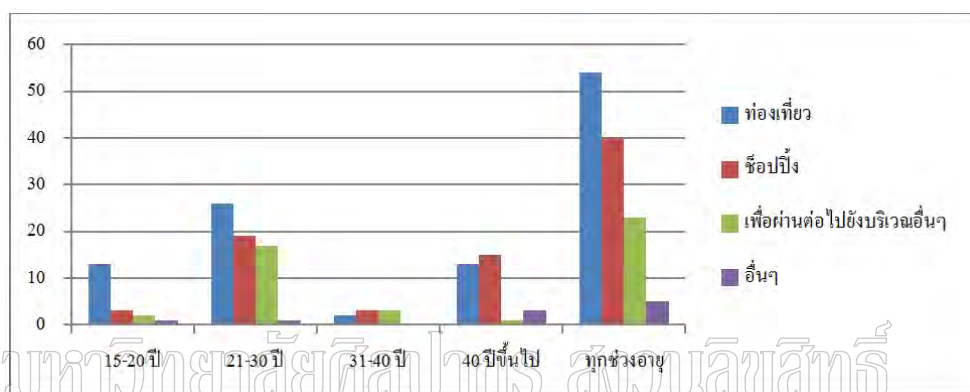
วัตถุประสงค์ในการเดินทาง

วัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามายังพื้นที่ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาเพื่อท่องเที่ยวร้อยละ 44 รองลงมาคือ ซักปิ้งร้อยละ 33 เพื่อผ่านต่อไปยังบริเวณอื่นๆร้อยละ 19

และอื่นๆร้อยละ 4 โดยได้ระบุไว้ว่าเป็นการไหว้พระ 9 วัด โดยที่ในช่วงอายุ 31-40 ปีและ 40 ปีขึ้นไป จะนิยมการซื้อปิ้งมากกว่าการท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์ \ อายุ	15-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	40 ปีขึ้นไป	ทุกช่วงอายุ
ท่องเที่ยว	13	26	2	13	54
ซื้อปิ้ง	3	19	3	15	40
เพื่อผ่านไปยังบริเวณอื่นๆ	2	17	3	1	23
อื่นๆ	1	1	0	3	5

ตารางที่ 11 สัดส่วนวัตถุประสงค์ในการเดินทางระหว่างช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

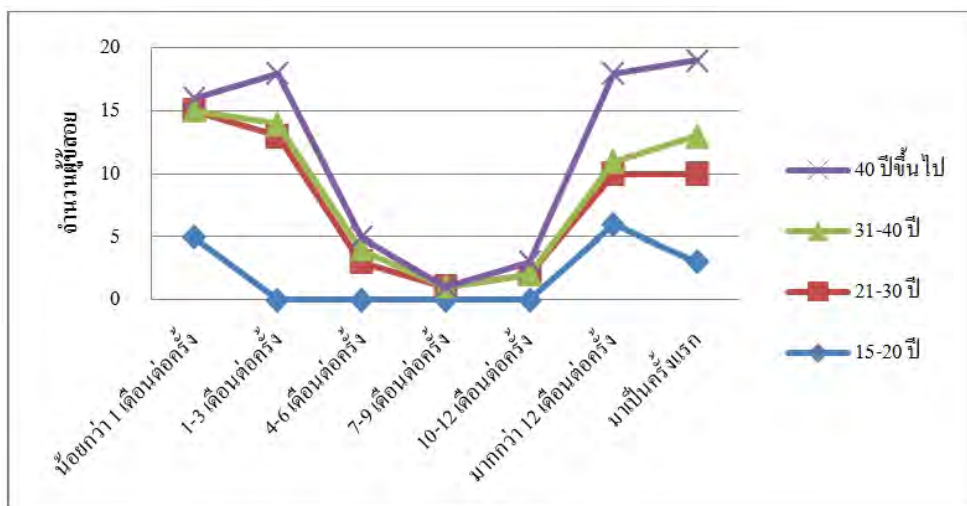
แผนภูมิที่ 14 วัตถุประสงค์ในการเดินทางเปรียบเทียบระหว่างช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่าง

ความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพ

ในการเดินทางเข้ามายังพื้นที่ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเดินทางเข้ามาเป็นครั้งแรกร้อยละ 24 ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับการเดินทางเข้ามา 1-3 เดือนต่อครั้งและ 12 เดือนต่อครั้งซึ่งมีร้อยละ 23 รองลงมาเป็นการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ 4-6 เดือนต่อครั้งร้อยละ 6 การเดินทางเข้ามาในพื้นที่ 10-12 เดือนต่อครั้งร้อยละ 4 และการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ 7-9 เดือนต่อครั้งร้อยละ 1

ความถี่ \ อายุ	15-20 ปี	21-30 ปี	31-40 ปี	40 ปีขึ้นไป
น้อยกว่า 1 เดือนต่อครั้ง	5	10	-	1
1-3 เดือนต่อครั้ง	-	13	1	4
4-6 เดือนต่อครั้ง	-	3	1	1
7-9 เดือนต่อครั้ง	-	1	-	1
10-12 เดือนต่อครั้ง	-	2	-	1
มากกว่า 12 เดือนต่อครั้ง	6	4	1	7
มาเป็นครั้งแรก	3	7	3	6

ตารางที่ 12 ความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพในแต่ละช่วงอายุ

แผนภูมิที่ 15 ความถี่ในการเดินทางเข้ามายังบริเวณถนนท่าแพในแต่ละช่วงอายุ

4.1.2 การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ และการจัดกลุ่มในการรับรู้

ในการวัดการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ ใช้แบบสอบถามโดยให้บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเดิมชื่อสถานที่ ที่เป็นองค์ประกอบของโครงสร้างเมืองในบริเวณนั้นในโครงแผนที่ (แผนที่จินตภาพ) โดยให้ใส่หมายเลขไว้ประกอบกับสถานที่ ที่เติมลงไปไล่เรียงลำดับตั้งแต่สถานที่แรกที่จำได้จนถึงสถานที่สุดท้ายเพื่อนำข้อมูลที่ได้ในการวิเคราะห์โดยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในหมวดการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพมีดังนี้

- ความชัดเจนของสัญญาณชี้แนะในการรับรู้สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นองค์ประกอบหลักทางจินตภาพ โดยวัดจากลำดับที่ 1-10 ของสถานที่ที่บุคคลเริ่มจำได้ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
- ความชัดเจนของจินตภาพในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง โดยวัดจากจำนวนองค์ประกอบของโครงสร้างเมืองที่กลุ่มตัวอย่างจำได้ และพิจารณาว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถใส่องค์ประกอบของโครงสร้างเมืองได้ชัดเจนและถูกต้อง

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มช่วงอายุ 15-20 ปีทั้งเพศหญิงและชาย

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 15-20 ปีทั้งเพศหญิง และชายพบว่ามีความแตกต่างกันทางด้านลักษณะการจำแผนที่จินตภาพอย่างเห็นได้ชัดกล่าวคือ

ฝ่ายหญิงให้ความสำคัญกับการเริ่มจดจำจากสถานที่ที่ตัวเองมีส่วนร่วมหรือเป็นแหล่งนัดพบความเป็นย่าน รองลงมาคือจุดหมายตา และเส้นทางตามลำดับโดยโรงแรม IMM เป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุดคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 17 รองลงมาได้แก่

Starbuck ร้อยละ 15 ประตูท่าแพร้อยละ 14 แม่น้ำปิงร้อยละ 12 ย่านตลาด วโรธร้อยละ 11 ย่านไนท์บาซาร์และสะพานนวรัฐร้อยละ 8 กาดดอกไม้ร้อยละ 6 และน้อยที่สุดคือ ถนนช้างคลาน และวัดอุปคุตคือร้อยละ 4

ในขณะที่ฝ่ายชายให้ความสำคัญกับการเริ่มจดจำจากเส้นทางเป็นหลักคือจดจำเส้นทางในการเดินทางโดยทางฝ่ายชายจะจำเส้นทาง หรือสถานที่ตรงเชิงสะพานนวรัฐซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของถนนท่าแพได้ดีมากกว่าฝ่ายหญิง รองลงมาคือจดจำจากจุดหมายตาและแหล่งนัดพบหรือความเป็นย่าน

แม่น้ำปิงเป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุดคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 18 รองลงมาได้แก่ ถนนท่าแพและสะพานนวรัฐ แต่ละแห่งร้อยละ 15 ประตูท่าแพร้อยละ 14 ถนนช้างคลานร้อยละ 11 ย่านตลาดวโรธร้อยละ 9 ย่านไนท์บาซาร์ และจวนผู้ว่าราชการร้อยละ 6 น้อยที่สุดคือพุทธสถานเชียงใหม่และโรงเรียนคำเที่ยงร้อยละ 3

หญิง 15-20 ปี		ชาย 15-20 ปี	
1 โรงแรม IMM	17%	1 แม่น้ำปิง	18%
2 Starbuck	15%	2 ถนนท่าแพ	15%
3 ประตูท่าแพ	14%	3 สะพานนวรัฐ	15%
4 แม่น้ำปิง	12%	4 ประตูท่าแพ	14%
5 ย่านตลาดวโรธร	11%	5 ถนนช้างคลาน	11%
6 ย่านไนท์บาซาร์	8%	6 ย่านตลาดวโรธร	9%
7 สะพานนวรัฐ	8%	7 ย่านไนท์บาซาร์	6%
8 กาดดอกไม้	6%	8 จวนผู้ว่าราชการ	6%
9 ถนนช้างคลาน	4%	9 พุทธสถานเชียงใหม่	3%
10 วัดอุปคุต	4%	10 โรงเรียนคำเที่ยง	3%

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มช่วงอายุ 21-30 ปีทั้งเพศหญิงและชาย

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 21-30 ปีทั้งเพศหญิงและชายพบว่าองค์ประกอบทางจินตภาพหลักลำดับ 1-6 มีความใกล้เคียงกันแต่ในขณะที่ลำดับ 7-10 ฝ่ายหญิงจะจดจำองค์ประกอบทางจินตภาพทางด้านเส้นทางและความย่านมากกว่า แต่ฝ่ายชายจะจดจำและให้ความสำคัญกับสถานที่ที่ตัวเองมีส่วนร่วม หรือเป็นแหล่งนัดพบมากกว่า

ทางด้านฝ่ายหญิง แม่น้ำปิง เป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุดคิด

เป็นอัตราส่วนร้อยละ 17 รองลงมาได้แก่ ย่านตลาดควโรรสและประตูท่าแพคือร้อยละ 16 สะพานนารัฐร้อยละ 14 ย่านไนท์บাজারร้อยละ 10 ถนนท่าแพและถนนข้างคานร้อยละ 7 จวนผู้ว่าราชการร้อยละ 6 น้อยที่สุดคือกาดดอกไม้และตรอกเหล่าโจ้วร้อยละ 4

ทางด้านฝ่ายชาย ประตูท่าแพ เป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 19 รองลงมาคือแม่น้ำปิงร้อยละ 15 สะพานนารัฐร้อยละ 14 ถนนท่าแพร้อยละ 10 ย่านตลาดควโรรส ร้อยละ 9 ย่านไนท์บাজারและอาคาร AIS ร้อยละ 8 Starbuck ร้อยละ 7 โรงแรม IMM ร้อยละ 6 และสะพานแม่ข่าร้อยละ 5

หญิง 21-30 ปี		ชาย 21-30 ปี	
1 แม่น้ำปิง	17%	1 ประตูท่าแพ	19%
2 ย่านตลาดควโรรส	16%	2 แม่น้ำปิง	15%
3 ประตูท่าแพ	6%	3 สะพานนารัฐ	14%
4 สะพานนารัฐ	14%	4 ถนนท่าแพ	10%
5 ย่านไนท์บাজার	10%	5 ย่านตลาดควโรรส	9%
6 ถนนท่าแพ	7%	6 ย่านไนท์บাজার	8%
7 ถนนข้างคาน	7%	7 อาคาร AIS	8%
8 จวนผู้ว่าราชการ	6%	8 Starbuck	7%
9 กาดดอกไม้	4%	9 โรงแรม IMM	6%
10 ตรอกเหล่าโจ้ว	4%	10 สะพานแม่ข่า	5%

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มช่วงอายุ 31-40 ปีทั้งเพศหญิงและชาย

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 31-40 ปีทั้งเพศหญิงและชายพบว่าองค์ประกอบทางจินตภาพของฝ่ายหญิงประกอบไปด้วยเส้นทางย่านและจุดหมายตาในขณะที่เพศชายจะเริ่มจากจุดที่เป็นจุดหมายตาและสถานที่รอบโรงแรมที่พักตามมาด้วยย่านแต่ในที่นี่เนื่องจากผู้ทำแบบสอบถามของเพศชายช่วงอายุ 31-40 ปีมีเพียงคนเดียวจากแบบสอบถามทั้งหมด 80 ชุดจึงอาจมีการคลาดเคลื่อนของข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างชายช่วงอายุ 31-40 ปีได้

ทางด้านฝ่ายหญิง แม่น้ำปิง เป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุด คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 20 รองลงมาได้แก่ย่านตลาดควโรสร้อยละ 17 ประตูท่าแพร้อยละ 13 สะพานนารัฐร้อยละ 11 ย่านไนท์บাজারร้อยละ 9 ถนนท่าแพร้อยละ 6 จวนผู้ว่าราชการร้อยละ 5 กาดดอกไม้และโรงแรม IMM ร้อยละ 4 และน้อยที่สุดได้แก่วัดอุปกุตร้อยละ 3

ทางด้านฝ่ายชาย โรงแรมท่าแพอินน์ เป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุดคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 20 รองลงมาคือสะพานแม่ข่าร้อยละ 16 ประตูท่าแพร้อยละ 14 สะพานนวรัฐร้อยละ 12 ตรอกเหล่าโจ้วร้อยละ 10 และน้อยที่สุดคือย่านตลาดวโรรสร้อยละ 8

หญิง 31-40 ปี		ชาย 31-40 ปี	
1 แม่น้ำปิง	20%	1 โรงแรมท่าแพอินน์	20%
2 ย่านตลาดวโรรส	17%	2 สะพานแม่ข่า	18%
3 ประตูท่าแพ	13%	3 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา	16%
4 สะพานนวรัฐ	11%	4 ประตูท่าแพ	14%
5 ย่านไนท์บาซาร์	9%	5 สะพานนวรัฐ	12%
6 ถนนท่าแพ	6%	6 ตรอกเหล่าโจ้ว	10%
7 จวนผู้ว่าราชการ	5%	7 ย่านตลาดวโรรส	8%
8 กาดดอกไม้	4%		
9 โรงแรม IMM	4%		
10 วัดอุปคุต	3%		

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนศิลปกรรม
ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไปทั้งเพศหญิงและชาย

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไปทั้งเพศหญิงและชายพบว่าฝ่ายหญิงเริ่มจดจำตามลำดับจากย่าน เส้นทางและจุดหมายตาท้ายใกล้กับทางฝั่งเชิงสะพานนวรัฐได้มากกว่า ในขณะที่ฝ่ายชายเริ่มจดจำจากการจดจำกลุ่มของจุดหมายตาสั้นทาง ย่านและจุดนัดพบที่อยู่ทางประตูท่าแพ ซึ่งจะจดจำและให้ความสำคัญกับสถานที่ที่ตัวเองมีส่วนร่วมมากกว่าฝ่ายหญิง

ทางด้านฝ่ายหญิง ย่านตลาดวโรรส เป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุดคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 19 รองลงมาได้แก่ แม่น้ำปิงและสะพานนวรัฐร้อยละ 15 ถนนท่าแพร้อยละ 11 ย่านไนท์บาซาร์ร้อยละ 10 ประตูท่าแพร้อยละ 7 ถนนช้างคลานและจวนผู้ว่าราชการร้อยละ 5 และน้อยที่สุดคือกาดดอกไม้และตรอกเหล่าโจ้วร้อยละ 4

ทางด้านฝ่ายชาย สะพานนวรัฐ แม่น้ำปิงและถนนท่าแพเป็นองค์ประกอบทางจินตภาพที่มีความชัดเจนมากที่สุดคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 13 รองลงมาคือย่านตลาดวโรรสร้อยละ 10 ย่านไนท์บาซาร์ร้อยละ 9 ประตูท่าแพร้อยละ 8 วัดอุปคุตร้อยละ 5 น้อยที่สุดคือถนนช้างคลานและโรงแรม IMM ร้อยละ 4

หญิง 41 ปีขึ้นไป		ชาย 41 ปีขึ้นไป	
1 ย่านตลาดวโรรส	19%	1 สะพานนารัฐ	13%
2 แม่น้ำปิง	15%	2 แม่น้ำปิง	13%
3 สะพานนารัฐ	15%	3 ถนนท่าแพ	13%
4 ถนนท่าแพ	11%	4 ย่านตลาดวโรรส	10%
5 ย่านไนท์บาซาร์	10%	5 ย่านไนท์บาซาร์	9%
6 ประตูท่าแพ	7%	6 ประตูท่าแพ	8%
7 ถนนช้างคลาน	5%	7 วัตถุประสงค์	5%
8 จวนผู้ว่าราชการ	5%	8 ถนนช้างคลาน	4%
9 ตรอกเหล่าโจ้ว	4%	9 โรงแรม IMM	4%
10 กาดดอกไม้	4%	10 โรงแรมรุ่งเรือง	4%

ความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุ

จากความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุและทุกพื้นที่ที่ทำการแจกแบบสอบถามพบว่า 10 อันดับแรกที่มีความชัดเจนได้แก่ แม่น้ำปิง ร้อยละ 19 ย่านตลาดวโรรส และสะพานนารัฐร้อยละ 15 ประตูท่าแพร้อยละ 11 ถนนท่าแพร้อยละ 10 ย่านไนท์บาซาร์ร้อยละ 7 ถนนช้างคลาน และจวนผู้ว่าราชการร้อยละ 5 น้อยที่สุดคือ โรงแรม IMM และ Starbucks ร้อยละ 4 (จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด)

1 แม่น้ำปิง	19%
2 ย่านตลาดวโรรส	15%
3 สะพานนารัฐ	15%
4 ประตูท่าแพ	11%
5 ถนนท่าแพ	10%
6 ย่านไนท์บาซาร์	7%
7 ถนนช้างคลาน	5%
8 จวนผู้ว่าราชการ	5%
9 โรงแรม IMM	4%
10 Starbucks	4%

4.1.3 ข้อมูลวัดตัวแปรในด้านการรับรู้ และความคิดเห็น

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายช่วงอายุ 15-20 ปีพบว่าสภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ

- ไม่ได้บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของถนนท่าแพ
- สามารถเชื่อมต่อไปยังย่านตลาดควโรรส ในท่าบวาร์ซึ่งเป็นย่านที่สามารถใช้เป็นจุดหมายตาได้
- ลักษณะสิ่งปลูกสร้างปลูกชิด และมีลักษณะใกล้เคียงกันจนไม่สามารถจำแนกได้
- มีตรอกซอยเยอะ ทำให้หลงทิศทางได้ง่าย
- ใช้เป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปยังที่อื่นมากกว่าเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจดจำได้

- ไม่ได้เป็นแหล่งนัดพบ และสถานที่ที่มีส่วนร่วม
- ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ
- ไม่มีที่จอดรถ
- เป็นถนนที่มีทางเดินรถทางเดียวต้องสนใจการขับรถไม่มีเวลาดูด้านข้าง
- ไม่มีจุดหมายตา

นักศึกษาวิชาการเก่าแก่ ทำให้ไม่สังเกตเห็นสิ่งปลูกสร้างรอบข้าง

- ทางเท้าแคบทำให้ไม่น่าเดิน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั้งทางด้านกิจกรรม และการให้ข้อมูลของพื้นที่เช่น ป้ายชื่อป้ายประวัติความเป็นมา หรือแผนที่บอกทาง
- มีการอนุรักษ์ตึกเก่า และปรับปรุงทัศนียภาพให้เป็นเอกลักษณ์
- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงระบบทางเท้าให้สามารถเดินได้สะดวก
- เพิ่มพื้นที่เปิดโล่งเพื่อให้มีจุดพักสายตาระหว่างช่วงถนน
- ทำจุดหมายตา ที่แสดงถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ช่วงแยกถนนใหญ่เพื่อให้สังเกตเห็นได้ง่าย

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายช่วงอายุ 21-30 ปีพบว่า

สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ

- ไม่ได้บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของถนนท่าแพและคำว่าถนนสายวัฒนธรรม
- สามารถเชื่อมต่อไปยังย่านตลาดวโรรส ในท่าบวาร์ซึ่งเป็นย่านที่สามารถใช้เป็นจุดหมายตาได้
- ลักษณะสิ่งปลูกสร้างปลูกชิด และมีลักษณะใกล้เคียงกันจนไม่สามารถจำแนกได้
- มีตรอกซอยเยอะ ทำให้หลงทิศทางได้ง่าย
- ใช้เป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปยังที่อื่นมากกว่าเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจดจำได้

- สิ่งปลูกสร้างไม่มีเอกลักษณ์ ไม่เป็นระเบียบ
- ตึกสูงบังอาคารเก่าแก่ ทำให้ไม่สังเกตเห็นสิ่งปลูกสร้างรอบข้าง
- ไม่มีจุดหมายตา
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องแผนที่ ป้ายบอกทาง
- มลพิษจากป้ายโฆษณา ที่บดบังป้ายสำคัญและขนาดใหญ่เกินไป
- การจราจรหนาแน่น รวดเร็วรู้สึกว่าเป็นอันตรายทำให้ไม่อยากเดินบนทางเท้า
- ทางเท้าแคบทำให้ไม่น่าเดิน
- มีกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่เช่น ผับ บาร์ ที่เปิดใกล้กับประตูท่าแพซึ่งเป็นโบราณสถานที่สำคัญซึ่งไม่เหมาะสมกับภาพลักษณ์ความเป็นย่านเมืองเก่า

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- มีการอนุรักษ์ตึกเก่า และปรับปรุงทัศนียภาพให้เป็นเอกลักษณ์โดยเน้นทางประตูเมืองท่าแพให้ชัดเจนกว่านี้
- มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั้งทางด้านกิจกรรมและการให้ข้อมูลของพื้นที่เช่น ป้ายชื่อป้ายประวัติความเป็นมา หรือแผนที่บอกทางโดยควรจะให้ข้อมูลเป็นระยะทางประกอบด้วย มีสองภาษาและควบคุมเรื่องขนาดของป้ายโฆษณาเพื่อลดปัญหามลพิษจากป้าย
- มีศูนย์การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
- ทำจุดหมายตา ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ช่วงแยกถนนใหญ่เพื่อให้สังเกตเห็นได้ง่าย
- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงระบบทางเท้าให้สามารถเดินได้สะดวก
- เพิ่มพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้มีจุดพักสายตาระหว่างช่วงถนน

-จัดกลุ่มรวมร้านที่มีลักษณะเดียวกันเข้าด้วยกันเช่น โชนธนาคาร โชนรองรับนักท่องเที่ยว และไม่อยากให้มีกิจกรรม เช่น คับ บาร์ บนถนนเส้นนี้

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายช่วงอายุ 31-40 ปีพบว่า

สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ

- ไม่ได้บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของถนนท่าแพและคำว่าถนนสายวัฒนธรรม
- ลักษณะสิ่งปลูกสร้างปลูกชิดและมีลักษณะใกล้เคียงกันจนไม่สามารถจำแนกได้
- ใช้เป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปยังที่อื่นมากกว่าเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจดจำได้

- สิ่งปลูกสร้างไม่มีเอกลักษณ์ ไม่เป็นระเบียบ
- การจราจรหนาแน่น รถวิ่งเร็วรู้สึกว่าเป็นอันตรายทำให้ไม่อยากเดินบนทางเท้า
- ทางเท้าแคบทำให้ไม่น่าเดิน อยากให้ถนนปลูกอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ไม่ใช่แล้ว เช่น ตู้โทรศัพท์ที่เสียแล้วออกเพราะเกะกะทำให้เดินได้ไม่สะดวก
- ไม่มีที่จอดรถ

-รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยหากเดินช่วงเย็น

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- ทำจุดหมายตา ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ช่วงแยกถนนใหญ่เพื่อให้สังเกตเห็นได้ง่าย
- มีการอนุรักษ์ตึกเก่าและปรับปรุงทัศนียภาพของอาคาร โดยรวมให้เป็นเอกลักษณ์ มีลักษณะการใช้สี ที่ใกล้เคียงกัน
- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงระบบทางเท้าให้สามารถเดินได้สะดวกและเพิ่มพื้นที่นั่งพักระหว่างทาง
- มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั้งทางด้านกิจกรรมและการให้ข้อมูลของพื้นที่เช่น ป้ายชื่อป้ายประวัติความเป็นมา หรือแผนที่บอกทาง โดยควรจะให้ข้อมูลเป็นระยะทางประกอบด้วย มีสองภาษาและควบคุมเรื่องขนาดของป้ายโฆษณาเพื่อลดปัญหาหมอก ทัศนจากป้าย
- มีศูนย์การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
- เพิ่มขนส่งมวลชนช่วงเวลาดีกในช่วงที่มีกิจกรรมถนนคนเดินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมถนนคนเดินและลดการใช้รถ
- เพิ่มพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้มีจุดพักสายตาระหว่างช่วงถนน

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไปพบว่า

สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ

- ยังสามารถสังเกตลักษณะของอาคารเก่าอยู่บ้าง
- สามารถเชื่อมต่อไปยังย่านตลาดวโรรส ในท่าบazaarซึ่งเป็นย่านที่สามารถใช้เป็นจุดหมาย
ตาได้
- ใช้เป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปยังที่อื่นมากกว่าเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจดจำได้

- สิ่งปลูกสร้างไม่มีเอกลักษณ์ ไม่เป็นระเบียบ
- การจราจรหนาแน่น รถวิ่งเร็วรู้สึกว่าเป็นอันตรายทำให้ไม่อยากเดินบนทางเท้า สัญญาณ
จราจรไม่เพียงพอ
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องแผนที่ ป้ายบอกทาง
- ทางเท้าแคบทำให้ไม่น่าเดิน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- มีการอนุรักษ์ตึกเก่าและปรับปรุงทัศนียภาพให้เป็นเอกลักษณ์ โดยเน้นทางประตูเมือง
ท่าแพให้ชัดเจนกว่านี้
- มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั้งทางด้านกิจกรรมและการให้ข้อมูลของพื้นที่เช่น ป้ายชื่อ
ป้ายประวัติความเป็นมา หรือแผนที่บอกทาง โดยควรจะให้ข้อมูลเป็นระยะทาง
ประกอบด้วย มีสองภาษา จัดตกแต่งทางระนาบสูงเมื่อมีงานเทศกาล
- ทำจุดหมายตา ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ช่วงแยกถนนใหญ่เพื่อให้สังเกต
ได้ง่าย
- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงระบบทางเท้าให้สามารถเดินได้สะดวก
- จัดกลุ่มรวมร้านที่มีลักษณะเดียวกันเข้าด้วยกันเช่น โซนธนาคาร โซนรองรับนักท่องเที่ยว
และไม่อยากให้มีกิจกรรม เช่น คับ บาร์ บนถนนเส้นนี้

ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มช่วงอายุพบว่า

สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ

- ยังสามารถสังเกตลักษณะของอาคารเก่าอยู่บ้าง แต่ยังไม่เพียงพอที่จะบ่งบอกถึงความ
เป็นเอกลักษณ์ของถนนท่าแพและคำว่าถนนสายวัฒนธรรม
- สามารถเชื่อมต่อไปยังย่านตลาดวโรรส ในท่าบazaarซึ่งเป็นย่านที่สามารถใช้เป็นจุดหมาย
ตาได้

- ลักษณะสิ่งปลูกสร้างปลูกชิด และมีลักษณะใกล้เคียงกันจนไม่สามารถจำแนกได้
- มีตรอกซอยเยอะ ทำให้หลงทิศทางได้ง่าย
- ใช้เป็นเส้นทางผ่านเพื่อไปยังที่อื่นมากกว่าเข้ามาใช้พื้นที่ศึกษาโดยตรง

ปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจดจำได้

- สิ่งปลูกสร้างไม่มีเอกลักษณ์ ไม่เป็นระเบียบ
- ตึกสูงบังอาคารเก่าแก่ ทำให้ไม่สังเกตสิ่งปลูกสร้างรอบข้าง
- ไม่มีที่จอดรถ
- ไม่มีจุดหมายตา
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์เรื่องแผนที่ ป้ายบอกทาง
- มลทัศน์จากป้ายโฆษณา ที่บดบังป้ายสำคัญและขนาดที่ใหญ่จนเกินไป
- การจราจรหนาแน่น สัญญาณจราจรไม่เพียงพอ รถวิ่งเร็วรู้สึกว่าเป็นอันตรายทำให้ไม่
อยากเดินบนทางเท้า
- ทางเท้าแคบทำให้ไม่น่าเดินอยากให้ออนพวกอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ไม่ใช่แล้ว
เช่น ตู้โทรศัพท์ที่เสียแล้วออกเพราะเกะกะทำให้เดินได้ไม่สะดวก
- มีกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมกับสถานที่ เช่น ผับ บาร์ ที่เปิดใกล้กับประตูท่าแพซึ่งเป็น โบราณ
สถานที่สำคัญซึ่งไม่เหมาะสมกับภาพลักษณ์ความเป็นย่านเมืองเก่า
- รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยหากเดินช่วงเย็น

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

- มีการอนุรักษ์ตึกเก่า และปรับปรุงทัศนียภาพให้เป็นเอกลักษณ์ โดยเน้นทางประตูเมือง
ท่าแพให้ชัดเจนกว่านี้
- มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั้งทางด้านกิจกรรมและการให้ข้อมูลของพื้นที่เช่น ป้ายชื่อ
ป้ายประวัติความเป็นมา หรือแผนที่บอกทาง โดยควรจะให้ข้อมูลเป็นระยะทาง
ประกอบด้วย มีสองภาษาและควบคุมเรื่องขนาดของป้ายโฆษณาเพื่อลดปัญหามลทัศน์จาก
ป้าย
- มีศูนย์การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว
- ทำจุดหมายตา ที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ช่วงแยกถนนใหญ่เพื่อให้สังเกต
ได้ง่าย
- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ปรับปรุงระบบทางเท้าให้สามารถเดินได้สะดวก เพิ่มพื้นที่นั่งพักระหว่าง
ทาง

- เพิ่มพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้มีจุดพักสายตาระหว่างช่วงถนน-จัดกลุ่มรวมร้านที่มีลักษณะเดียวกันเข้าด้วยกันเช่น โชนธนาคาร โชนรองรับนักท่องเที่ยวแลไม่ยากให้มีกิจกรรมเช่น ผับ บาร์ บนถนนเส้นนี้
- เพิ่มขนส่งมวลชนช่วงเวลาดึกในช่วงที่มีกิจกรรมถนนคนเดินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมถนนคนเดินและลดการใช้รถ

4.2 ผลการวิเคราะห์โดยรวมทั้ง 4 กลุ่มเป้าหมาย

หลังจากที่นำแบบสอบถามทั้งหมดมาแยกประมวลผลทางสถิติแต่ละกลุ่มเป้าหมายแล้ว ก็อาจทบทวนผลการวิเคราะห์ทั้ง 4 กลุ่มในภาพรวมตามลำดับโครงสร้างของแบบสอบถามจากส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 3 ดังต่อไปนี้

4.2.1 ข้อมูลส่วนตัว

จำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามของแต่ละกลุ่มเป้าหมายมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดทั้ง 4 กลุ่มคือ เพศของผู้ตอบแบบสอบถามรวมทั้งหมด 80 ตัวอย่างมีปริมาณแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดคือเพศหญิงในอัตราส่วนร้อยละ 69 และเพศชายร้อยละ 31 ช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน คือในช่วงอายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 52) รองลงมาได้แก่ช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 24) ช่วงอายุ 15-20 ปีมี (ร้อยละ 18) และน้อยที่สุดคือช่วงอายุ 10-18 ปี (ร้อยละ 7)

อาชีพของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน นักศึกษา (ร้อยละ 38) รองลงมาได้แก่ พนักงานบริษัท (ร้อยละ 26) ประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 15) รับราชการ (ร้อยละ 13) แม่บ้าน (ร้อยละ 5) ที่เหลือคือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ยังไม่ประกอบอาชีพ อื่นๆ (ร้อยละ 1) ตามลำดับ

รายได้เฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 38) รองลงมาได้แก่ รายได้เฉลี่ย 10,000-19,999 (ร้อยละ 33) รายได้เฉลี่ย 30,000 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 19) และรายได้เฉลี่ย 20,000-29,999 (ร้อยละ 11)

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาตรี-ปริญญาตรีคิดเป็น (ร้อยละ 58) รองลงมาได้แก่ มัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 21) ปริญญาโท (ร้อยละ 16) ประถมศึกษา (ร้อยละ 4) และน้อยที่สุดได้แก่ (ร้อยละ 1) ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ที่พักอาศัยของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่ในต่างจังหวัด (ร้อยละ 58) เรียงลำดับตามภูมิภาคคือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ รองลงมาพักอาศัยในกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 43)

ในการเดินทางเข้ามายังพื้นที่ศึกษาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างมีส่วนใหญ่ พฤติกรรมการเดินทางเข้ามาเป็นครั้งแรก(ร้อยละ 24) ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับการเดินทางเข้ามา 1-3 เดือนต่อครั้ง และ 12 เดือนต่อครั้ง(ร้อยละ 23) รองลงมาเป็นการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ 4-6 เดือนต่อครั้ง(ร้อยละ6) การเดินทางเข้ามาในพื้นที่ 10-12 เดือนต่อครั้ง(ร้อยละ 4) และการเดินทางเข้ามาในพื้นที่ 7-9 เดือนต่อครั้ง(ร้อยละ 1)

4.2.2 การรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ และการจัดกลุ่มในการรับรู้

จากความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุและทุกพื้นที่ที่ทำการแจกแบบสอบถามพบว่า 10 อันดับแรกที่มีความชัดเจนได้แก่ แม่น้ำปิง ร้อยละ 19 ย่านตลาดวโรรส และสะพานนวรัฐร้อยละ 15 ประตูท่าแพ ร้อยละ 11 ถนนท่าแพร้อยละ 10 ย่านไนท์บาซาร์ร้อยละ 7 ถนนช้างคลาน และจวนผู้ว่าราชการร้อยละ 5 น้อยที่สุดคือโรงแรม IMMและStarbuck ร้อยละ 4 (จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด)

4.2.3 ข้อมูลวัดตัวแปรในด้านการรับรู้ และความคิดเห็น

สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพ ยังสามารถสังเกตลักษณะของอาคารปลูกสร้างเก่าอยู่บ้างแต่ไม่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของถนนท่าแพ และคำว่าถนนสายวัฒนธรรม และเนื่องจากลักษณะของการเดินรถแบบทางเดียวขนาด 3 เลน ซึ่งมีตรอกซอกซอยระหว่างถนนหลักค่อนข้างเยอะทำให้ หลงทิศทางได้ง่ายประกอบกับสามารถเชื่อมต่อไปยังย่านตลาดวโรรส และไนท์บาซาร์ซึ่งเป็นย่านที่ใช้เป็นจุดหมายปลายทางมากกว่าทำให้มีการใช้ถนนเส้นนี้เป็นเส้นทางผ่านไปยังที่อื่นมากกว่าเข้ามาใช้บริเวณพื้นที่ศึกษาโดยตรง

ปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้ไม่สามารถจดจำแผนที่จินตภาพได้ เกิดเนื่องจากลักษณะของสิ่งปลูกสร้าง ไม่มีเอกลักษณ์ไม่เป็นระเบียบ มีความสูงที่บดบังอาคารสำคัญรอบข้างไม่มีสัญญาณชี้แนะ เช่น แผนที่ ป้ายบอกทาง หรือบางที่ป้ายโฆษณาที่มีขนาดใหญ่บดบังป้ายที่สำคัญที่ใช้ในการเดินทางทำให้เกิดการหลงทิศได้ง่ายและด้วยการจราจรที่หนาแน่น สัญญาณชี้แนะจากจราจรไม่ว่าจะเป็นป้ายบอกทิศทางการเดินรถ หรือสัญญาณไฟแดงไม่เพียงพอ รถจึงวิ่งเร็ว ประกอบกับขนาดทางเท้าที่แคบอยู่แล้วและStreet Furniture ที่กีดขวางทางเดินหากจะเดินตรงทางเท้าบางที่ต้องไปเดินตรงเส้นถนน มีดวงโคมที่ส่องสว่างช่วงเย็น ตลอดทั้งเส้นแต่ด้วยกิจกรรมที่เกิดเฉพาะตรงช่วงหัวมุมประตูท่าแพ ทำให้ผู้เดินถนนรู้สึกถึงอันตราย และไม่อยากเดิน

ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคอยากให้มีศูนย์การให้บริการข้อมูลนักท่องเที่ยว รวมถึงการประชาสัมพันธ์ข้อมูลทั้งทางด้านกิจกรรมและการให้ข้อมูลของพื้นที่เช่น ป้ายชื่อ ป้ายประวัติความเป็นมา หรือแผนที่บอกทางโดยควรจะให้ข้อมูลเป็นระยะทางประกอบด้วย มีสองภาษา และควมคุมเรื่องขนาดของป้ายโฆษณาเพื่อลดปัญหา

มลทัศน์จากป้ายจัดตกแต่งทางระนาบสูงเมื่อมีงาน เทศกาล เพื่อเป็นจุดหมายตาที่แสดงถึงความ เป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ หรือทำซุ้มประตูช่วงแยกถนนใหญ่เพื่อให้สังเกตได้ง่ายเพิ่มพื้นที่เปิด โล่งพื้นที่สีเขียว เพื่อให้มีจุดพักสายตาระหว่างช่วงถนนเพิ่ม หรือปรับปรุงระบบทางเท้าให้สามารถ เดินได้สะดวก เพิ่มพื้นที่นั่งพักระหว่างทาง ขนส่งมวลชนช่วงเวลาดึกในช่วงที่มีกิจกรรมถนนคน เดินเพื่อส่งเสริมกิจกรรมถนนคนเดิน ลดการใช้รถยนต์ส่วนตัว มีการจัดกลุ่มรวมร้านที่มีลักษณะ เดียวกันเข้าด้วยกันเช่น โชนธนาคาร โชนรองรับนักท่องเที่ยวแลไม่ยากให้มีกิจกรรม เช่น ฝั บารั บนถนนเส้นนี้

4.3 สรุปสิ่งที่พบจากการวิเคราะห์ในเชิงปริมาณ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทำให้พบข้อสรุปต่อไปนี้

4.3.1 พบว่า เพศ และอายุ มีผลต่อการประเมินการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของถนนท่าแพ เพราะแสดงความแตกต่างให้เห็นอย่างชัดเจน ทั้งจากจำนวนผู้ทำแบบสอบถาม และจากผลการ ประเมินความชัดเจนขององค์ประกอบหลักทางจินตภาพในการรับรู้จากกลุ่มตัวอย่าง

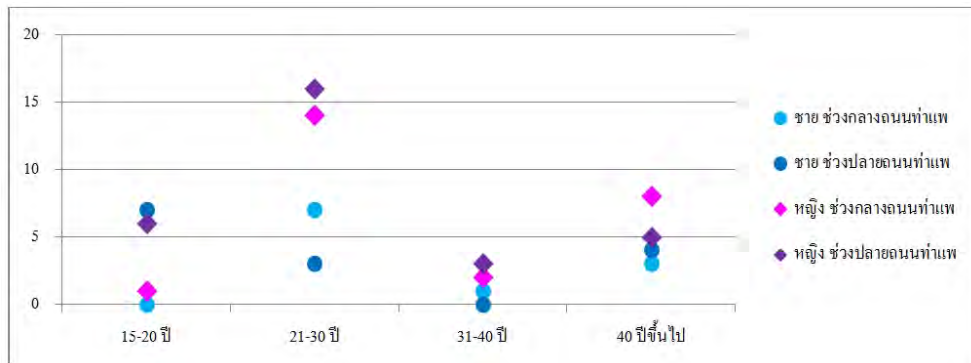
4.3.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานถนนท่าแพส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 70 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 80 ชุด

4.3.3 กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานถนนท่าแพส่วนใหญ่อายุ 21-30 ปีซึ่งมีสัดส่วนประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 80 ชุด

4.3.4 อาชีพ รายได้ การศึกษา ไม่มีนัยสำคัญต่อผลการประเมินการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพ เพราะไม่แสดงความแตกต่างให้เห็นอย่างชัดเจน แต่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว และ ตำแหน่งของการแจกแบบสอบถาม

4.3.5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างช่วงอายุ 15-20 ปีจะมีความหนาแน่นที่ตรงหัวมุมของถนนท่าแพมากกว่า ช่วงกลางของถนนท่าแพ ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างอื่นจะมีการกระจายตัวที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

4.3.6 พบว่าการรับรู้องค์ประกอบทางจินตภาพของกลุ่มตัวอย่างทุกช่วงอายุและทุกพื้นที่ที่ทำการ แจกแบบสอบถาม ไม่สามารถรับรู้ศาสนสถานในบริเวณถนนท่าแพได้เลยซึ่งผิดแผกไปจากความ คาดหมาย มีเพียงกลุ่มเป้าหมายหญิงช่วงอายุ 31-40 ปีและชาย 41 ปีขึ้นไปที่จดจำได้ ร้อยละ 10 และ ร้อยละ 5 ตามลำดับ

แผนภูมิที่ 16 สัดส่วนความหนาแน่นของการใช้พื้นที่ช่วงหัวมุมถนนท่าแพและช่วงกลางถนนท่าแพเทียบกับช่วงอายุของกลุ่มผู้ใช้งานทั้งเพศหญิงและชาย

4.3.7 การประเมินลักษณะของสภาพทางกายภาพของถนนท่าแพจากการสัมภาษณ์

พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีการเห็นปัญหา และอุปสรรคที่คล้ายคลึงกันสืบเนื่องจากข้อจำกัดของแบบสอบถามที่จำเป็นต้องใช้ข้อความอย่างกะทัดรัดทำให้ไม่สามารถอธิบายความหมายของทุกคำถามได้อย่างละเอียดถี่ถ้วน บางคำตอบจึงต้องการคำอธิบาย เหตุผล หรือรายละเอียดปลีกย่อยเพิ่มเติม ผู้วิจัยจึงดำเนินการนำข้อสรุปที่พบจากการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ ไปสอบถามกับผู้เชี่ยวชาญก่อนที่จะพิจารณาสรุปเป็นข้อเสนอแนะตามวัตถุประสงค์ และขั้นตอนการวิจัยต่อไป

บทที่ 5

สรุป สังเคราะห์ และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุปผลการศึกษา

นับจากอดีตย่านท่าแพเป็นย่านการค้าขายเก่าแก่ของเชียงใหม่ ซึ่งมีการรู้จักกันอย่างแพร่หลายมาตั้งแต่ในอดีต ผ่านข้ามห้วงเวลากว่า 100 ปี จากย่านร้านค้า และที่อยู่อาศัยของชาวพม่า กลายเป็นย่านพ่อค้าชาวจีน ปัจจุบันกลายเป็นถนนสายสำคัญในด้านการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของเมืองเชียงใหม่ซึ่งมีสถาปัตยกรรมเพื่อการพาณิชย์กรรมที่สวยงาม และอาคารทางศาสนสถานหลายหลัง นอกจากนั้นบริเวณถนนท่าแพยังมีวัดพม่าที่สร้างมาเมื่อหลายร้อยปี อันเป็นการหลอมรวมระหว่างสถาปัตยกรรม และกิจกรรมที่ผ่านข้ามเวลามาจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากกาลเวลา และการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังการพัฒนาของเมือง จากพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรม เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เพื่อการรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มมากขึ้นทำให้การรับรู้ทางจินตภาพของความเป็นย่านประวัติศาสตร์ที่เคยหลอมรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียว เริ่มไม่เด่นชัดจากปัญหาดังกล่าวจึงนำไปสู่โครงการค้นคว้าอิสระซึ่งองค์ประกอบของการศึกษามีขั้นตอนดังนี้ (1) สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพปัจจุบัน (2) ประสบการณ์ และพฤติกรรมของผู้ใช้สอยพื้นที่ (3) การรับรู้ทางจินตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทย (4) ปัญหา/อุปสรรคที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถจดจำแผนที่ทางจินตภาพได้ (5) ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของถนนท่าแพ โดยคาดว่าผลที่ได้รับจากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง โดยศึกษาข้อมูลจากการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยผู้เป็นใช้งานพื้นที่ เพื่อเป็นแนวทางการปรับปรุงพื้นที่ท่าแพในอนาคต หรือเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการออกแบบพื้นที่อื่น

ก่อนเริ่มกระบวนการเก็บข้อมูลได้มีการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่ากระบวนการรับรู้ของมนุษย์นั้น ถูกควบคุมด้วยปัจจัยจากการแปลความหมาย ซึ่งการที่มนุษย์จะแปลความหมายได้ถูกต้อง ต้องอาศัยสติปัญญา และอีกปัจจัยหลักที่สำคัญคือความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมอันได้แก่ความคิด ความรู้และการกระทำที่ได้เคยปรากฏแก่ผู้นั้นมาแล้วในอดีต นอกจากนี้ยังพบผลงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแต่เป็นการสอบถามคนในพื้นที่เท่านั้น

ผลจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทำให้แนวทางการวิจัยครั้งนี้หันไปเน้นเรื่องการตอบสนองความต้องการ และปัญหา/อุปสรรคของกลุ่มผู้ใช้งานพื้นที่จริง (นักท่องเที่ยวชาวไทย) เป็นศูนย์กลาง เริ่มด้วยการสังเกตการณ์ภาคสนามถนนท่าแพ เก็บรวบรวมประวัติข้อมูลบริบทพื้นที่ศึกษาในลักษณะทางจินตภาพของเมือง นำผลที่ได้รับมาประกอบกับข้อมูลของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาท่องเที่ยวในเชียงใหม่ เพื่อกำหนดช่วงอายุของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อออกแบบจัดทำแบบสอบถามโดยแจกการแจกแบบสอบถามจำนวน 80 ชุดออกเป็น 2 บริเวณพื้นที่ศึกษาคือบริเวณช่วงหัวมุมถนนท่าแพ (ประตูท่าแพ) และช่วงกลางของถนนท่าแพ (วัดบุพพาราม) แล้วจึงใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเผชิญกับกลุ่มเป้าหมาย 4 กลุ่มคือ นักท่องเที่ยวชาวไทย ช่วงอายุ 15-20 ปี, 21-30 ปี, 31-40 ปี และ 40 ปีขึ้นไป และใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ประกอบกับการกรอกแบบสอบถาม

จากการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามในเชิงสถิติพบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นหญิงมากกว่าชาย (สัดส่วนร้อยละ 69 และเพศชายร้อยละ 31) ส่วนใหญ่มีอายุ 21-30 ปี (ร้อยละ 52) เป็นนักศึกษาถึง (ร้อยละ 38) และมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 38) ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด โดยมีอัตราส่วนที่มากที่สุดคือภาคเหนือ และมีพฤติกรรมการเดินทางเข้ามาเป็นครั้งแรกในพื้นที่ (ร้อยละ 24) ซึ่งมีอัตราส่วนใกล้เคียงกับการเดินทางเข้ามา 1-3 เดือนต่อครั้ง (ร้อยละ 23)

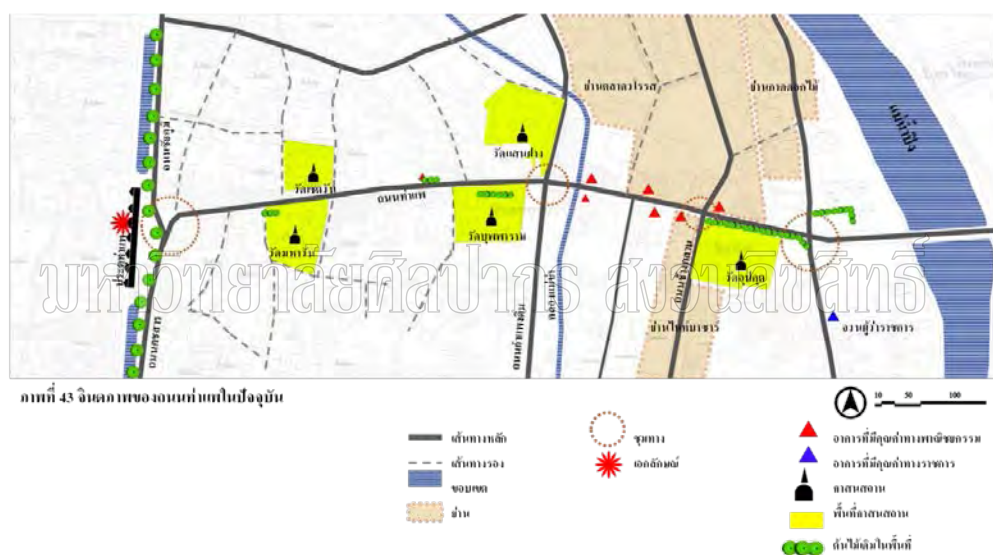
อย่างไรก็ตามผลสรุปในภาพรวมคือ อาชีพ การศึกษาและรายได้ไม่มีนัยสำคัญต่อผลการประเมินแต่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว และตำแหน่งของการแจกแบบสอบถาม

ส่วนความแตกต่างของอายุ และเพศมีผลต่อความแตกต่างในการรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพโดยฝ่ายหญิงให้ความสำคัญกับการเริ่มจดจำจากสถานที่ที่ตัวเองมีส่วนร่วม หรือเป็นแหล่งนัดพบ ความเป็นย่าน รองลงมาคือจุดหมายตาที่ และเส้นทางตามลำดับ ในขณะที่ฝ่ายชายให้ความสำคัญกับการเริ่มจดจำจากเส้นทางเป็นหลักคือจดจำเส้นทางในการเดินทางโดยทางฝ่ายชายจะจำเส้นทาง หรือสถานที่ตรงเชิงสะพานนวรัฐซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของถนนท่าแพได้ดีมากกว่าฝ่ายหญิง รองลงมาคือจดจำจากจุดหมายตา และแหล่งนัดพบหรือความเป็นย่าน

ภาพจินตภาพของเมืองที่เด่นชัด 10 อันดับแรกของย่านท่าแพที่มีความชัดเจนในมโนภาพของนักท่องเที่ยวคือ แม่น้ำปิง (ร้อยละ 19) ย่านตลาดวโรรส และสะพานนวรัฐร้อยละ 15 ประตูท่าแพ ร้อยละ 11 ถนนท่าแพร้อยละ 10 ย่านไนท์บาซาร์ร้อยละ 7 ถนนช้างคลาน และจวนผู้ว่าราชการร้อยละ 5 น้อยที่สุดคือโรงแรม IMM) และ Starbuck (ร้อยละ 4) จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด แต่สิ่งที่คาดไม่ถึงคือการที่กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถรับรู้ถึงศาสนสถานได้เลย มีเพียงกลุ่มเป้าหมายหญิงช่วงอายุ 31-40 ปี และชาย 41 ปีขึ้นไปที่จดจำได้ ร้อยละ 10 และร้อยละ 5 ตามลำดับ

กระนั้นก็ตามพบว่าทุกกลุ่มเป้าหมายและบางกลุ่มเป้าหมายได้กล่าวถึงปัญหา/อุปสรรคบางประเด็นที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน จึงสรุปปัญหา/อุปสรรคโดยการวิเคราะห์ภาพรวมของทุกกลุ่มได้ดังนี้ (1) ไม่มีสัญญาณซีเอ็นเอ เช่น แผนที่ ป้ายบอกทาง จุดหมายตา ป้ายจราจร และปัญหาจากป้ายโฆษณาบดบังป้ายที่บอกข้อมูล (2) การละเลยคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมทำให้สภาพทางกายภาพโดยรวมของถนนท่าแพไม่ส่งเสริมจินตภาพในพื้นที่ (3) ลักษณะของสิ่งปลูกสร้างที่ไม่มีเอกลักษณ์ ไม่เป็นระเบียบ ไม่มีการควบคุมความสูง (4) ทางเท้าแคบ อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกที่ไม่ได้ใช้งานเกะกะขวางทาง (5) บรรยากาศของบริเวณพื้นที่ศึกษายังไม่ส่งเสริมการเดินทางเท้า

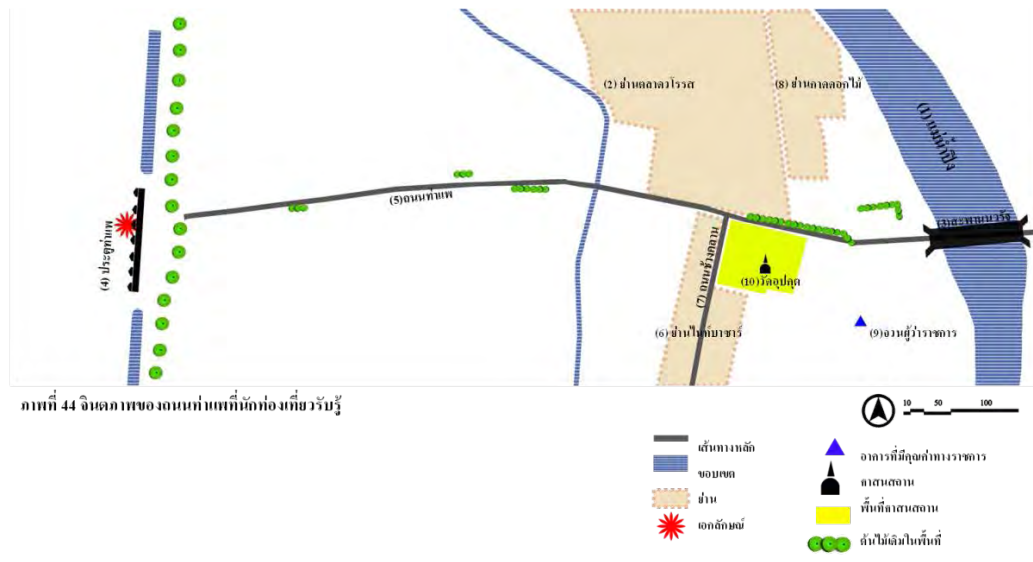
5.2 สังเคราะห์ข้อมูล

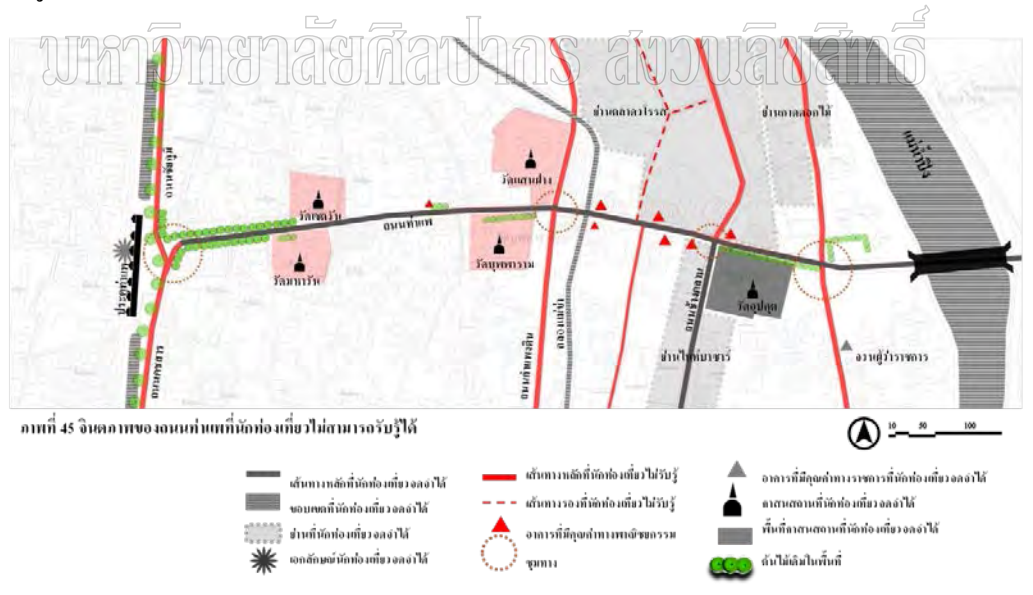
ดังจะเห็นได้ว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ประเภทอันได้แก่ เส้นทาง ขอบเขต ย่าน ชุมทาง และเอกลักษณ์ อยู่ร่วมกันเป็นองค์รวมมิได้แยกจากกัน และประสานกันอย่างซับซ้อนซึ่งแผนที่ดังกล่าวไม่ได้เป็นสภาพที่ปรากฏจริง แต่มีความสำคัญเพียงพอที่จะก่อให้เกิดจินตภาพได้

โดยเส้นทางหลักที่ปรากฏในจินตภาพของถนนท่าแพได้แก่ ถนนท่าแพ ถนนช้างคลาน ถนนชัยภูมิ และถนนคชสาร ขอบเขตของถนนท่าแพ ได้แก่ คูเมือง คลองแม่ข่า และแม่น้ำปิง โดยมีย่านตลาดวโรรส ย่านกาดดอกไม้ และย่านไนท์บาซาร์เป็นชุมชนที่รวมกิจกรรมทางการค้าขายไว้

ทั้งนี้นอกจากองค์ประกอบ 5 ประเภทถนนท่าแพยังมีสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าหลายด้านทั้งทางศาสนา และทางพาณิชย์กรรมซึ่งกระจายอยู่ตลอดช่วงความยาวถนน

โดยภาพจินตภาพของเมืองที่เด่นชัด 10 อันดับแรกในมโนภาพของนักท่องเที่ยวคือ แม่น้ำปิง ย่านตลาดวโรรส สะพานนวรัฐ ประตูท่าแพ ถนนท่าแพ ย่านไนท์บาซาร์ ถนนช้างคลาน จวนผู้ว่าราชการ โรงแรม IMM และStarbuck

แต่เมื่อเปรียบเทียบกับจินตภาพของถนนท่าแพในปัจจุบัน (รูปที่ 43) กับข้อมูลที่สรุปจากแบบสอบถามในหมวดที่ 2 (การรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพ) พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยไม่สามารถรับรู้ได้ถึงจินตภาพ (ภาพที่ 45) ดังต่อไปนี้

- เส้นทางรองที่เชื่อมระหว่างย่านตลาดวโรรส และระหว่างถนนท่าแพ
- สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางพาณิชย์กรรม

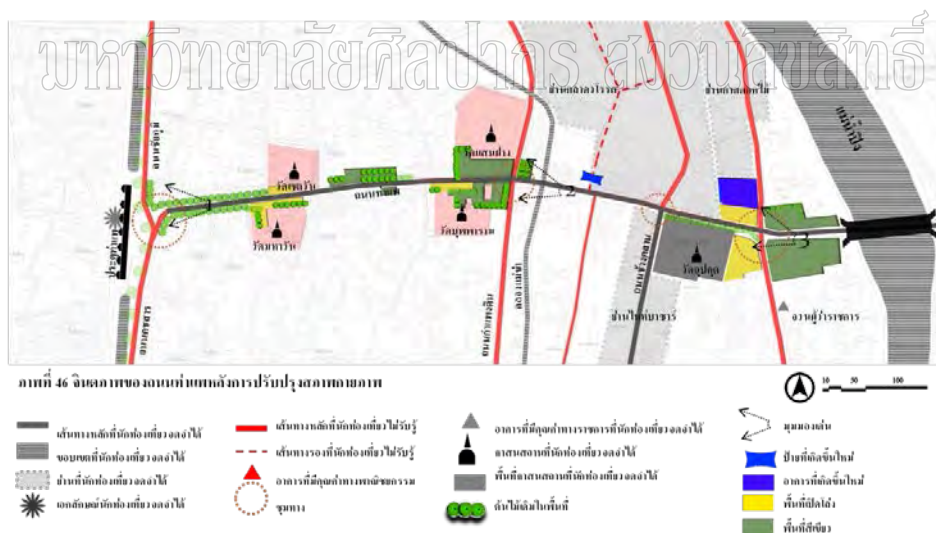
- สถาปัตยกรรมที่มีคุณค่าทางศาสนาเช่น วัดแสนฝาง วัดบุปผาราม วัดเซตวัน และวัดมหาวัน

ทั้งนี้จินตภาพที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถรับรู้ได้ สอดคล้องกับลักษณะทางกายภาพที่นักท่องเที่ยวได้กล่าวถึงปัญหา/อุปสรรคของการรับรู้ว่ามีแผนที่ ป้ายบอกทาง หรือจุดหมายรวบรวมจนถึงลักษณะของสิ่งปลูกสร้างที่ไม่มีการควบคุมความสูง ทำให้เกิดบริเวณมุมอับของสายตาดังอาคารที่มีคุณค่าทำให้ไม่สามารถรับรู้ได้ถึงจินตภาพของพื้นที่เท่าที่ควรจะเป็น (รูปที่ 45)

5.3 เสนอแนะแนวทางการศึกษา

เมื่อถึงขั้นตอนเสนอแนะแนวทางการจัดหรือบรรเทาปัญหา/อุปสรรคได้พบว่าสาเหตุส่วนใหญ่ของปัญหา/อุปสรรคที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถรับรู้จินตภาพของถนนท่าแพ รวมเป็นข้อเสนอแนะหลักคือ

- 1 การขาดสัญญาณชี้แนะ
- 2 การละเลยคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
- 3 การสร้างบรรยากาศในการเดินเท้า

ในหัวข้อที่ 1 การขาดสัญญาณชี้แนะ ได้เสนอแนะให้มีการกำหนดป้ายที่มีลักษณะเฉพาะสื่อถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ถนนท่าแพโดยมีรายละเอียดชัดเจนทั้ง ชื่อของสถานที่และชื่อซอย โดยมีการจัดทำแบบสองภาษาและมีขนาดตัวอักษรที่มองเห็นได้ง่าย ตำแหน่งในการติดตั้งป้ายที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน โดยอาจมีการบอกเตือนของสัญญาณชี้แนะเป็นระยะทางก่อนจะถึงสถานที่สำคัญ หรือรายละเอียดความเป็นมาของสถานที่ซึ่งจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถรับรู้ได้ รวมถึงควบคุมขนาดของป้าย

โดยกำหนดตำแหน่งการติดตั้งป้าย หรือซุ้มประตูที่บริเวณชุมทาง ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อกันระหว่างชุมทางที่ 1 (ถนนท่าแพและถนนคชสาร) ชุมทางที่ 2 (ถนนท่าแพและถนนกำแพงดิน) ชุมทางที่ 3 (เชิงสะพานนารัฐและถนนท่าแพ) เพื่อให้เกิดความชัดเจนของสัญญาณชี้แนะเป็นลำดับที่นักท่องเที่ยวจะจดจำเป็นจุดหมายสำหรับการเชื่อมต่อเส้นทางรอง

จุดถัดไปเป็นปากทางของตรอกเหล่าโจ้ว เพื่อสร้างสัญญาณชี้แนะและเพิ่มศักยภาพในการเชื่อมต่อของเส้นทางรอง (ถนนวิชยานนท์) ที่เชื่อมระหว่างเส้นทางหลัก (ถนนท่าแพ) และย่านตลาดวโรรส ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในหัวข้อที่ 2 การละเลยคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมได้เสนอแนะให้มีการดำเนินการปรับปรุงสภาพของอาคารเก่าตามระบบการลงทะเบียน โบราณสถานซึ่งสถาปัตยกรรมบนถนนท่าแพสามารถแบ่งออกได้ 4 ประเภทดังนี้

1 โบราณสถานซึ่งได้รับการขึ้นทะเบียนโดยศิลปากรได้แก่อาคารและสิ่งก่อสร้างที่ขึ้นทะเบียน โบราณสถาน โดยกรมศิลปากร โดยครอบคลุมถึงอาคาร อนุสาวรีย์ ศาลเจ้า สะพานและสิ่งก่อสร้างอื่นๆซึ่งมีคุณค่าทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ตามเกณฑ์ของกรมศิลปากร โดยจะได้รับการคุ้มครอง และควบคุมการก่อสร้าง ต่อเติมหรือตัดแปลงตามพระราชบัญญัติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ.2504 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2535 ในที่นี้ได้แก่ ประตูท่าแพ

ซึ่งเหมาะสมกับการอนุรักษ์ประเภทการซ่อมแซมหรือ การปฏิสังขรณ์ (Restoration) เป็นการซ่อมแซมอาคารให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยการสร้างทดแทนของเดิมที่สูญหายไปในช่วงเวลาหนึ่ง และหรือถอนส่วนที่เพิ่มเติมหรือต่อเติมใหม่ในช่วงอีกเวลาหนึ่งออกจนมีสภาพเหมือนอาคารเดิมเมื่อแรกสร้าง

2 อาคารที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์สูง ได้แก่อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่พบการสำรวจว่ามีคุณค่าในหลายด้านอยู่ในระดับสูง เช่น ในด้านอายุ รูปแบบทางสถาปัตยกรรม เทคนิคฝีมือ ความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ ความสำคัญต่อชุมชน ความผูกพันทางด้านศาสนาความเชื่อ หรือเป็นสิ่งที่ถือสัญลักษณ์ เอกลักษณ์ของชุมชน และลักษณะเด่นของพื้นที่ และยังคงสืบทอดคุณค่าความสำคัญนั้นมาได้จวบจนปัจจุบันในระดับสูงในแง่ของ สภาพทางเทคนิค (Technical Condition) และความแท้ดั้งเดิม (Authenticity) อาทิ ศาสนสถานเก่าแก่ ที่อยู่คู่ชุมชน ตำนานเก่าของวังในอดีต กลุ่มอาคารเก่าขนาดใหญ่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงอาคารที่เป็นภูมิสัญลักษณ์ (Local Landmark) เก่าแก่ ของพื้นที่หรือชุมชนที่สำคัญด้วย ในที่นี้ได้แก่วัดแสนฝาง วัดบุปผาราม วัดเชตะวัน วัดมหาวัน

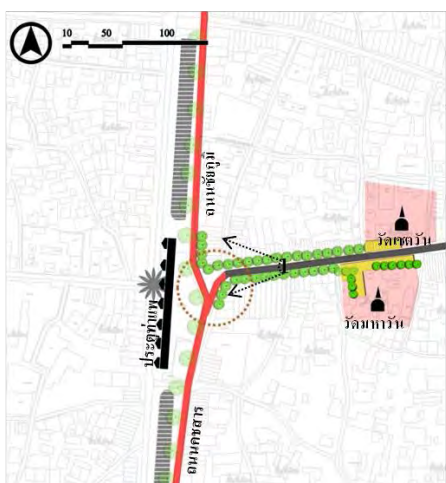
ซึ่งเหมาะสมกับการอนุรักษ์ประเภทการการสงวนรักษา (Conservation) เป็นการสงวนรักษาทรัพยากรให้สามารถใช้ประโยชน์ได้นานต่อไปอีกในอนาคต

3 อาคารที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์กลาง ได้แก่อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่พบการสำรวจว่ามีคุณค่าในหลายด้าน หรือไม่ว่าจะเป็นด้านใดด้านหนึ่งในระดับกลาง เช่น ในด้านอายุ รูปแบบทางสถาปัตยกรรม เทคนิคฝีมือ ความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ ความสำคัญต่อชุมชน ความผูกพันทางด้านศาสนา ความเชื่อ หรือเป็นสิ่งที่ถือสัญลักษณ์ เอกลักษณ์ของชุมชน และลักษณะเด่นของพื้นที่ และยังคงสืบทอดคุณค่าความสำคัญนั้นมาได้จวบจนปัจจุบันในระดับกลางในแง่ของสภาพทางเทคนิค และความแท้ดั้งเดิม สามารถปรับปรุงให้กลับมาในสภาพเดิมได้โดยง่าย ในที่นี้ได้แก่อาคารไม้ฉลุวดลายขมมปังจิง อาคารเหล็วยงง้วน อาคารกิติพานิช อาคารรัตนผล และอาคารเก่าตรงสี่แยกวัดอุปกุด

ซึ่งเหมาะสมกับการอนุรักษ์ประเภทการฟื้นฟูและบูรณะปรับปรุงใหม่ (Rehabilitation and Renovation) การฟื้นฟูบูรณะและปรับปรุงใหม่เป็นการซ่อมแซมอาคารเดิมให้อยู่ในสภาพดี และสามารถใช้ประโยชน์ได้อีก อาจเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อให้สามารถรองรับความต้องการในปัจจุบัน

4 อาคารที่มีคุณค่าในการอนุรักษ์น้อย ได้แก่อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่พบการสำรวจว่ามีคุณค่าในหลายด้านหรือด้านใดด้านหนึ่งในระดับน้อยถึงปานกลาง เช่น ในด้านอายุ รูปแบบทางสถาปัตยกรรม เทคนิคฝีมือ ความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์ ความสำคัญต่อชุมชน ความผูกพันทางด้านศาสนา ความเชื่อ หรือเป็นสิ่งที่ถือสัญลักษณ์ เอกลักษณ์ของชุมชนและลักษณะเด่นของพื้นที่ และยังคงสืบทอดคุณค่าความสำคัญนั้นมาได้จวบจนปัจจุบันในระดับกลางในแง่ของสภาพทางเทคนิค และความแท้ดั้งเดิมสามารถปรับปรุงให้กลับมาในสภาพเดิมได้แม้จำเป็นต้องมีการดำเนินการอยู่ในระดับสูง และยักรวมถึง อาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นใหม่แต่มีคุณลักษณะที่ดีกลมกลืนกับพื้นที่ ในที่นี้ได้แก่เรือนไม้ชั้นเดียว และสองชั้นดั้งเดิมในชุมชน ซึ่งเหมาะสมกับการอนุรักษ์ประเภทการฟื้นฟูบูรณะปรับปรุงใหม่ หรือการสงวนรักษา (สำนักผังเมือง, 2547: 27-28.)

นอกจากการปรับปรุงสภาพของอาคารเก่าตามระบบการลงทะเบียนโบราณสถานแล้ว ยังได้เสนอแนะเพิ่มเติมถึงการจัดวางองค์ประกอบต่างๆ ไม่ให้มีสิ่งกีดขวางมุมมองที่ (1) เข้าสู่ตัวประตูท่าแพเพราะ ประตูท่าแพเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ มีการปลูกไม้ยืนต้นบริเวณด้านหน้าอาคารโรงแรมบริเวณหัวมุมถนนท่าแพเพื่อใช้ต้นไม้เป็นฉากบังมุมมองไม่ให้เห็นตัวอาคารที่มีความสูงจนข่มความสำคัญของพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เพื่อเน้นแนวแกนสายตาสู่ลานประตูท่าแพ

- เส้นทางหลักที่หักงอที่ขยงอลงได้
- ขอบเขตที่หักงอที่ขยงอลงได้
- ย่านที่หักงอที่ขยงอลงได้
- เอกลักษณ์หักงอที่ขยงอลงได้
- เส้นทางหลักที่หักงอที่ยังไม่รับรู้
- เส้นทางรองที่หักงอที่ยังไม่รับรู้
- อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- ชุมชน
- อาคารที่มีคุณค่าทางราชการที่หักงอที่ขยงอลงได้
- ศาสนสถานที่ยึดที่ขยงอลงได้
- พื้นที่ศาสนสถานที่ยึดที่ขยงอลงได้
- ต้นไม้เดิมในพื้นที่
- มุมมองต้น
- ป้ายที่ติดตั้งใหม่
- อาคารที่ติดตั้งใหม่
- พื้นที่ปิดโล่ง
- พื้นที่สีเขียว

ภาพที่ 47 แนวทางการปรับปรุงทางกายภาพ (1)

มุมมองที่ (2) เป็นมุมมองบริเวณสี่แยกวัดแสงฝาง ซึ่งจำกัดความสูงของอาคารรอบบริเวณศาสนสถาน การเปิดพื้นที่โล่งระหว่างถนน ทางเดินเท้าเพื่อให้ผู้ใช้งานเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ศาสนสถาน หรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวบริเวณส่วนพื้นที่สำคัญทางด้านหน้าของศาสนสถาน เพื่อจุดพักผ่อนสายตาระหว่างถนน เพื่อส่งเสริมการรับรู้ทางจินตภาพของพื้นที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น

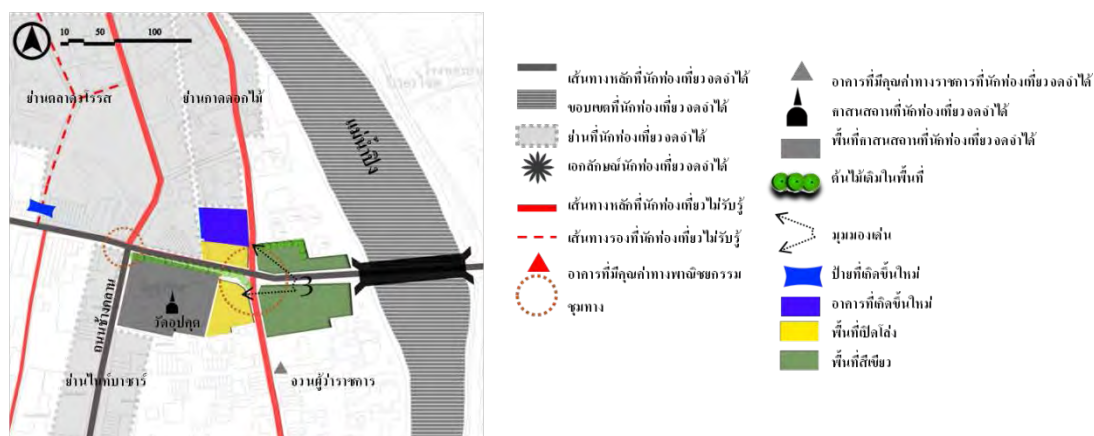

- เส้นทางหลักที่หักงอที่ขยงอลงได้
- ขอบเขตที่หักงอที่ขยงอลงได้
- ย่านที่หักงอที่ขยงอลงได้
- เอกลักษณ์หักงอที่ขยงอลงได้
- เส้นทางหลักที่หักงอที่ยังไม่รับรู้
- เส้นทางรองที่หักงอที่ยังไม่รับรู้
- อาคารที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์
- ชุมชน
- อาคารที่มีคุณค่าทางราชการที่หักงอที่ขยงอลงได้
- ศาสนสถานที่ยึดที่ขยงอลงได้
- พื้นที่ศาสนสถานที่ยึดที่ขยงอลงได้
- ต้นไม้เดิมในพื้นที่
- มุมมองต้น
- ป้ายที่ติดตั้งใหม่
- อาคารที่ติดตั้งใหม่
- พื้นที่ปิดโล่ง
- พื้นที่สีเขียว

ภาพที่ 48 แนวทางการปรับปรุงทางกายภาพ (2)

มุมมองที่ (3) เป็นมุมมองจากเชิงสะพานนารัฐ ซึ่งเน้นในเรื่องพื้นที่สีเขียวซึ่งเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม รวมถึง การเปิดพื้นที่โล่งบริเวณหัวมุมถนน และมีการสร้างอาคารที่เป็นเอกลักษณ์ทางสถาปัตย์ขึ้นบริเวณหัวมุมของถนนท่าแพเพื่อให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในพื้นที่รู้สึกถึงการมาถึงพื้นที่ศึกษา โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้บริการข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศเสมือนประตูสู่การท่องเที่ยวถนนสายวัฒนธรรมประจำเมืองเชียงใหม่

ภาพที่ 49 แนวทางการปรับปรุงทางแยกภาพ (3)

นอกจากนี้ทางผู้วิจัยได้อ้างอิงข้อมูลจาก Attributes of Good Sidewalk Corridors (City of Portland Office of Transportation Engineering and Development Pedestrian Transportation Program, [online], 2555) เพื่อเสนอแนะข้อมูลสำหรับส่งเสริมบรรยากาศทางเดินเท้า ได้อยู่ 5 ข้อคือ (1) Accessibility ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่ายของทุกเพศวัย (2) Adequate Travel Width มีความกว้างของทางเท้าในขนาดที่เหมาะสมสามารถเดินสวนกันได้โดยสะดวก (3) Safety คนเดินเท้ารู้สึกได้ถึงความสะดวกและปลอดภัย จากการสัญจร โดยไม่ต้องกังวลจากรถยนต์ที่สัญจรไปมา (4) Continuity เป็นทางสัญจรที่เดินได้อย่างต่อเนื่องไม่ทำให้ผู้ใช้งานต้องเดินออกนอกเส้นทางโดยไม่จำเป็น (5) Landscaping ลักษณะของพรรณไม้ที่เลือกมาปลูกบริเวณทางเดินเท้าต้องมีความเหมาะสมกับการใช้งาน สามารถสร้างบรรยากาศจุลภาค (Micro Climate) ที่ร่มรื่น ทำให้เกิดความสบายตา และสบายใจแก่ผู้ใช้งาน (6) Social Space มีพื้นที่ที่เอื้อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ใช้งาน เช่นพื้นที่นั่งคอย พื้นที่นัดพบ (7) Quality of Space ทางเดินเท้าควรสื่อถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และความเป็นชุมชนของพื้นที่ศึกษา

โดยอาจกล่าวได้ว่าการส่งเสริมบรรยากาศของทางเดินเท้าในถนนท่าแพควรมีการเพิ่มทางลาดเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ทุกเพศวัย มีการจัดระเบียบของสิ่งอำนวยความสะดวกให้เรียงเป็นแนวเพื่อสร้างการเดินที่สะดวกและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น มีแนวรั้วหรือลักษณะของการปลูกต้นไม้พุ่มเตี้ย ไม้ยืนต้นเพื่อสร้างบรรยากาศให้เกิดความร่มรื่นเพื่อส่งเสริมการเดินเท้า โดยเลือกใช้พันธุ์ไม้ท้องถิ่นเพราะจัดหาได้ง่าย มีราคาถูก มีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมสูงกว่าต้นไม้จากต่างถิ่น ทำให้มีการดูแลรักษาที่ง่ายและการเจริญเติบโตก็จะเป็นไปได้ดีเพราะมีความเคยชินต่อสภาพภูมิอากาศอยู่แล้วโดยลักษณะของการปลูกต้นไม้ในแต่ละพื้นที่โดยการปลูกต้นไม้ชนิดเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่หรือปลูกเป็นแนวยาวตลอดสองฝั่งถนนจะทำให้พื้นที่เกิดเอกลักษณ์ขึ้นในพื้นที่ และเกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งเดียวกัน รวมถึงแนวเชื่อมต่อระหว่างทางเดินรถและทางเดินเท้า โดยมีพื้นที่นั่งพัก

คอยที่เอื้อต่อการเกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ใช้สอย โดยมีลักษณะการเลือกใช้ชีวิต และการสร้างบรรยากาศที่สื่อถึงความเป็นถนนวัฒนธรรมของย่านท่าแพ

ข้อเสนอแนะดังกล่าวหากนำไปใช้เสริมกับข้อเสนอแนะทางกายภาพที่เหมาะสมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางจินตภาพ เชื่อว่าจะช่วยลดปัญหา/อุปสรรคที่สำคัญของการรับรู้จินตภาพของถนนท่าแพโดยนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อไป

5.4 ปัญหา และอุปสรรคที่พบในการศึกษาวิจัย

5.4.1 การสร้างแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลทำได้ยากและขาดความสมบูรณ์ เช่นผู้ตอบแบบสอบถามเสแสร้งการตอบแบบสอบถามทันที เพราะรู้สึกเหมือนถูกทดสอบความจำ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์อ่านข้อมูลจากแผนที่มาก่อนทำให้การตอบแบบสอบถามเป็นไปได้ยาก

5.4.2 มีแบบสอบถามเสียเนื่องจากผู้ตอบมีเวลาทำไม่นานนักและโดยส่วนมากไม่ชอบเสนอความคิดเห็นในการสอบถามแบบสอบถามผู้ทำวิจัยจึงเน้นสถานที่ที่กลุ่มตัวอย่างมีเวลาในการทำเช่น ม้านั่งบริเวณลานประตูท่าแพ ม้านั่งในวัดบุพพาราม ร้านกาแฟข้างถนนท่าแพ และ Mcdonald ที่อยู่ติดกับลานประตูท่าแพ

5.4.3 การแจกแบบสอบถามต่างๆของกลุ่มเป้าหมายยังกระจายได้ไม่เพียงพอ เนื่องจากการสุ่มแบบช่วงชั้น โดยมีการเลือกพื้นที่ในการแจกแบบสอบถาม และการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเพิกขุ ซึ่งกระบวนการในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถระบุได้ถึงความแตกต่างของช่วงวัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ มิใช่การนับจำนวนผู้ใช้งานพื้นที่ทั้งหมดแต่เป็นการวัดจากกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามเท่านั้น เช่นกลุ่มเป้าหมายอายุ 31-40 ปีเพศชายมีผู้ตอบแบบสอบถามแค่เพียงคนเดียว เหล่านี้เองอาจทำให้การประมวลผลสถิติข้อมูลเชิงปริมาณของผู้เข้ามาใช้พื้นที่อาจคลาดเคลื่อนได้

5.4.4 การวัดข้อมูลเชิงสถิติที่ทำได้ยากเนื่องจากไม่สามารถประเมินผลแผนที่ทางจิตเป็นตัวเลขได้ เนื่องจากเป็นสถิติเชิงคุณภาพ จึงใช้อัตราส่วนร้อยละจากลำดับการเรียงสถานที่ ที่ผู้ตอบตอบแบบสอบถามโดยการถ่วงค่าคะแนนเรียงลำดับจากลำดับที่จำได้เป็นสำคัญ ในการศึกษาครั้งต่อไป การสอบถามแบบสอบถามทางด้านจินตภาพของพื้นที่ ในส่วนของชื่อสถานที่ศึกษาต่างๆ ผู้วิจัยควรจัดหมวดหมู่ของสถานที่ตามจินตภาพของเมืองอย่างชัดเจนแยกเป็น เส้นทาง ขอบเขตของพื้นที่ ย่าน ชุมทางชุมชน สิ่งสำคัญหรือสัญลักษณ์ที่เด่นชัด เพื่อเป็นการง่ายต่อการรวบรวมข้อมูลศึกษาเพื่อวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

5.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยขั้นต่อไป

ผู้ทำการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาต่อเนื่องหลายประเด็นเช่น

5.5.1 ความหมายในด้านการใช้งานและในด้านอารมณ์ที่มีผลในการจำโครงสร้างเมืองจากการศึกษาพบว่าความหมายของสถานที่ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้งาน หรือด้านอารมณ์มีผลต่อการจำมากในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เช่น โรงแรม IMM เนื่องจากมี Mcdonald ที่เป็นเหมือนจุดนัดพบของนักท่องเที่ยว ตลาดวโรรส และไนท์บาซาร์

5.5.2 ขอบเขต อิทธิพลขององค์ประกอบ โครงสร้างเมืองที่มีเอกลักษณ์ชัดเจนที่ส่งผลต่อการจำองค์ประกอบย่อยภายในตัวเมืองยกตัวอย่าง เช่น แม่น้ำปิง มีขอบเขตอิทธิพลที่ทำให้เกิดการเริ่มจดจำสถานที่รอบๆเช่น จวนผู้ว่าราชการ สะพานนารัฐ วัดอุปกุศ ได้ซึ่งขอบเขตนี้จะเกิดในรัศมีเท่าใดและเป็นผลมาจากอะไร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บรรณานุกรม

- จังหวัดเชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก
<http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดเชียงใหม่>
- จรัสนันท์ สิทธิเจริญ. “พฤติกรรมการท่องเที่ยวในภาคเหนือของนักท่องเที่ยวชาวไทย.”
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- จำเนียร ช่วงโชติ. จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2516.
- เชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 30 สิงหาคม 2554, เข้าถึงได้จาก [http:// www.googleearth.com](http://www.googleearth.com)
- ฐานข้อมูลการค้าการลงทุนจังหวัดเชียงใหม่. สถิตินักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ.
 [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2555. เข้าถึงได้จาก
http://www.tisccm.moc.go.th/group7_1_view2.php
- เทศบาลนครเชียงใหม่. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเทศบาลนครเชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ
 29 มกราคม 2555. เข้าถึงได้จาก <http://www.cmcity.go.th/aboutus/economic.php>
- บุญเสริม สาตราภัย, เชียงใหม่ในความทรงจำ. เชียงใหม่: Chao, 2554. (พิมพ์ในงานนิทรรศการ
 ภาพถ่าย Chiang Mai Now & Then 2554).
- แปลเมือง บทความเรียบเรียงเกี่ยวกับชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2544.
- ประวัติวัดอุปกุด. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2555. เข้าถึงได้จาก
<http://www.upacoot.com/page01.html>
- เผด็จเกียรติ สุขกันต์. “การเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาบนพื้นที่ประวัติศาสตร์ กรณีศึกษา
 กำแพงเมือง เชียงใหม่.” การศึกษารายบุคคลในทางสถาปัตยกรรมศาสตร์
 สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- ย่านถนนท่าแพ. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2555, เข้าถึงได้จาก
<http://muslimchiangmai.net/index.php?topic=2422.0>
- วัดมหาวันจังหวัดเชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก
<http://www.comingthailand.com/chiangmai/wat-mahawan.html>
- วิมลสิทธิ์ หรยางกุล. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. บทสรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของชาวไทย
พ.ศ.2554. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 23 ธันวาคม 2554. เข้าถึงได้จาก
http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-3-5.html

สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่. บรรยายสรุปจังหวัดเชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 16 มกราคม 2555.

เข้าถึงได้จาก http://www.chiangmai.go.th/meet_file/sarupCM.pdf

สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร. แผนที่ชุมชนกรุงรัตนโกสินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2549.

อนุ หินหาค. ท่าแพตะวา. หนังสือชุดสังคมเมืองเชียงใหม่ เล่ม14. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์, 2549.

วัดบุปผาราม ท่าแพ เชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก

<http://www.klongdigital.com/webboard3/55402.html>

Chalee. วัดบุปผาราม ท่าแพ เชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2555, เข้าถึงได้จาก

<http://www.klongdigital.com/webboard3/55402.html>

City of Portland Office of Transportation Engineering and Development Pedestrian

Transportation Program, Portland Pedestrian Design Guide. เข้าถึงเมื่อ

24 กุมภาพันธ์ 2555. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก

<http://www.portlandonline.com/transportation/index.cfm?c=34778&a=61759>

Oknation. เจดีย์พม่าที่วัดแสนฝาง จ.เชียงใหม่. [ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 31 มกราคม 2555.

เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=24710>

มหาวิทยาลัยศิลปากร - สิ่งแวดล้อมศึกษา

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถาม

เรื่องการรับรู้องค์ประกอบหลักทางจิตภาพของนักท่องเที่ยวชาวไทยบริเวณย่านถนนท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่
คำชี้แจง จุดมุ่งหมายของแบบสอบถามนี้เพื่อสำรวจการจดจำลักษณะโครงสร้างองค์ประกอบหลักของสิ่งที่อยู่
รอบตัว (เช่น สิ่งก่อสร้าง ถนน ล้ำคลอง ต้นไม้ ฯลฯ) บริเวณแนวถนนท่าแพเพื่อนำผลที่ได้ไปศึกษาในด้านการ
รับรู้สิ่งที่อยู่รอบตัวภายในเมือง

หมวด 1: เป็นข้อมูลส่วนตัว

หมวด 2: เป็นข้อมูลวัดตัวแปรในด้าน การรับรู้ ความคิดเห็น

คำแนะนำในการตอบแบบสอบถาม

- 1 เขียนเครื่องหมาย ในช่องสี่เหลี่ยมหน้าข้อที่ถูกเลือก
- 2 หากต้องการเปลี่ยนข้อที่ถูกเลือก แก้ไขใหม่โดย
- 3 กรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

หมวด 1: ข้อมูลส่วนตัว

1 เพศ 1 ชาย 2 หญิง

2 อายุ 1 15-20 ปี 2 21-30 ปี
 3 31-40 ปี 4 41 ปีขึ้นไป

3 อาชีพ 1 รับราชการ 2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ 3 พนักงาน
บริษัท 4 นักเรียน/นักศึกษา 5 ประกอบธุรกิจส่วนตัว 6 แม่บ้าน
 7 ยังไม่ประกอบอาชีพ 8 อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1 ต่ำกว่า 10,000 บาท 2 10,000-19,999 บาท
 3 20,000-29,999 บาท 4 30,000 บาทขึ้นไป

5 การศึกษา 1 ประถมศึกษา 2 มัธยมศึกษาตอนต้น 3 มัธยมศึกษาตอนปลาย
 4 อนุปริญญา-ปริญญาตรี 5 ปริญญาโทขึ้นไป

6 ที่อยู่ 1 กรุงเทพมหานคร โปรดระบุเขต.....
 2 ต่างจังหวัด โปรดระบุจังหวัด.....

7 ท่านเดินทางเข้ามาบริเวณถนนท่าแพด้วยวัตถุประสงค์ใดบ้าง (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 ท่องเที่ยว 2 ซื้บปิ้ง
- 3 เพื่อผ่านต่อไปยังบริเวณอื่น 4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

8 ท่านเดินทางเข้ามาบริเวณถนนท่าแพบ่อยเพียงใด

- 1 น้อยกว่า 1 เดือน 2 1-3 เดือน 3 4-6 เดือน
- 4 7-9 เดือน 5 10-12 เดือน 6 มากกว่า 12 เดือน
- 7 มาเป็นครั้งแรก

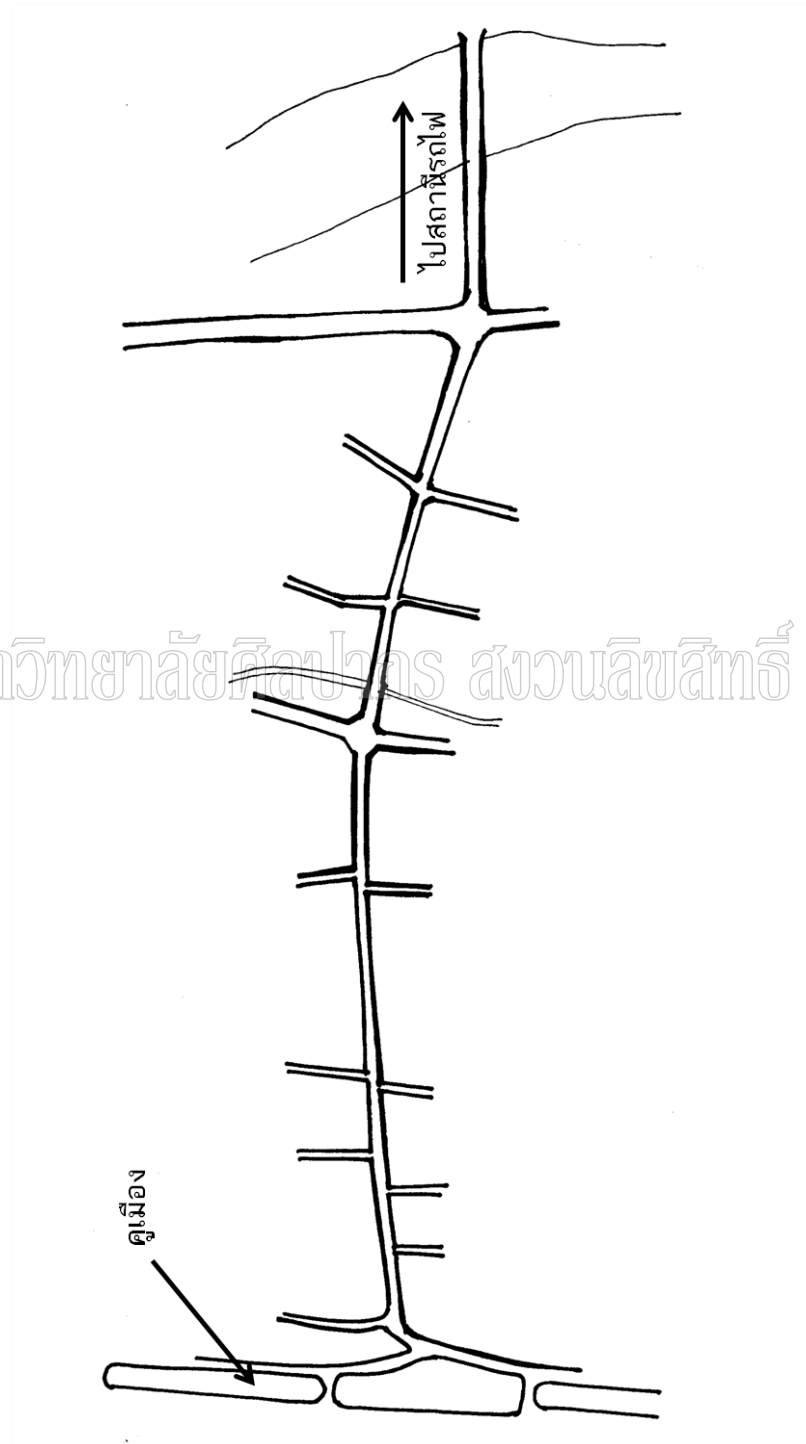
หมวด 2: การรับรู้องค์ประกอบหลักทางจินตภาพ (ภาพที่ปรากฏในจิตแทนสภาพแวดล้อมภายนอก) และการจัดกลุ่มในการรับรู้

1 ให้ท่านจำสถานที่แล้วนำไปใส่ในแผนที่ที่อยู่หน้าต่อไป โดยใส่หมายเลข ไล่เรียงลำดับ 1,2,3 ... ไปเรื่อยๆ พร้อมเขียนชื่อสถานที่ไว้ด้านหลังหมายเลข เริ่มจากสถานที่ที่ท่านได้ตำแหน่งได้ (อ่านๆผ่านๆเที่ยวเดียว และทำเท่าที่จำได้ โดยห้ามเปิดกลับมาดูอีก)

สะพานนวรัฐ, แม่น้ำปิง, จวนผู้ว่าราชการ ,พุทธสถานเชียงใหม่, ย่านตลาดวโรรส, กาดดอกไม้, โรงเรียนคำเที่ยง, ถนนท่าแพ, วัดอุปคุต, สี่แยกวัดอุปคุต, ตึกเก้าสิแยกอุปคุต, ถนนวิชัยนันท์, ธนาคารชนชาติ, ถนนช้างคลาน, ย่านไนท์บาซาร์, บ้านท่าแพ, รัตนผล, บุรีแสควร์, ดันตราภัณฑ์เก่า, ถนนช่วงสุเมรุ, ตรอกเหล่าโจ้ว, ตึกกิติพานิช, โรงแรม small, ธนาคารกรุงเทพ, สะพานแม่ข่า, โรงแรมท่าแพอินน์, ชาระมิงค์(บ้านขนมปังขิง), วิลล่าท่าแพ, วัดแสนฝาง, ธนาคารกรุงศรีอยุธยา, วัดบุปผาราม, อาคารAIS, ฝ้าย, ถนนช้างม้อยตัดใหม่, Orient Thai, สำนักงานควบคุมความปลอดภัย, ธนาคารนครหลวงไทย, ธนาคารกสิกร, ธนาคารออมสิน, ธนาคารชนชาติ, วัดเชตวัน, โรงแรมรุ่งเรือง, วัดมหาวัน, โรงแรม Mo room, แหนมป้าขุ่น, โรงแรม IMM, Air Asia, Star Buck, ประตูท่าแพ, ถนนชัยภูมิ

ใส่หมายเลข ไล่เรียงลำดับ 1, 2, 3 .... พร้อมเขียนชื่อสถานที่ไว้ด้านหลังหมายเลข เริ่มจากสถานที่ที่จำตำแหน่งได้

1 ลักษณะองค์ประกอบเมือง ของถนนท่าแพ หมวดใด ที่ส่งเสริมให้ท่านสามารถจดจำถนนท่าแพได้ (เรียงตามลำดับจากมากไปน้อย)

- 1 เส้นทาง เช่น ถนน แม่น้ำ โปรตระบู.....
- 2 ขอบเขตของพื้นที่ โปรตระบู.....
- 3 ย่าน ความเป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ โปรตระบู.....
- 4 ชุมทางชุมชน หรือที่รวมกิจกรรม โปรตระบู.....
- 5 สิ่งสำคัญหรือสัญลักษณ์ที่เด่นชัด ที่หมายตา โปรตระบู.....
- 6 อื่นๆ (โปรตระบู) .....

2 สภาพทางกายภาพของถนนท่าแพปัจจุบัน ช่วยส่งเสริมให้ท่านสามารถจดจำ แผนที่จินตภาพหรือไม่

.....

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

3 ปัญหา และอุปสรรค ทางกายภาพของถนนท่าแพที่ทำให้ท่านไม่สามารถจดจำสถานที่ดังกล่าวได้

.....

.....

.....

.....

4 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของถนนท่าแพเพื่อส่งเสริมการจดจำสถานที่ดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

จบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวนันท์นัช พิสุทธิกุล
ที่อยู่	199/41 ถนนช้างคลาน ตำบลช้างคลาน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100 โทรศัพท์ (053) 272021
E-mail	archifern@gmail.com
วัน เดือน ปี เกิด	6 เมษายน พ.ศ.2530
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2553	สำเร็จการศึกษาปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2553	ศึกษาต่อระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต หลักสูตรภูมิสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาออกแบบและวางผังชุมชนเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์